

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

U SOMBORSKOM ATARU

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

BROJ
435

Subotica, 22. srpnja 2011. Cijena 50 dinara

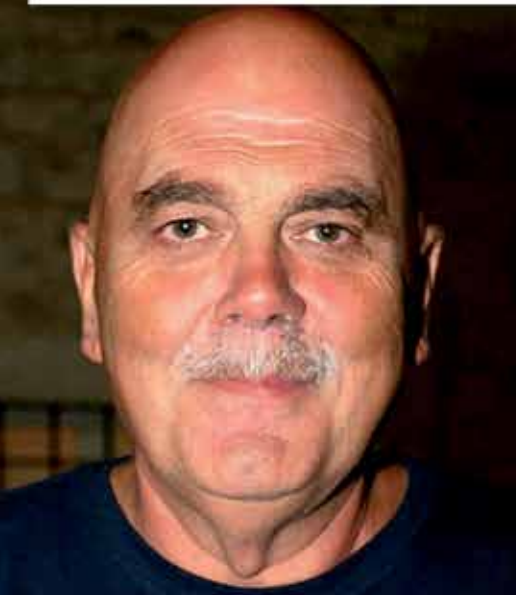

KOLONIJA SLAMARKI
U TAVANKUTU

DUŽIJANCE U
STAROM ŽEDNIKU I BAJMOKU

KAKO JE NASTALA OPERA
»DUŽIJANCA«

INTERVJU
MILORAD BIBIĆ-MOSOR

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Kredit za refinanciranje

bez valutne klauzule

bez naknade za
odobravanje, bez
depozita i udjela

odobravanje odmah
po otvaranju tekućeg
računa

NKS - referentna kamatna stopa
NBS + 6,00% godišnje

18,50 % godišnje
na dan 08.04.2011.

EKS = NKS

do **84**
mjeseca

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

Upis u poseban popis birača hrvatske nacionalne manjine

Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina iz 2009. otvorio je mogućnost upisa u posebne popise birača nacionalnih manjina u Srbiji. Formular za upis možete preuzeti na sajtu Hrvatskog nacionalnog vijeća www.hnv.org.rs i Hrvatske riječi www.hrvatskarijec.rs. Nakon što ga ispunite i vlastoručno potpišete, možete ga poslati preporučenim pismom na adresu Hrvatskoga nacionalnog vijeća (Preradovićeva 13, 24000 Subotica), koje će ga onda proslijediti mjesno ovlaštenim općinskim i gradskim uredima. Nakon upisa u posebni popis birača hrvatske nacionalne manjine, ovlašteni ured preporučenim pismom će poslati na Vašu kućnu adresu rješenje o upisu u posebni popis birača.

Upisom u posebni popis birača hrvatske nacionalne manjine stječe se pravo sudjelovanja na neposrednim izborima za HNV, ukoliko u ovaj popis do sljedećih izbora bude upisano više od 50% od ukupnoga broja pripadnika hrvatske nacionalne manjine prema posljednjem popisu stanovništva, umanjenog za 20%.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA OBLASTIŠE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
POSREDOVANJE D-24 SATA

Mračne stranice

»Srbija je završila najteža poglavlja u suradnji s Haagom i nastaviti će ispunjavati međunarodne obveze«, rekao je predsjednik Srbije Boris Tadić na izvanrednoj konferenciji za novinare potvrđujući uhićenje jedinog preostalog haškog bjegunca s područja bivše Jugoslavije, Gorana Hadžića. Među ostalim Tadić je istaknuo kako, kao što Srbija nije skrivala Mladića, isto tako Srbija nije znala gdje se svih ovih godina Hadžić krio. Hadžić je uhićen nedaleko od Novog Sada na području Fruške gore u blizini mjesta Krušedol, a Tadić je poručio da će se, nakon istrage, javnost upoznati sa svim činjenicama o tome tko je skrivao Ratka Mladića i tko je omogućio Goranu Hadžiću bijeg i skrivanje dugo sedam godina.

Bivši čelnik pobunjenih Srba u istočnoj Slavoniji tereti se za ratne zločine nad Hrvatima i drugim nesrbima na okupiranom području Hrvatske od sredine 1991. do kraja 1993. Cilj udruženog zločina, navodi se u optužnici, bio je prisilno uklanjanje nesrpskog stanovništva s približno trećine hrvatskog teritorija te ubojstvo Hrvata i drugog nesrpskog stanovništva u Vukovaru, Erdutu, Lovasu, Dalju i selu Klisa gdje su se nalazili u logorima. Hadžić se tereti i za prisilno zatvaranje i zlostavljanje ratnih zarobljenika u logorima u Srbiji u Begejcima, Stajićevu i Sremskoj Mitrovici. Do sada se u Srbiji uglavnom poricalo postojanje tih logora kao i sustavno zlostavljanje zatvorenika, dok su mjesta u kojima su zatvarani građani Hrvatske nazivani sabirnim centrima.

Predsjednik Tadić je odgovarajući na pitanja novinara kazao kako je uhićenje i Hadžića kao i Mladića učinjeno ne zbog pritisa iz svijeta već zbog građana Srbije, zbog žrtava u drugim narodima i zbog procesa pomirenja i uspostavljanja normalnih odnosa među narodima bivše Jugoslavije. Srbija je ovim uhićenjem zatvorila poglavlje suradnje s Tribunalom u Haagu, a nadajmo se i da će se istina o logorima u Srbiji konačno otkriti i da će se bivšim zatočenicima srpskih logora omogućiti da posjete logore, odaju poštu ubijenima i postave spomen-ploču. Do sada to nije bilo moguće.

J. D.

INTERVJU

Milorad Bibić Mosor, novinar

**NOVINARSTVO JE SUBJEKTIVNI
ODRAZ OBJEKTIVNE STVARNO-
STI.....12-13**

SUBOTICA

Pred kraj srpnja i s prvim danima kolovoza počinje rasti koncentracija zrna ambrozije u zraku

**KOROVSKI NEPRIJATELJ
BROJ 1.....18-19**

Stipan Jaramazović o svom poslu prometnog inženjera u zavodu za urbanizam

**STVARANJE KRVOTOKA JEDNOG
GRADA.....22-23**

DOPISNICI

**DUŽIJANCE U STAROM ŽEDNIKU
I BAJMOKU.....26-27**

KULTURA

Nevio Marasović, redatelj i autor nagrađivanog filma »The show must go on«

**ENTUZIJAZAM OVJENČAN
NAGRADAMA.....32-33**

SPORT

Međunarodni prijateljski nogometni susret između Osijeka i Spartaka

**USPJEŠNO ODRAĐENA GENE-
RALKA 48-49**

SADRŽAJ

AKTUALNO

U srijedu na Fruškoj gori uhićen Goran Hadžić

**KRAJ SKRIVANJA POSLJEDNJEG
HAŠKOG BJEGUNCA.....7**

TEMA

U somborskom ataru

**VELIK PRINOS, MALA RADO
ST.....10-11**

Uz jubilej subotičkih žetvenih svečanosti

**KAKO JE NASTALA OPERA
»DUŽIJANCA«?.....14**

BOJAN PAJTIĆ U KUKUJEVCIMA

Potpora zapošljavanju i uspješnim poduzećima

Predsjednik Vlade Vojvodine dr. *Bojan Pajtić* i pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin* posjetili su u utorak u srijemskom selu Kukejevci u općini Šid, poduzeće »Agropapuk«. Riječ je o obiteljskom poduzeću koje se bavi uzgojem stoke, ima klaonicu, trgovinom svježim mesom, kao proizvodnjom mesnih prerađevina, a povod za posjet jesu ugovori o zapošljavanju novih dvadeset radnika, koji su realizirani u suradnji s Vladom Vojvodine i njenim programom potpore samozapošljavanju i otvaranju novih radnih mjesta.

Predsjednik Pajtić obišao je postrojenja i pogone ove tvrtke koja je za proteklu godinu od Gospodarske komore Srijema

dobila nagradu – zvanje najboljeg poduzeća srednje veličine u Srijemu.

Bojan Pajtić je istaknuto kako je program potpore samozapošljavanju i potpore otvaranju novih radnih mjesta uz pomoć subvencija doživio izniman uspjeh i dao izuzetne rezultate koji su umnogome prešli prvobitna očekivanja.

»Od 2007. godine do danas u vojvođansku je ekonomiju uloženo više od 3,8 milijardi dinara a na novim radnim mjestima radi preko 23 tisuće ljudi. Samo tijekom posljednja tri mjeseca u općini Šid na ovakav način, uz potporu Vlade Vojvodine zaposleno je 72 ljudi, uz uloženi 10 milijuna dinara. Za dvadeset radnih mjesta u 'Agropapuku' osigurali smo 2,6 milijuna dinara, a

posebno mi je drago to što ovakvo ulaganje, kada se o tvrtkama u području proizvodnje hrane i poljoprivrede radi, ne znači izravnu korist jedino za novozaposlene radnike već i za čitav niz kooperanata i djelatnosti koje se naslanjaju na proizvodnju i preradu mesa.

Veliko je zadovoljstvo vidjeti uspješna poduzeća, koja su okrenuta rastu i novim ulaganjima u kojima program potpore zapošljavanju pokazuje svu svoju vrijednost«, rekao je predsjednik Pajtić.

Po riječima vlasnika poduzeća »Agropapuk« *Bratislava Bogetića*, do sada je u njegovom poduzeću bilo stotinjak zaposlenih, a osim dvadesetoro zaposlenih koji su primljeni zahvaljujući programu potpore pokrajinske Vlade, tijekom ove

i sljedeće godine očekuje se otvaranje još radnih mjesta, jer uspješno poslovanje to omogućava, a planirano poslovno širenje to i zahtijeva.

»Drago mi je da je pokrajinska Vlada primijetila naš trud i naše uspjehe, i na ovaj način pomogla da bolje poslujemo, a da ljudi dobiju posao«, rekao je vlasnik »Agropapuka«.

Posebnu odliku proizvodnog programa ove tvrtke, koja osim što ima vlastite maloprodajne objekte, surađuje i s najvećim trgovačkim lancima u zemlji, čine proizvodi od mesa i masti svinja roda mangulica za koje postoji veliko zanimanje i potražnja.

U posjetu »Agropapuku« uz pokrajinskog premijera bila je i gradonačelnica gradonačelnik Šida *Nataša Cjetković*.

MAĐARSKO NACIONALNO VIJEĆE O OSKVRNUĆU BISTE DEZSÖA KOSZTOLÁNYIA U SUBOTICI

Opasno ponašanje za zajednički život

Oskvrnuće biste *Dezsőa Kosztolányia* kod zgrade Gimnazije u Subotici nije pojedinačan slučaj, nego je najnoviji primjer jednog dugovremeno prisutnog načina ponašanja u Subotici, kaže se u priopćenju Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine.

»Oskvrnuće i precrtavanje višejezičnih spomen-ploča i

natpisa nedvosmisleno pokazuju da se ne radi isključivo o vandalizmu nego i o nacionalnoj netrpeljivosti koju bismo već rado zaboravili – opet smo žrtve i svjedoci napada na zajednički život u Vojvodini. Smatramo da je nedopustivo oskvrnuće biste *Dezsőa Kosztolányia*, a samu poruku napada tretiramo kao asocijalno i opasno ponašanje za zajed-

nički život koji se zasniva na međusobnom povjerenju. Baš zbog toga očekujemo i zahtijevamo od nadležnih tijela da nađu počinitelje ovog zlodjela, koji su vjerojatno sudjelovali u izvršenju drugih sličnih delikata. Svakodnevnice Subotičana ne smiju postati žrtve ovakvog primitivnog ponašanja, kojem su prve žrtve višejezični natpisi i spomenici velikana mađarske

nacije. Zaustavljanje i obustava ovog procesa zadatak je i odgovornost organa unutarnjih poslova.«

Tijekom prošlog vikenda nepoznati počinitelji išarali su postament spomenika *Dezsőu Kosztolányiju* u Subotici, a na njegovoj poleđini iscrtali su simbol s četiri ocila, dok je *Kosztolányijeva* bista oskrnavljena iscrtavanjem brkova.

SÁNDOR EGERESI PRIMIO BISKUPA IVANA PÉNZESA

Istaknuta važnost dijaloga između crkava i vlasti

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* primio je u prošli petak biskupa Subotičke biskupije msgr. dr. *Ivana Pénzesa*. Predsjednik Egeresi je, prema priopćenju iz pokrajine, naglasio značaj duhovne snage i utjecaja povijesnih crkava u mirnom i skladnom suživotu u višenacionalnoj i

multikonfesionalnoj zajednici kakva je Vojvodina. Istaknuo je važnost stalnog dijaloga između crkava i državnih vlasti i između tradicionalnih crkava, i u svezi s tim izrazio zadovoljstvo suradnjom s velikodostojnicima Srpske pravoslavne crkve u procesu povijesnog pomirenja srpskog i mađarskog naroda na ovim prosto-

rima. Biskup Pénzes izrazio je podršku nastojanjima koja imaju za cilj mir i sigurnost i ekumensku suradnju, i naveo primjere konkretne suradnje između Katoličke crkve i Srpske pravoslavne crkve.

U dužem srdačnom razgovoru biskup Pénzes se osvrnuo i na pitanje mirovinskog i zdravstvenog osiguranja vjerskih

službenika i na pitanje povrata crkvene imovine.

Predsjednik Egeresi je na kraju još jednom naglasio značaj stalne komunikacije što predstavlja osnovu za uspješnu suradnju i izrazio spremnost u okviru svojih mogućnosti pružiti potporu i pomoć u procesima suradnje i rješavanja bitnih pitanja.

U SRIJEDU NA FRUŠKOJ GORI UHIĆEN GORAN HADŽIĆ

Kraj skrivanja posljednjeg haškog bjegunca

U srijedu ujutro uhićen je posljednji haški bjegunac, *Goran Hadžić*. Vođa srpske pubune u istočnoj slavonskoj uhićen je na Fruškoj gori, potvrdio je izvanrednoj konferenciji za novinare u Beogradu predsjednik Republike Srbije *Boris Tadić*.

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju bivšeg predsjednika tzv. SAO Krajine Gorana Hadžića optužio je 2004. godine u 14 točaka optužnice za zločine protiv čovječnosti i kršenje ratnog prava i običaja počinjenih progonom Hrvata i drugih nesrba, istrjebijanjem i ubojstvima, pritvaranjem, mučenjem, nehumanim postupcima, deportacijama, bezobzirnim uništavanjem sela, vjerskih i kulturnih objekata te pljačkom imovine. Optužen je, među ostalim, i za pokolj na Ovčari gdje je strijeljano 250 Hrvata izvedenih iz vukovarske bolnice 1991. Optužnica ga tereti »za sudjelovanje u udruženom zločinačkom pothvatu u Hrvatskoj od lipnja 1991. do prosinca 1993. na čijem čelu je bio *Slobodan Milošević*, a čiji je cilj bio prisilno i trajno uklanjanje nesrpskog stanovništva s približno trećine teritorija Hrvatske, i progone i ubojstva Hrvata i drugih nesrba u Vukovaru, Dalju, Erdutu, Lovasu i selu Klisa«.

Kako navodi Hina, Hadžića (52) se tereti da je bio sudionik

udruženog zločinačkog pothvata čiji je cilj bio da se činjenjem zločina nasilno i trajno uklone Hrvati i drugo nesrpsko stanovništvo s jedne trećine hrvatskog teritorija koji su pod okupacijom držali pobunjeni Srbi uz pomoć Beograda. Konačni cilj pothvata bio je formiranje velike Srbije.

Sudionici pothvata, predvođenog bivšim jugoslavenskim predsjednikom Slobodanom Miloševićem, bili su vođe pobunjenih Srba poput *Milana Martića*, osuđenog u Haagu na 35 godina zatvora, kao i Miloševićevi suradnici - prvi ljudi srbijanskog SDB-a *Jovica Stanišić* i *Franko Simatović* te vođa srpskih radikala *Vojislav Šešelj* kojima se upravo sudi u Haagu za zločine u Hrvatskoj, zatim vođa srpskih paravojnih snaga, ubijeni *Željko Ražnjatović Arkan* čije su snage operirale po Hrvatskoj i BiH te srpski policijski general *Radovan Stojičić*.

Uz njih u pothvatu su prema haaškom tužiteljstvu sudjelovali i pripadnici JNA, srpske Teritorijalne obrane u Hrvatskoj, lokalnih policijskih snaga te MUP-a Srbije, srpskih paravojnih skupina, političari iz Srbije i Crne Gore te srpski političari iz Hrvatske i BiH koji u optužnici nisu imenovani.

Hadžićev doprinos udruženom zločinačkom pothvatu bio je osmišljavanje politike progo-

na, kao i sudjelovanje i poticanje na zločine, te osobno sudjelovanje u nekima od njih.

Tereti ga se za progon počinjen ubojstvima više stotina hrvatskih i drugih nesrpskih civila, uključujući žene i starije osobe u Dalju, Dalj Planini, Erdutu, Erdut Planini, Klisi, Lovasu, Grabovcu i Vukovaru u Hrvatskoj, dugotrajno zatočenje više stotina hrvatskih i drugih nesrpskih civila u zatočeničkim objektima u Hrvatskoj i Srbiji u neljudskim uvjetima, stalno mučenje, batinanje i ubijanje zatočenih, njihov prisilni rad.

Tereti ga se i za uvođenje niza restriktivnih i diskriminatorskih mjera protiv hrvatskog i drugog nesrpskog civilnog stanovništva, njihovo zlostavljanje i pljačkanje, izgon desetina tisuća ljudi, uključujući 20.000 stanovnika Vukovara, 5000 stanovnika Iloka i 2500 stanovnika Erduta. Hadžića se tereti i za uništavanje i pljačku kuća i druge imovine te kulturne i povijesne baštine.

Među ubojstvima za koje se tereti su pokolj na Ovčari, niz ubojstava zatočenika u Dalju, prisiljavanje zatočenih Hrvata na hod kroz minsko polje u Lovasu pri čemu je dio stradao od mina a dio ubijen jer su srpske snage na njih pucale, kontinuirano ubijanje Hrvata i drugih Srba u zloglasnom centru za obuku TO-a u Erdutu.

Hadžića se tereti i za zatočenje i mučenje Hrvata u logorima Stajićevu, Begejcima, te u Zrenjaninu, Sremskoj Mitrovici i Šidu, svih na području Srbije, te u nizu zatočeničkih objekata na okupiranim područjima Hrvatske.

Hadžić je prije rata radio kao skladištar VUPIK-ova pogona u Pačetinu, a njegov uspon u hijerarhiji pobunjenih hrvatskih Srba započeo je u lipnju 1990. kada je izabran za predsjednika SDS-a za Vukovar, a ubrzo nakon toga postao je član Glavnog odbora i Izvršnog odbora SDS-a u Kninu te potpredsjednik Regionalnog odbora SDS-a za Istočnu Slavoniju, Baranju i Zapadni Srijem u Pakracu.

U lipnju 1991. postao je vršitelj dužnosti predsjednika vlade samoproglašene »Srpske autonomne oblasti Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema«, a ubrzo nakon toga ta je funkcija formalizirana i on je postao predsjednik vlade SAO SBZS.

U veljači 1992. Hadžić je izabran za predsjednika tzv. RSK i tu je dužnost obavljao do prosinca 1993. godine.

Županijsko tužiteljstvo u Vukovaru je 22. veljače 2003. podiglo optužnicu protiv deset osoba iz vrha bivše JNA i civilnih vlasti tzv. RSK, među kojima je i Goran Hadžić, za zločine u Vukovaru 1991. godine.

H. R.

DSHV: Uhićenjem Srbija definirala put ka EU

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pozdravlja vijest o uhićenju posljednjeg haškog bjegunca *Gorana Hadžića*.

»Nadamo se da će se kroz predstojeći sudski proces konačno potvrditi istina da je plan čišćenja Baranje, istočne Slavonije i zapadnog Srijema od nesrpskog stanovništva bio smišljen od tadašnjeg režima u Beogradu, a sve u cilju otimanja dijela državnog prostora od Hrvatske i pripajanja tadašnjoj Jugoslaviji. Ovim posljednjim činom uhićenja haških bjegunaca Srbija se

jasno definirala prema Europi definirajući i to da je put Srbije ka Europskoj Uniji nepovratan«, kaže se u priopćenju DSHV-a.

DZH: Uhićenje pravi način za otklanjanje kolektivne odgovornosti

Demokratska zajednica Hrvata pozdravlja uhićenje *Gorana Hadžića* i u potpunosti podržava mirovnu misiju predsjednika Republike Srbije *Borisa Tadića* i dosledno zalaganje za izvođenje svih odgovornih za ratne zločine pred lice pravde, jer je to jedini i pravi način za otklanjanje kolektivne odgovornosti i pomirenja među narodima na ovim prostorima, kaže se u priopćenju DZH.

Zajedno u gradnji europskog puta

Predsjednik stranke Petar

Kuntić pozvao je Hrvate da se

na predstojećem popisu

pučanstva hrabro izjasne o

svojoj nacionalnosti,

hrvatskom materinskom jeziku

i katoličkoj vjeroispovijesti

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini obilježio je u petak, 15. srpnja, 21. godišnjicu od osnutka svečanošću održanom u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, kojoj je nazočio veliki broj članova stranke, simpatizera i gostiju među kojima su bili izaslanik predsjednice Vlade Republike Hrvatske *Jadranke Kosor* i župan Vukovarsko-srijemske županije *Božo Galić*, veleposlanik hrvatskog veleposlanstva u Beogradu *Željko Kuprešak*, predstavnici velepo-

slanstva SAD-a, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, lokalni dužnosnici, te predstavnici hrvatskih ustanova i institucija.

Podsjećajući kako je DSHV bila stranka nastala među prvima na političkoj sceni Srbije, pozdravljajući skup gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* istaknuo je hrabrost onih koji su 1990. godine započeli takvu novu političku misiju.

»Ta je politička misija bila hrabrost ne samo zato što je u pitanju stranka koja okuplja

jednu nacionalnu zajednicu već što je to bilo neko drugo vrijeme kada je bilo potpuno nerazumljivo i neprihvatljivo razmišljati drugačije od onog što je bilo glavno kao ideologija, jedina vizija kojoj se ništa suprotstaviti ne smije«, rekao je Vučinić ističući kako danas DSHV s ponosom može reći da je spona između dviju država. »Dvadeseti rođendan stranke bio je najbolji dokaz tome kada smo u Subotici imali priliku ugostiti i dva predsjednika koji su godinu nakon toga proveli u zajedničkoj misiji mirjenja i približavanja dviju država. Upravo susret u Subotici bio je onaj koji je tu ideju pokrenuo na najbolji način«, istaknuo je Vučinić. »Kada DSHV bude slavio 30 godina moći će s ponosom reći da je bio dio jedne koalicije koja je Srbiju dovela do statusa kandidata za prijem u članstvo EU, da je istodobno iz takve i te koalicije svjedočila i tome da Hrvatska pristupa EU, i nadam se da će trajanje ove stranke i trajanje ispravne politike ove stranke osigurati da se s ponosom možete prisjetiti da

U dvorištu Doma DSHV-a

22. srpnja 2011.

ste bili dio koalicije koja je i Srbiju uvela u EU, da je ispunila svoju misiju, da među ljudima na ovom prostoru nema razdvajanja već spajanja u onom njihovom najljepšem obliku bez obzira na njihove međusobne razlike«, rekao je Vučinić.

Uz čestitke za opstojnost onima koji su prebrodili teška vremena, za prepoznavanje od strane DSHV-a najboljih poteza kojima je, s demokratskim strankama Republike Srbije, stvarana bolja budućnost za Hrvate na ovom prostoru, Božo Galić je istaknuo kako Hrvatska obilježava 20 godina samostalnosti države. »Hrvatska je danas demokratska zemlja pred ulaskom u Europsku Uniju, uniju demokracije gdje se poštivanje nacionalnih manjina diglo na visoki nivo. Hrvatska to i po svom zakonu poštuje, svoju

Skup je pozdravio i veleposlanik Republike Hrvatske Željko Kuprešak

titeta, svoje tradicijske kulture, svoga jezika, svog ponosa i svoje povijesti možemo stvarati bolju budućnost jer to su čvrsti temelji«, rekao je Galić te, imajući u vidu predstojeći popis

Kuntiće se u dijelu svog izlaganja osvrnuo na, ponovno u javnosti aktualizirano, bunjevačko-hrvatsko pitanje. Iznoseći niz povijesnih činjenica, Kuntić je rekao:

»U posljednjih godinu dana svjedoci smo daljnjih koraka kojima se smjera, čak i uz pomoć sudskih prijava zabraniti korištenje bunjevačkog imena nama koji znamo da smo integralni dio hrvatskog naroda. Hoće li oni koji dolaze poslije nas za 30 ili 50 godina morati objašnjavati tadašnjoj političkoj eliti što se to događalo početkom 20. stoljeća i u prvih 21 godinu parlamentarne demokracije u Srbiji po bunjevačkom pitanju. I onda kao i sada argumentata će biti na pretek, ali veliko je pitanje koliko će nas biti i hoće li uopće imati tko slušati«, rekao je Kuntić pozivajući Hrvate da se na predstojećem popisu pučanstva hrabro izjasne o svojoj nacionalnosti, hrvatskom materinskom jezi-

ku i katoličkoj vjeroispovijesti. O europskom putu Srbije i ulozi DSHV-a, Kuntić je kazao: »Poradi budućih naraštaja mi smo u obvezi prihvatiti europski put. Europa neumitno prodire u Srbiju i to kapilarno i neodoljivo. Naravno, mi sami nismo dostatni sve to ostvariti. Mi se zato želimo pridružiti našim koalicijskim partnerima s kojima možemo ostvariti taj put. Vjerujemo da u Srbiji ima nekoliko demokratskih stranaka s kojima hoćemo i možemo zajedno u gradnji europskog puta, puta europskih vrijednosti i vrednota.«

Dio svog izlaganja Kuntić je posvetio osnutku Mladeži DSHV-a za koji je rekao da daje novi impuls stranci, te da je to nešto najbolje što se stranci dogodilo. On je također najavio osnivanje ureda stranke u Novom Sadu i Beogradu, te u sljedećoj godini izbore u DSHV-u, kao i predstojeće izbore u državi.

S. M.

Misa je slavljenja u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici

zakonsku i ustavnu regulativu definirala je tako jer zna da boljitak Hrvatske kao države i svih Hrvata izvan Hrvatske sigurno je razvoj demokracije i poštivanje prava nacionalnih manjina. Istina da to provođenje često postavlja određene probleme, ali mi želimo da se isto tako i Republika Srbija što brže prilagodi i pripremi za ulazak u EU i da sutra na ovom prostoru nema granica i prepreka za gospodarsku suradnju niti bilo kakvu drugu,« rekao je Galić. »Mi želimo na našem prostoru da nacionalne manjine budu prednost, da sudjeluju u razvoju našeg prostora, i to očekujemo normalno i na ovom prostoru. Znamo da je teško, znamo da samo čuvanjem svog iden-

pučanstva u Srbiji, istaknuo kako samo jasno očitovanje kome pripadamo, samo hrabri potezi donose boljitak svima na ovom prostoru, i hrvatskom i većinskom narodu i svim nacionalnim manjinama. On je rekao i da će kao župan Vukovarsko-srijemske županije nastojati i dalje uz dobru suradnju u prekograničnim projektima, te kroz Dunavsku strategiju jačati gospodarstvo a time i položaj Hrvata i svih na ovom prostoru. Podsjećajući na '90. godine i vrijeme osnutka DSHV-a kada su Hrvati iz Vojvodine, a osobito dio vodstva stranke, bili objekti etnički motiviranog nasilja, a veliki broj Hrvata se morao prinudno iseliti zbog rata, predsjednik DSHV-a Petar

Članstvo, simpatizeri i gosti na proslavi obljetnice

OVE GODINE PŠENICA DOBRO RODILA U SOMBORSKOM ATARU, NO BEZ POSEBNOG EFEKTA

Velik prinos, mala radost

Računica izgleda prosto – dobro rodilo, dobro ćemo i proći, ali stara priča ponavlja se i ovaj put

Ove je godine pšenica odlično rodila, vremenski uvjeti bili su povoljni, a zlatnih zrnaca žita koji će se pretvoriti u brašno, pa u kruh, neće faliti. Dužijance, dužionice i žetvene svečanosti organiziraju se na svim stranama, ljudi zahvaljuju Bogu za pšenicu, za kruh. Gladi izgleda neće biti.

Baš dobro da se ovako dobar urod pšenice, koji se po riječima mnogih poljodjelatnika ne pamti u zadnjih ne nekoliko godina, decenij, već u zadnjih nekoliko decenija, potrefio eto baš ove 2011. godine, kada se u Subotici slavi sto godina Dužijance.

KUKOLJ U ŽITU

Idilična slika, zar ne? Ipak, oni koji bi se trebali najviše radovati, oni koji su to sjeme zasijali, čekali da urodi, molili za povoljne vremenske uvjete, ovršili pšenicu, sada strepe. Iako

je sve u ambarima, pa i u onim modernim – silosima, proizvođači još uvijek ne znaju kolika je cijena žita i hoće li se njihov trud i rad isplatiti. Računica izgleda prosto – dobro rodilo, dobro ćemo i proći, ali stara priča se ponavlja i ove godine. U svakom žitu ima kukolja, a on se danas pojavljuje tek kad se žito ovrši i u ambarima čeka svoju cijenu. Hoće li taj kukolj pojesti ovogodišnju pšenicu, ili će ipak biti razloga za slavlje? Poljodjelatnici se boje da se baš i neće radovati, a to će dobro podnijeti jer su na takve situacije godinama navikavani. Neki kažu, kao naš sugovornik *Josip Tucakov* iz Bačkog Brega, da žito ne bi uopće ni sijali da ne moraju, već to čine svake godine zbog plodoreda, obnavljanja zemljišta, a ne zbog neke cijene, jer unaprijed znaju da će biti prevareni. On obrađuje oko 100 jutara zemlje, a ove su godine zasijali 22 jutra pšenice.

»Ne nadam se zaradi na žitu, sijem ga samo radi plodoreda, jer je za zemljište dobro da se kultura promijeni, a ne da se iz godine u godinu sije isto«, kaže *Josip Tucakov*. Cijena se žita svake godine sazna tek mjesec dana nakon vršidbe, a to su već dobro poznate »igranke«, a poljoprivrednik je najčešće ucijenjen i nema drugog izlaza već da radi onako kako mu se diktira.

»Poticaji koji su nam najpotrebniji u proljeće kada imamo najveće troškove i potrebe za njima, nisu dobiveni, bilo je zbog toga i demonstracija, nego su nas ucjenjivali i evo odvucli do žetve kako bismo morali prodati žito po jeftinoj cijeni, za koju još uvijek ne znamo kolika je. Ucijenjeni smo, žito smo morali predati da bismo imali od čega živjeti i dalje raditi, a poticaje ćemo dobiti kad ih dobijemo. Nećemo proći dobro, iako je ove godine urodilo najbolje od

kada pamtim. To ne kažem samo ja, već i moj otac i stariji ljudi, da je prinos ove godine najbolji do sada«, tvrdi *Tucakov*, ali može se dodati i – džabe.

IZLAZ U DRUGIM KULTURAMA

A što kaže statistika? Posljednji su otkosi pali, a poljodjelatnici svode računicu o uspješnosti žetve, ali ne i onu konačnu računicu. Na području Grada Sombora žetva je obavljena na ukupno 17.759 hektara. Merkantilna pšenica požnjevena je s 13.803 hektara, a prosječan prinos je iznosio 5,5 tona po hektaru. Veći je prinos ostvaren na parcelama poljoprivrednih poduzeća i zadruga, gdje je prinos po hektaru iznosio 6,6 tona, dok je na parcelama individualnih poljoprivrednih gazdinstava iznosio 4,9 tona po hektaru. Sjemenska pšenica zasijana je na 925 hektara, a prosječan je prinos iznosio preko 6 tona po hektaru.

Ječam (ozimi i jari) skinut je s 2337 hektara, prosječan je prinos po hektaru iznosio 4,8 tona, dok su raž i ovas zasijani na ukupno 63 hektara, točnije, raž na 20, a ovas na 43 hektara. Prosječan prinos raži iznosio je dvije tone, a ovas preko dvije i pol tone po hektaru. Pod uljanom je repicom bilo 296 hektara, a prosječan je prinos iznosio preko 3 tone po hektaru, dok je s 278 hektara tritikala prinos iznosio više od 4,5 tone po hektaru.

Prema podacima Odsjeka za plan i statistiku Odjela za gospodarstvo Gradske uprave, ostale poljoprivredne kulture požnjene su s 57 hektara, a prosječan je prinos iznosio 3 i pol tone.

I direktor Poljoprivredno-stručne službe »Sombor« *Vladimir Sabadoš* kaže kako je pšenica rodila bolje nego što se očekivalo.

»Na većini parcela primijenjena je potpuna tehnologija, a vremenske prilike su pogodno-

A ZA PROIZVOĐAČE

vale pšenici i ona je redovno, a ne prinudno sazrijela. Žetva je počela između 5. i 7. srpnja i veoma je brzo obavljena. Prinosi se kreću od prosječnih do rekordnih, i u ogledima i na velikim parcelama ima prinosa i preko 8 tona po hektaru«, tvrdi Vladimir Sabadoš.

Cijena se pšenice nagađa, a prema kalkulacijama Zadružnog saveza Vojvodine, prosječna bi cijena trebala iznositi 21 dinar. Direktor somborske »Zadruge« *Radivoj Mijić* smatra kako se ta cijena neće dobiti.

»Ne vjerujem da će pšenica postići tu cijenu. Mislim da se tu trgovci ne mogu uklopiti i za kilogram platiti 20 dinara. Najbolja će cijena najvjerojatnije biti u veljači i ožujku, ali će ona ovisiti i o rodu u okruženju i tržišta.«

Mali proizvođači pšenice kažu kako je sijanje ove kulture nužno zlo, a sije se prije svega zbog plodoreda. Izlaz nalaze u drugim kulturama koje trebaju biti raznovrsne. Da ne bude sve crno, Josip Tucakov iz Bačkog Brega kaže kako pokraj pšenice, soje i kukuruza, već 12 godina sa svojim ocem na njihovom poljoprivrednom gazdinstvu sije od 5 do 7 jutara paprike i da im se to svih ovih godina i isplatilo, nekad više, nekad manje, ali vrijedilo je. Drugi se bave povrtlarstvom, treći voćarstvom, ali isključivo od uzgoja pšenice posljednjih godina, izgleda nitko ne bi preživio. Barem ne mali proizvođači.

Zlatko Gorjanac

Robne rezerve samo za odabrane

Republička direkcija za robne rezerve otkupit će 100 tisuća tona pšenice ovogodišnjeg roda, po cijeni od 20 dinara po kilogramu s PDV-om. Otkupljivat će se od registriranih poljoprivrednih gazdinstava u individualnom sektoru i zemljoradničkih zadruga u minimalnoj količini od 10 i maksimalnoj od 80 tona po nositelju gazdinstva za individualni sektor, odnosno 150 tona po zadruzi. Josip Tucakov iz Bačkog Brega smatra kako će tu dobro proći samo veliki proizvođači, odnosno poljoprivredni tajkuni.

»Država će otkupiti određene količine robnih rezervi, ali što smo mi za državu koji sijemo dvadesetak jutara pšenice? Mi nemamo tu količinu da bi država pogledala na nas, već će tu dobro proći veliki proizvođači, a u javnosti će se plasirati vijesti kako su seljaci dobili odličnu cijenu za robne rezerve, ali nas nitko neće ni pogledati. Ta informacija koju će primiti javnost neće biti točna«, kaže Josip Tucakov.

ZDRAVKO RUKAVINA, SLANKAMENAC, POLJOPRIVREDNIK IZ VIROVITICE

Sve je dobro, osim cijene

»Zadovoljan sam činjenicom što gotovo kompletnu proizvodnju uspijevamo plasirati na tržište, jer to je osnovni uvjet isplativosti ovako velikih investicija i, naravno, rada cijele moje obitelji«, kaže ovaj proizvođač

Obitelj Rukavina obrađuje 20 hektara poljoprivredne površine s pšenicom

Kada se u Srijemu spomene Slankamen neizbježne su asocijacije na vrijedne i poštene ljude koji na blagim obroncima Fruške gore, uz obalu širokog i moćnog Dunava vrijedno obrađuju svoju zemlju, a poglavito voće i povrće, za koje su pravi stručnjaci. A upravo ta njihova stručnost i bogato iskustvo, te velike količine proizvedenog voća i povrća više su nego snažan argument za takvu percepciju u javnosti.

Jedan od tih i takvih Slankamenaca čiji je cijeli život vezan uz zemlju i poljoprivrednu djelatnost, prvo u rodnom Slankamenu, a nakon preseljenja 15. veljače 1992. godine u Viroviticu, je i naš sugovornik *Zdravko Rukavina*.

Rođen je u Slankamenu 22. srpnja 1967. godine, kao i njegovi roditelji, otac *Toma* i majka *Marija*, rođena *Studen*. Osnovnu školu je završio u Slankamenu, a kako je bio dijete sela i jedini sin u obitelji podrazumijevalo se da će nastaviti obiteljsku tradiciju i ostati živjeti na zemlji te naslijediti obiteljsko poljoprivredno imanje. Zdravko se u Slankamenu i vjenčao sumještankom *Oliverom*, rođenom *Fijala*, i postao otac trojice sinova.

U Slankamenu se cijela obitelj Rukavina tradicionalno bavila poljoprivrednom proizvodnjom, jednim dijelom voćarstvom, a na većini poljoprivrednih površina ratarstvom i poljoprivrednim uslugama.

Ali, kako smo već rekli da su Slankamenci vrijedni i sposobni ljudi, obitelj Rukavina je nakon preseljenja u Viroviticu ponovno krenula ispočetka i uspjela isključivo zahvaljujući svome radu i zalaganju u ovih 19 godina boravka u Viroviticu postati vlasnikom 60 jutara

zemlje (35 hektara) u Detkovcu pokraj Virovitice, 25 hektara obrađuju u zakupu od države, a ostalih 40 hektara je u privatnom zakupu. »Poljoprivredom se bavi cijela moja obitelj, a trenutačno obrađujemo 100 hektara poljoprivrednih površina, od toga je 20 hektara zasađeno lukom, 20 pšenicom i 60 hektara kukuruzom«, priča nam Zdravko i pojašnjava kako je ove godine prinos pšenice negdje oko dvije i pol tone po jutru, ali da će biti velikih problema s njenim otkupom jer je cijena od 1,60 kuna po kili jedina realna cijena, ona koja bi bila rentabilna, s obzirom da su ulazi sve veći i veći. Trenutačno tržište ne prihvaća tu cijenu i sve mi se čini da ćemo morati opet u štrajkove.

Zdravko nam kaže i kako se proizvodnjom luka bavi već gotovo dvadeset godina i da mu je to najunosnija proizvodnja. Dakako, da bi se postigli prinosi od 700 tona luka, koliko obitelj Rukavina očekuju ove godine, potrebne su i velike investicije. »Proizvodnja je sva strojna, od sjetve do vađenja, tu su kombajni, linije za pročišćavanje luka, linije za kalibražu i pakiranje, skladište sa boksovima za pakiranje po narudžbi, a sve površine navodnjavamo dvama sustavima: tefonima i sustavom 'kap po kap', jer bez navodnjavanja ne bismo mogli postići očekivani urod«, priča nam Zdravko Rukavina.

»Zadovoljan sam činjenicom što gotovo kompletnu proizvodnju uspijevamo plasirati na tržište, jer to je osnovni uvjet isplativosti ovako velikih investicija i, naravno, rada cijele moje obitelji«, zaključuje naš Slankamenac Zdravko Rukavina.

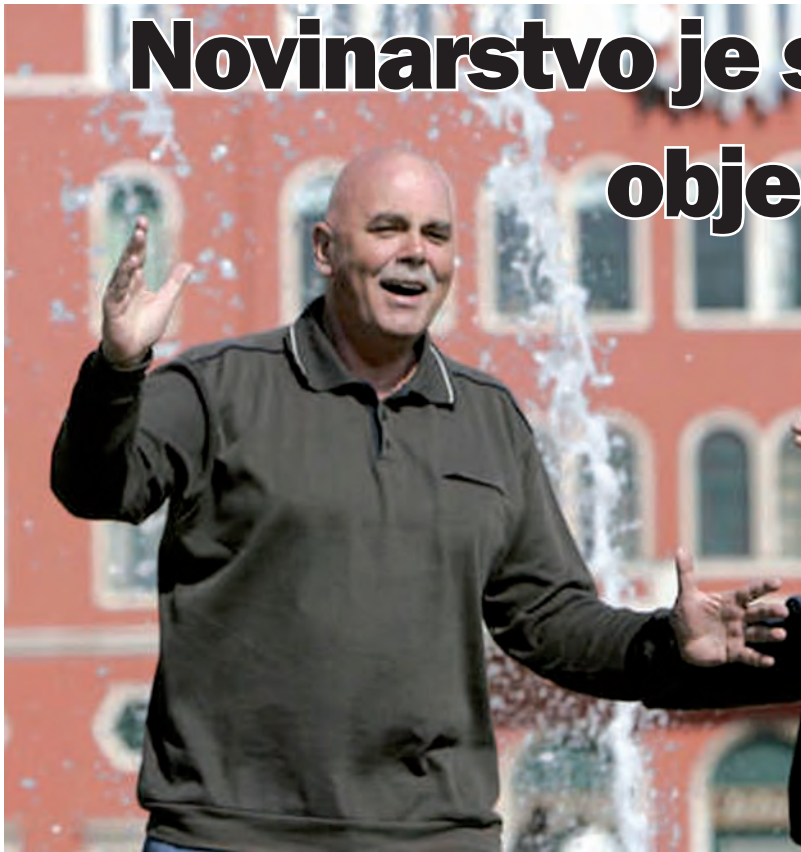
Zlatko Žužić

MILORAD BIBIĆ MOSOR, NOVINAR

Novinarstvo je subjektivni odraz objektivne stvarnosti

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Zašto nikada nije radio kao elektroinženjer *
Smojini savjeti * Kako je biti novinar u Dalmaciji
* Najteža novinarska zadaća * Novinar do stote godine

Umjesto klasičnog uvoda, ovaj intervju s našim kolegom po peru, živom legendom hrvatskog i splitskog novinarstva *Miloradom Bibićem Mosorom*, započet ćemo pitanjem o njegovoj profesiji.

HR: Zašto ste odlučili baviti se novinarstvom, a ne pozivom inženjera elektrotehnike?

Još kao gimnazijalac počeo sam pisati nekakve humoreske, kao student pisao sam u studentskim glasilima, ali sam počeo honorarno pisati i za Slobodnu Dalmaciju. Možda će zazvučati čudno, ali na trećoj godini Elektrotehničkog fakulteta bilo mi je jasno: bit ću novinar! Diplomirao sam, možda ovo zvuči skroz suludo, najviše radi mojih roditelja. Otac je iznenada umro, nije dočekao moju diplomu inženjera, ali je zato u tome uživala moja majka. I danas, nakon što tri desetljeća profesionalno radim kao novinar, bez obzira na činjenicu da niti jednu jedinu minutu nisam radio u struci koju sam diplomirao, moja stara majka uporno ponavlja: »Moj sin je diplomirao inženjer!

Novinarstvo sam zavolio, ušlo mi je pod kožu, elektrotehniku ni približno tako nisam volio...

HR: Iako ih je do danas bilo na tisuće, jamačno se sjećate svoga prvoga novinarskoga teksta?

Sjećam ga se, imao sam 16 godina, napisao sam ga za jedan splitski srednjoškolski list, pisao sam o kaštelanskim »galebovima!« koji dočekuju brod iz Splita na mulu u Kaštel Lukšiću i gledaju koliko je tim brodom došlo Čehinja na ljetovanje... Naslov je, čini mi se, bio: »Zaletimo se na mul, dolaze Čehinje!«

HR: Poznata su vaša društva s Miljenkom Smojom, doajenom splitskog novinarstva i kroničarom dalmatinske stvarnosti. Kakav je bio njegov utjecaj na vaše »novinarsko pero«?

S velikim, neponovljivim Miljenkom Smojom, kojega smatram simbolom Splita i Dalmacije, upoznao me susjed *Boris Majić*. Imao sam tad 22 godine, sjedili smo u kavani hotela Bellevue, zapamtio sam

što je Smoje kazao: »Moraš biti ničiji da bi bija svoj!« Kao i onu: »Uvik moraš bit kontra vlasti. Baš te briga ko je na vlasti, triba bit kontra!« Poslije me je sa Smojom zbližio njegov veliki prijatelj, fotoreporter Slobodne Dalmacije *Feda Klarić*. Žao mi je što puno više nisam bio s genijalcem Smojom, ali i to što sam bio s njim, slušao ga, upijao svaku njegovu rečenicu, bilo mi je dovoljno za odrediti se u novinarstvu: »Piši istinu, slavi Split i Dalmaciju«.

HR: Najveće i najutjecajnije novinsko glasilo Dalmacije - »Slobodna Dalmacija« doživjela je mnogo turbulencija u godinama svog opstajanja.

Kao njezin dugogodišnji zaposlenik kako gledate na svoju tvrtku i općenito na prilike u današnjem novinarstvu?

Slobodna Dalmacija se prije 25 godina nekad prodavala u 150.000 primjeraka, danas se prodaje tri puta manje. Zašto? Zbog tržišta, onda se prodavala u cijeloj Jugoslaviji, zbog pada životnog standarda, zbog portala Slobodne Dalmacije... Radio sam u Slobodnoj Dalmaciji onda i sada, čini mi se da se onda puno više držalo do zanata. Danas je novinarstvo, ne samo u Hrvatskoj, nego svugdje u svijetu, otplovilo u neke druge vode. Sve je više »žutila« i »crnila«, kažu nam da to prodaje novine,

Košarka

Bio sam nikakav košarkaš, ljeti su mi puno draže bile stranke nego košarka. Rano sam otišao u suce. Osam sezona sudio sam prvoligaške utakmice u bivšoj Jugoslaviji, od 1981. do 1988. godine. Imam točno 150 odsuđenih utakmica. Koja je bila najteža? jednom Crvena zvezda-Partizan! Naime, svaki put ti sve živo i mrtvo psuju s tribina kad nešto dosudiš protiv domaće momčadi, a na ovoj utakmici te psuju – nakon svake odluke! Bio sam veliki navijač europski moćne Jugoplastike, njihov kroničar. To su bile godine kad se svojom košarkom ponosio cijeli Split. I Dalmacija! Bio sam delegat i kontrolor na prvoligaškim utakmicama u Jugoslaviji i Hrvatskoj, a 14 godina i u Svjetskoj košarkaškoj federaciji FIBA. Jednom sam napisao da bi petorka – *Aleksandar Đorđević*, *Dražen Petrović*, *Toni Kukoč*, *Dino Rađa* i *Vlade Divac* – zadala muke i najjačoj reprezentaciji NBA lige. Pa su mi predbacivali i u Hrvatskoj i u Srbiji. U Hrvatskoj zato što nisam stavio *Zdovca*, a ne *Đorđevića*, što nisam stavio *Vrankovića*, a ne *Divca*, a u Srbiji jer nisam uvrstio *Danilovića*, *Paspalja*, *Bodirogu*... Smijao sam se!

da publika to voli čitati... Ja se s tim ne slažem, ali možda je to moj problem. Mene stvarno ne zanima je li *Jelena Rozga* nosila gaćice, tko kome uskače u krevet, ne pada mi na pamet gledati Big Brother ili Farmu, zaista mi je svejedno tko pumpa sise, usne, koji muškarac brije prsa ili noge... To je vjerojatno i zbog toga što sam blizu 59. godine života... Takvom novinarstvu ne pripadam i njime se neću baviti. Ima u novinarstvu još kategorija u kojima se nalazim: intervjui, reportaže, humoreske, kratke priče... I to radim!

HR: Kako je biti novinar u Dalmaciji?

Shvatio sam da je sve OK ako ne pišeš o politici. Ali, ako napišeš da nije bilo ništa čestitije nego od 1941. do 1945. godine biti partizan, braniti svoj dvor, svoj grad od okupatora, onda dođeš u probleme jer te proglašavaju komunjara, jugoslavenčinom, partizančinom... A svjestan si da si rekao istinu. Ako spomeneš da je u Domovinskom ratu hrvatska mladost ginula za slobodnu Hrvatsku dok su u isto vrijeme neki tu svoju domovinu pljačkali, uz dopuštenje vrhuške tadašnje strukture koja je bila na vlasti, onda si antihrvat, jugonostalgicar... A opet znaš da si izrekao istinu. Imao sam gadnih problema, sve sam ih sam riješio. A prije 15-20 godina bi znali i nasnuti na mene. Srećom, visok sam 204 centimetra, težak 112 kilograma, a bio sam i 15-20 godina mlađi...

HR: Tijekom dugogodišnjeg bavljenja novinarskom profesijom ispisali ste brojne intervjue i reportaže. Što vam je draže pisati?

Mnogi mi tvrde da je lakše napisati intervju, ali meni je to teže nego napisati reportažu. Intervju je slika čovjeka s kojim razgovaraš, ne smiješ javnosti dati iskrivljenu, nego pravu sliku te osobe. Treba se dobro pripremiti za svaki razgovor, vidjeti što je najvažnije što tu osobu treba pitati, ma intervju je stvarno teži oblik novinarstva od reportaže. Barem meni. Kad idem činiti reportažu onda je to

pitanje moga dojma onoga o čemu ću pisati. Moj doživljaj nečega. I tu nema prijave. S tim da bi neki drugi novinar možda istaknuo, apostrofirao nešto sasvim drugo. Ali, kako se znamo zezati – novinarstvo je kao i umjetnost: subjektivni odraz objektivne stvarnosti – pa je to i u slučaju reportaža. Inače, intervjuirao sam zaista stotine popularnih i poznatih osoba iz svih segmenata života: politike, sporta, kulture, estrade, glume, mode... OK, idem nabrojiti po dvoje koji mi sad padaju na pamet: sport – *Michael Jordan* i *Diego Maradona*, politika –

i Rivi, tim najfrekventnijim mjestima u Splitu, stalno sam u pokretu, nikad me nema doma. A što je najvažnije u novinarskoj profesiji? Pisati istinu! Uvijek pišem istinu, ali uvijek nisam pošten. Kako sad to!? Lijepo! Koji put znam prešutjeti istinu. Pogotovo kad je riječ o mojim prijateljima. Evo, sad mi padaju na pamet slavni Boris Dvornik i *Dino Rađa*. Znao sam neke detalje o jednome i drugome, nisam ih napisao. Je li to pošteno? Nije! Ali sve što sam napisao je istina...

HR: Što biste izdvojili kao najtežu novinarsku zadaću?

Životopis

Milorad Bibić zvani Mosor rođen je u Splitu 1952. godine. Završio je Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, stekavši zvanje diplomiranog inženjera elektrotehnike. Međutim, njegovo profesionalno opredjeljenje nikad nije bila elektrotehnika nego novinarstvo. Kao profesionalni novinar radio je u splitskom tjedniku »Nedjeljna Dalmacija«, a poslije prelazi u splitski dnevnik »Slobodna Dalmacija«. U objema redakcijama bio je i urednik Sportske rubrike. Njegova specijalnost uvijek je bio sport, a uža mu je specijalnost košarka, o kojoj je godinama pisao u raznim tjednicima i revijama: SN Reviji, »Sprintu«, Magazinu »Koš«, Magazinu »Košarka«, reviji »Gloss«, specijaliziranom košarkaškom mjesečniku FIBA »Basketball Monthly«, a surađivao je i u zagrebačkim »Sportskim novostima«, riječkom »Novom listu«, ljubljanskim listovima »Delo« i »Dnevnik«, mariborskoj »Večeri«, sarajevskom »Oslobođenju«, skopskoj »Večeri«...

neću dvoje, nego ću reći: svi relevantni hrvatski političari osim *Jadranke Kosor*, estrada – jednako kao i politika: nema koga nisam intervjuirao, gluma – *Boris Dvornik* i *Ljubiša Samardžić*, kultura – *Plácido Domingo*... Ma, besmisleno je dalje nabrajati. Intervjuirao sam barem stotinu ekstrapopularnih osoba...

HR: Opće je poznata vaša izvrsna komunikacija s ljudima. Što još smatrate najvažnijim u pristupu novinarskoj profesiji?

Za mene govore da znam, citiram – svakog vruga! Doista se družim s različitim profilima ljudi: od ribara i težaka do akademika! Svaki dan sam na Pjaci

Bila je to jedna ratna reportaža iz Šibenika na početku Domovinskog rata. Tresao sam se od straha videći avion JNA u brišućem letu, jedva sam čekao sjesti u auto i vratiti se u Split.

HR: Pišete li tekstove na vrijeme ili u zadnji moment, poput mnogih kolega?

Ma, uvijek u zadnji čas. Ali baš uvijek...

HR: Uz košarku i novinarstvo proputovali ste gotovo cijeli svijet. Gdje ste sve bili i pisali o tome?

Jedino nisam bio na – Mjesecu! I ne namjeravam. Iako jedan moj sugrađanin *Juroslav Buljubašić* želi platiti put u svemir, pa ga ja u šali zovem Splitski Gagarin. Nisam bio, recimo, na Arktiku

i Antarktici. Ni na Rtu Dobre nade. Ni na Mount Everestu. Eto...

HR: Ovdašnja javnost vas zna ponajviše kao novinara, ali pokraj brojnih novinskih napisa potpisali ste i dosta knjiga.

Zaista ih ima puno. Izdvojiti ću dvije meni najdraže: »Zakon Pjace« (šezdeset splitskih priča iz šezdesetih godina) i »Zadnja pošta Riva« (sedamdeset splitskih priča iz sedamdesetih godina). Prva knjiga opisuje godine moga djetinjstva i odrastanja, druga godine provedene u gimnaziji i na fakultetu. Moj prijatelj *Romeo Borčić* je sve najbolje oslikao rečenicom: »Mosore, ako je 'Zakon Pjace' – tvoje Malo misto, onda je 'Zadnja pošta Riva' tvoje Velo misto!« S tim da mi ne pada na pamet ni u čemu se uspoređivati s genijalcem Smojom, Nitko mu ni do gležnja nije...

HR: Intervju za naš list podrazumijeva i pitanje vezano uz vaše brojne posjete Vojvodini i Subotici. Kakve su impresije za proteklih 40 godina redovitih dolazaka?

Subotica me svaki put oduševljava svojom mirnoćom, svojom pitomošću. Ja sam živio 200 na sat, sad sam to smanjio na 160 na sat, a čini mi se da Subotica, otkad sam prvi put došao u nju 1974. godine do sada, stalno živi, recimo, 40 na sat. I uvijek, ali baš uvijek, u Subotici jedino čujem – sebe!? Samo ja galamim, sve je oko mene tiho... Ljudi, svaka vam čast! Ja ne mogu biti tako miran, pomalo i usporen... jednostavno ne mogu. Subotica mi je draga, ali su mi od Subotice još draže – Subotičanke! Vojvodina? Sve što sam rekao za Suboticu važi i za Vojvodinu. Iznimka je jedino Salaš 137 u Čeneju kojega često posjećujem i gdje je atmosfera, pogotovo noću u kavani, ona atmosfera koju volim. Vino, pjesma... Takav sam!

HR: Dokle vidite sebe u novinarstvu?

Dok ne umrem pisat ću. Znači, još 41 godinu! Do stotke!

UZ JUBILEJ SUBOTIČKIH ŽETVENIH SVEČANOSTI

Kako je nastala opera »Dužijanca«?

Partitura opere Dužijanca opseže 250 stranica, na kojima je zgrnut velik rad, izvršen često s golemim naporom. Smisao tog rada i ostvarenog djela jest velika ljubav prema rodnoj bačkoj grudi i prema narodu, koji na njoj živi, naveo je autor dr. Josip Andrić

Kronika proteklih kulturnih događanja obnavlja mnoga sjećanja na ljude i događaje, koji nisu smjeli pasti u zaborav. U tome često dolazi do propusta, koje bi trebalo popunjavati oživljavanjem mnogih obljetnica, jer predstavljaju dio bez kojega se pojedini kulturni događaj ne može sagledati u cijelosti. A to je, upravo, Dužijanca, najveća manifestacija hrvatsko-bunjevačke zajednice u Republici Srbiji, i dr. *Josip Andrić* koji je ovom običaju, upriličenom u povodu završetka žetve i zahvale Bogu za plodove zemlje, posvetio ni više ni manje, nego najveće glazbeno djelo – operu.

Opera »Dužijanca« dr. Josipa Andrića praižvedena je 29. travnja 1953. s velikim uspjehom u subotičkom Narodnom kazalištu, a primljena je s oduševljenjem ne samo od publike, nego i od kritike s vrlo pohvalnim prikazima i sudovima. Kao što je *Vatroslav Lisinski* 1845. stvorio prvu hrvatsku operu »Ljubav i zloba«, a *Stanislav Binički* 1902. prvu srpsku operu »Na uranku«, tako je bački hrvatski

skladatelj Josip Andrić skladao 1952. godine prvu bunjevačku operu – »Dužijancu«.

GLAZBA BLISKA SRCU SLUŠATELJA

Kako je nastala njegova opera Dužijanca, izložio je sam Andrić u broju 5 subotičkog »Kazališnog lista« za sezonu 1952./1953.:

»Prvi zamac operu Dužijance potječe iz godine 1938. Tada sam komponirao melodiju sadašnjeg dueta Blaška i Ruže u drugom činu svoje opere i stvorio muzički motiv grada Subotice. Gotovo deset godina je prošlo, dok nisam nastavio izgradnju Dužijance. U ljetu 1947. pozvan sam bio od zagrebačke Radio-postaje, da na temu jednog narodnog običaja komponiram djelo, koje bi moglo biti i koncertno i scenski izvedeno s trajanjem od po priliči pola sata. Odmah sam izabrao za temu bunjevačku dužijancu kao tipičan žetveni običaj, koncipirao oveće muzičko djelo u obliku kantate i nazvao ga Žetelačka suite (Dožejanica).

To djelo načinjeno je od 4 stavka: Žetelačka predigra, Radost risara, Žitni vinac i Bunjevački

ples. Prva dva stavka bila su gotova krajem 1947., a druga dva u prvim mjesecima 1948. Prva radio izvedba Žetelačke suite bila je 13. srpnja 1948. s uspjehom, koji je oduševio i izvođače i slušatelje, tako da sam s više strana bio upozoren kako se u tom djelu očituju elementi za operu. I od tada me zaokupljala misao, da stvorim prvu bunjevačku operu, do čega je i došlo u godini 1952.

Opera Dužijanca ima dva čina i međuigru (intermezzo). Njena radnja događa se u žetvi na bunjevačkom salašu: prvi čin u rano jutro na početku žetve, a drugi čin poslijepodne na svršetku žetve, koja završava proslavom žetve, dužijancom, u velikoj baletnoj sceni. Oko glavnih osoba opere – bandašice Ruže i bandaša Blaška – razvija se mali zaplet radnje, u kojem sudjeluje osobito čoban Stipe unoseći u scensko zbivanje vedri element s primjesama komike. Lik djevojke Ranke personificira ljubav prema Bačkoj. Ostala lica samo su dio kolektiva, koji reprezentira bunjevački salaš i žetvu. Dužijanca je masovna opera, kako je to i prirodno, kad se radi o žetvi, u kojoj sudjeluje velika skupina risara i risaruša. Zato su zborovi pretežni nositelji muzičke radnje.

Sama bit i sadržaj opere tražili su da njena muzika bude u folklornom stilu. To je uvjetovano i bunjevačkim žetvenim običajem, koji je uzet kao okvir opere. A budući da sam imao pred očima najšire slojeve publike, za koje želim da ovu prvu bunjevačku operu prigrle kao svoju, nastojao sam u melodijskom i u svom ostalom muzičkom izražaju biti što jednostavniji i što razumljiviji. Nisam izbjegavao ni imitaciju narodne popijevke, samo da glazbu opere što više približim srcu onih slušatelja, kojima će ovo biti prva shvatljiva opera...

Partitura opere Dužijanca opseže 250 stranica, na kojima

je zgrnut velik rad, izvršen često s golemim naporom. Smisao tog rada i ostvarenog djela jest velika ljubav prema rodnoj bačkoj grudi i prema narodu, koji na njoj živi.«

POTPUN UMJETNIČKI DOŽIVLJAJ

Redatelj opere *Vojmil Rabadan* nakon njene praižvedbe je, između ostalog, izjavio:

»Uspjeh praižvedbe 29. travnja 1953. bio je potpun umjetnički doživljaj, ne samo radovanje nad postankom prve bunjevačke opere i još jedne hrvatske, pa i jugoslavenske opere, koja je proslavila svoj zavičaj... A ne bi se smjelo dogoditi da se zametnu tragovi ove značajne praižvedbe i da se Dužijanca, barem koncertno, ponekad ne vrati u život, kao umjetnički nacionalni događaj.«

Upravo je ova jubilara godina, kada se slavi sto godina Dužijance, idealna prigoda za to ostvarenje.

Jedan je glazbeni kritičar, pišući o praižvedbi Andrićeve opere, zabilježio sljedeće:

»Kao što je *Verdi* u svojim najpopularnijim operama stvorio melodije, koje su postale svuda poznate i rado pjevane, nema sumnje da će i neke melodije iz Andrićeve Dužijance narod prihvatiti pjevati i da će se tim pokazati, koliko je kompozitor pogodio pravi narodni ton.« (Hrvatska riječ, 8. svibnja 1953.). Kako saznajemo, ove je godine predviđena ponovna izvedba opere Dužijanca u tamburaškom aranžmanu, a prof. *Saša Grunčić* nedavno je Uvertiru za operu Dužijanca obradio za orgulje i više je puta izvrsno izveo na ovom instrumentu. U svakom slučaju, bilo kakav oblik interpretacije ovoga djela, kojim bi se bunjevački i svi ostali Hrvati trebali ponositi, zaslužuje svaku pohvalu. Ipak, za sada su to još uvijek najčešće pojedinačni pot hvati, koji bi, uz malo dobre volje, mogli donijeti velike i značajne rezultate u predstavljanju univerzalnih vrijednosti kulture bačkih Hrvata.

Zvonimir Pelajić

OTVOREN 26. SAZIV PRVE KOLONIJE NAIVE U TEHNICI SLAME U TAVANKUTU

Zaticaji svijeta vlastitoga

Pomoćnica pokrajinskog tajnika za rad, zapošljavanje

i ravnopravnost spolova Anita Beretić, predsjedniku

HKPD »Matija Gubec« uručila računalo

namijenjeno članicama slamarskog odjela

Slike od slame znak su da pučko stvaralaštvo neće nestati na ovim prostorima.

Otvorenje 26. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut 2011. priređeno je prošloga petka u prostorijama Galerije »Prve kolonije naive u tehnici slame«, gdje je, već tradicionalno, upriličena i izložba slika od slame, nastalih na prošlogodišnjem sazivu Kolonije.

Slamarke i njihove brojne goste prigodnim je riječima pozdravio predsjednik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« u Tavankutu *Ladislav Suknović*, naglasivši značaj rada slamarki, pa tako i održavanja Kolonije, te podsjetio kako likovni rad u sklopu ovoga društva obilježava značajan jubilej odnosno da je ove godine točno pola stoljeća od osnutka Likovne kolonije HKPD »Matija Gubec«.

KONTINUITET U RADU SA SLAMOM

Dvadeset i šesti saziv Prve kolonije naive u tehnici slame otvorio je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, podrijetlom Tavankučanin, *Tomislav Žigmanov*, koji je u svom obraćanju nazočnima istaknuo kako kontinuitet u radu sa slamom, koji je specifičnost Tavankuta i njegove okolice, svjedoči o ustrajnim nastojanjima stvaranja lijepoga u životu:

»Svako umjetničko djelo mora imati svoje relativno čvrste značajke. Kada je u pitanju slama, to

još uvijek nije do kraja jasno. Je li to kompozicija i vrsta predmeta, motivska odredišta, organizacija prostora, rješenje perspektive, način i vrsta pletiva... neka su tek od smjerokaza. No, nisu upitna ishodišta: slama iz svijeta ljudi ovoga podneblja i njihova mašta. To potvrđuje i iskustvo slamarki, vjerojatno stoljećima, no organizirano u okviru HKPD »Matija Gubec«, ravno 50 godina. U ruke su one umaštano uzimale i danas uzimaju ono što su u vlastitome svijetu zaticale. Naravno, slama nije uzimana

bez razloga! Zar njezina boja, ta raskošnost zlatnožute boje koju nigdje više u prirodi ne možete naći, nije ono što je privlačilo ili izazivalo, isprva mlade gušćarke da je na strnjici uzimaju u ruke kako bi načinile dodatni ukras na sebi? Isto su kasnije žene prepoznale, te plele ukrase – krune za dužijance. Od prije točno 50 godina, pak, uzimaju je i za izradu slika«, naveo je tom prigodom Tomislav Žigmanov.

U galerijskom prostoru ispunjenom prekrasnim djelima vrijednih slamarki, mogle su se vidjeti slike nastale na jubilaranom, XXV. sazivu Kolonije, kao i različiti suveniri izrađeni od ovoga specifičnog umjetničkog materijala.

RAČUNALO ZA SLAMARKE

Otvorenju Kolonije je, među ostalim, nazočila i pomoćnica pokrajinskog tajnika za rad zapošljavanje i ravnopravnost spolova Anita Beretić, koja je u ime

tva poput ovoga u Tavankutu, ono što rade mnoge udruge žena, zapravo čini Vojvodinu živom. Naša je namjera, u skladu s proračunskim mogućnostima, poduprijeti svaku pozitivnu inicijativu koja spaja. Dvadeset i šest godina postojanja Kolonije u Tavankutu očit je dokaz spajanja i stoga nastojte ustrajati i nadalje u ovoj krasnoj tradiciji«, poručila je predstavница Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova Anita Beretić.

Za glazbeni dio programa pobrinuli su se članovi tamburaškog orkestra HGU »Festival bunjevački pisama«, pod ravnanjem *Mire Temunović*.

Na 26. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame, sudjelovale su slamarke iz Tavankuta, Subotice, te iz Srijemske Mitrovice, a svoje umijeće u radu sa slamom pokazalo je i nekoliko djece članova školske slamarske sekcije.

Sudionice Kolonije su tijekom proteklih tjedan dana radile slike od slame u prostorijama Osnovne škole »Matija Gubec«, a u sklopu Kolonije u srijedu je održan i okrugli stol, te priređena filmska večer tijekom koje je prikazan dokumentarni film o *Stipanu Šabiću*, redatelja *Rajka Ljubića*. Slammarke su jučer svoj rad »preselile« na trg ispred Gradske kuće, gdje su mnogi Subotičani imali priliku vidjeti kako nastaju ova autohtona umjetnička djela. Zatvaranje Kolonije bit će upriličeno večeras (petak) u 20 sati.

Marija Matković

PREKOGRANIČNI PROGRAM SRBIJA-HRVATSKA

Održan seminar o organskoj proizvodnji

O d 6. do 9. srpnja na Otvorenom sveučilištu u Subotici održan je seminar za odgojitelje, kuhare i roditelje Predškolske ustanove »Naša radost«. Seminar je organizirala udruga TERRA'S u okviru projekta »ORGANICA.net« koji je podržan od strane Evropske Unije i koji se realizira u suradnji s Udrugom Slap iz Osijeka u okviru IPA prekograničnog programa Hrvatske i Srbije.

Seminar je otvorila *Jelena Ivović* iz udruge TERRA'S, koja je govorila o samom projektu,

značaj prelaska s konvencionalne na organsku proizvodnju, kao i na važnost uvođenja ovakvog načina prehrane kod djece. U ovom filmu, koji je bio povod udruzi TERRA'S za pokretanje projekta ORGANICA.net, izneseno je niz podataka kako političari da upoznaju javnost i nositelje vlasti na zlouporabe ekonomskog sustava, gdje je profit i interes stavljen iznad zdravlja stanovništva.

Prof. dr. *Tereza Horvat-Skenderović* održala je prezentaciju pod nazivom »Kakvu hranu jedemo? Kvaliteta, nutritivna i

protiv toksina i ostalih štetnih materija u organizmu. Ujedno, polaznicima je objasnila kako raspoznati organske proizvode.

Dipl. ing. *Miroslav Kiš* govorio je o načinima pravljenja i pakiranja proizvoda, a osvrnuo se i na svoje dugogodišnje iskustvo kao tehnologa u »Pioniru«.

Dipl. ing. *Mirjana Jovanović-Dragojlović* iz Organic Control Systema, ukazala je na značaj organske poljoprivrede. Ona je objasnila tokove kontrole i certifikacije kao dijelove cjelokupnog sustava proizvodnje i prodaje hrane proizvedene na organski način. Bilo je riječi o principima i oblastima kontrole, kao i o jamstvu podrijetla i certificiranim proizvodima.

O prehrani u najranijem uzrastu, kao uvjetu zdravog života, govorila je dr. *Karolina Berenji* iz Zavoda za javno zdravlje Subotica. Ukazala je na važnost razvoja navika pravilne prehra-

ne kod djece i upozorila da je za dobro zdravlje i optimalan rast i razvoj važno napraviti dobru ravnotežu između unesene i potrošene energije.

Pored teorijskog dijela, u restoranu Otvorenog sveučilišta urađen je i praktični dio seminara. Pripremalo se i degustiralo jelo od organskih sirovina, a prisutni su uz diskusiju, imali priliku uživati u kulinarskim čarima *Jadranke Grbić*.

Dva dvodnevna seminara pohađalo je oko 60 odgojitelja, kuhara i roditelja. Pored korisnih savjeta, kao i poklona u vidu torbi, kapa i kecelja, polaznicima su podijeljeni lifleti i informatori u kojima mogu dobiti odgovor na pitanje kako prepoznati organski proizvod, što je organska proizvodnja i popis bio-farmi gdje se uzgajaju voće, povrće i žitarice.

J. I.

što je do sada urađeno, kao i o planiranim aktivnostima za dolazeće razdoblje. Uz kratak osvrt na film *Jean Paul Jada* »Food Beweare«, ukazala je na

zdravstvena vrijednost životnih namirnica«. Izvijestila je o tome koje namirnice mogu štetno utjecati na naš organizam, te kako se i na koji način boriti

PUTUJTE S JP »SUBOTICA-TRANS« NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:

SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.

POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

Nastup LADA u Subotici

U Subotici će, nakon pauze duge više od 20 godina, ponovno nastupiti Ansambl narodnih plesova i pjesama LADO iz Zagreba. Cjelovečernji koncert bit će održan u subotu, 23. srpnja (jula) na gradskom trgu. Početak je u 21 sat. Koncert se održava u okviru proslave 100 godina Dužijance.

Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO, nacionalni je profesionalni folklorni ansambl osnovan 1949. godine, sa zadaćom i ciljem istraživanja, prikupljanja, umjetničke obrade i scenskog prikazivanja najljepših primjera bogate hrvatske glazbene i plesne tradicije. Vrhunski plesači, njih 37, koji su istodobno i izvanredni pjevači, s lakoćom se transformiraju iz plesnog ansambla u reprezentativan folklorni zbor, a 15 odličnih glazbenika svira pedesetak tradicijskih i klasičnih instrumenata.

LADO u svom radu okuplja najpoznatije hrvatske etnokoreologe i koreografe, etnomuzikologe, glazbene aranžere i folkloriste, ali i skladatelje i dirigente nadahnute pučkim glazbenim stvaralaštvom.

Promocija knjiga o Dužijanci

Promocija dviju novih knjiga posvećenih Dužijanci bit će održana u Đurđinu u nedjelju 24. srpnja (jula). Publici će biti predstavljene knjige »Obiteljska Dužijanca« autora *Laze Vojnića Hajduka* i »Ris i Obiteljska Dužijanca u subotičkom ataru« autora *Alojzija Stantića*. Knjige su iz tiska izašle ovih dana, a u povodu obilježavanja velikog jubileja – 100 godina Dužijance.

O knjigama će govoriti etnolog prof. dr. *Branko Ćupurdija*, etnologinja mr. sc. *Valéria Beszedes-Dévavári*, književnik *Zvonko Sarić* i dugogodišnji predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« *Bela Ivković*. Promocija će biti održana na salašu *Vlatka Vojnića Purčara* u Đurđinu, na mjestu pored kojeg je nedavno održano Takmičenje risara. Početak je u 19 sati. Autobus koji će besplatno voziti do Đurđina i nazad, kreće od katedrale u 18,30.

Otkrivanje spomenika Risaru

Subotica će ovih dana dobiti nov spomenik. Riječ je o spomeniku Risaru (koscu), koji će biti postavljen u parku ispred Gradske kuće. Spomenik će biti otkriven u nedjelju, 31. srpnja (jula), nakon sv. mise koja će prethodno, u 10 sati, biti održana u katedrali sv.

Terezije Avilske. Autorica spomenika je kiparica Maja Rakočević-Cvijin, a spomenik predstavlja kosca u prirodnoj veličini i u zama-hu za vrijeme košenja.

Spomenik će biti postavljen u okviru proslave 100 godina Dužijance.

Josipa Lisac na Ljetnoj pozornici Paliću

Josipa Lisac, jedna od najvećih predstavnika hrvatske glazbene umjetnosti, nastupit će na Ljetnoj pozornici na Paliću u nedjelju, 31. srpnja (jula). Početak je u 21 sat.

Karte koštaju 1.500 dinara i mogu se kupiti u kafiću Sax u Engelsovoj i u prodavaonici Mungos (bivši Jugoton) u Matka Vukovića.

Koncert Josipe Lisac organizira se u okviru Dužijance 2011.

Program posvećen Lifki

Monografija o životu i radu pionira kinematografije *Aleksandra Lifke* i njegove braće pod naslovom »Lifka i Lifke« predstavljena je u utorak, 19. srpnja, u Gradskom muzeju u Subotici.

Riječ je o zborniku radova povjesničara filma iz različitih sredina u kojima je boravila i radila obitelj Lifka. Tekstove su, na temelju detaljnog istraživanja o životu i radu ovog prikazivača pokretnih slika, napisali povjesničar *Mirko Grlica*, te povjesničari filma *Dejan Kosanović*, *Lilijana Nedić*, *Daniel Rafaelić*, *Goran Dujaković*, *Petar Krđilov*, *Đendi Balog*, *Armin Loaker* i drugi.

Aleksandar Lifka (1880.-1952.) osnovao je, zajedno s braćom *Karoljem* i *Rudolfom*, putujuće električno kino s kojim su početkom 20. stoljeća obilazili zemlje nekadašnje Austro-Ugarske Monarhije i cijele regije. On je prije 100 godina otvorio prvo stalno kino u Subotici – 1. listopada 1911. godine, na mjestu na kojemu se danas nalazi nedavno renovirano malo art kino »Lifka«.

Monografiju su objavili Otvoreno sveučilište u Subotici i Jugoslovenska kinoteka.

Istoga dana u Gradskom muzeju je otvorena izložba posvećena Aleksandru Lifki pod nazivom »Svjetlo u tami« čiji je autor *Mirko Grlica*. U okviru izložbe urađena je rekonstrukcija Lifkinog kina u kojemu su prikazani njegovi filmovi iz fonda Jugoslovenske kinoteke. Izložba će biti otvorena do kraja studenog.

PRED KRAJ SRPNJA I S PRVIM DANIMA KOLOVOZA POČINJE RASTI KONCENTRACIJA ZRNA AMBROZIJE

Korovski neprijatelj broj 1

Za ambroziju je karakteristično da pored toga što producira veliku koncentraciju polena producira i veliku količinu sjemena i ono ima mogućnost održati klijavost i do 30 godina

Do prije samo 35 godina na našem se području nije mogla naći gotovo niti jedna biljka ambrozije, da bi u ovom relativno kratkom razdoblju ona postala jedan od najagresivnijih i najopasnijih korova na području cijele Panonske nizine. U Mađarskoj je prije sedam, osam godina proglašena korovom broj 1, koji se mora sustavno uništavati. Od 10 do 12 posto Subotičana boluje od alergijskih promjena, i oni svake godine cvjetanje ambrozije dočekuju sa strepnjom.

»Kontinuirana emisija polenovog zrna ambrozije očekuje se u posljednjem tjednu srpnja i prvom tjednu kolovoza, kada ona postupno raste i koncentracija dostiže do nekih 30-ak polenovih zrna po kubičnom metru zraka. Već tada bi se osjetljive osobe mogle osjetiti ugrožene, a zatim slijedi izuzetna hiperprodukcija polena ambrozije u posljednjem tjednu kolovoza i prvom tjednu rujna

kada smo bilježili maksimalne dnevne koncentracije polena«, kaže Tanja Škorić iz subotičkog Zavoda za javno zdravlje koji od 2005. godine mjeri i radi monitoring aeroalergenog polena. Ona ipak ističe kako je prošle godine registrirana najniža maksimalna dnevna koncentracija polena ambrozije za tri puta niža u odnosu na 2005. što može biti rezultat uništavanja i košenja ove biljke kao

i nepovoljne vremenske prilike. Emisiji polena ambrozije pogoduju suho, toplo vrijeme i blagi povjetarac, a obrnuto vlažno, hladno i kišovito vrijeme ne pogoduje, pa su time i niže koncentracije polena. Za ambroziju je karakteristično da pored toga što producira veliku koncentraciju polena producira i veliku količinu sjemena i ono ima mogućnost održati klijavost i do 30 godina.

Građa polenovog zrna ambrozije prilagođena je raznošenju zračnim strujama stoga se može prenijeti na velike daljine, te bi akcije uništavanja i košenja ove korovske biljke trebale biti koordinirane u cijeloj regiji i sa susjednim općinama, kako bi se dobili dobri rezultati.

TRI MILIJUNA DINARA ZA KOŠENJE

»Ambrozija nam svake godine predstavlja veliki problem. Posljednjih nekoliko godina u Subotici se poduzimaju ozbiljne mjere za njeno uklanjanje i za smanjenje polena u zraku. Na 200 do 300 zrna po četvornom metru zraka alergični bolesnici već reagiraju, a kako smo u nekoliko navrata imali preko tisuću zrna onda znamo o kakvoj opasnosti pričamo. Prošle godine smo imali tendenciju smanjivanja koncentracije polena u zraku, tomu su pridonijeli vremenski uvjeti ali svakako i

Preduzimaju se ozbiljne mjere za uklanjanje ambrozije - Suzana Dulić

AMBROZIJE U ZRAKU

mjere koje poduzimamo», kaže *Suzana Dulić*, članica Gradskog vijeća zadužena za komunalno područje.

Grad je ove godine izdvojio 3 milijuna dinara za uništavanje ambrozije, odnosno košenje javnih površina u gradu, a za ovu namjenu i mjesnim zajednicama su osigurane kosačice i gorivo. Košenje je planirano i na oko 200 hektara zaštićenih prirodnih dobara za koje su izdvojena sredstva iz Fonda za zaštitu okoliša, a 1,5 milijuna dinara izdvojeno je za košenje na poljoprivrednom zemljištu.

Ambrozija je izuzetno opasna agresivna korovska biljka koja je svoje idealno mjesto stanovanja našla na ovim područjima zahvaljujući klimatskim i geografskim karakteristikama, ali i zahvaljujući tome što nema konkurenata u biljnoj vrsti koji bi utjecali na njeno rasprostranjenje.

Raste na zapuštenim mjestima, atarskim putevima, njivama.

Košenje i uklanjanje parložne trave trajat će u kontinuitetu tri mjeseca od srpnja do rujna na 258 tisuća četvornih metara odnosno na nekih 26 hektara neuređenih površina, a posao je povjeren JKP »Čistoća i zelenilo«. Voditeljica u RJ »Zelenilo« *Elizabeta Tumbas* ističe kako je riječ o površinama evidentiranim prijašnjih godina na osnovi prijave mjesnih zajednica, odnosno prijave građana i evidencije nadležne inspeksijske službe, premda je predviđena i mogućnost prijavljivanja novih površina. Ona ipak dodaje kako bi manje evidentirane površine trebale urediti same mjesne zajednice pomoću kosilica i goriva koje je gradska uprava osigurala.

»Često imamo pozive građana radi košenja manjih površina, uličnog dijela bašča kod

Ambrozija - izuzetno opasna korovska biljka

starijih sugrađana koji to više nisu u stanju uraditi, ali građani bi se radi toga najprije trebali obratiti mjesnoj zajednici, koja se potom, ako nije u stanju sama riješiti problem, obraća inspekciji», objašnjava *Elizabeta Tumbas*. Ona dodaje kako košenje nije samo košenje već i pročišćavanje tih velikih neuređenih površina, a uklanjanjem ambrozije istodobno se sprečava nastajanje divljih deponija.

VISOKE KAZNE ZA NESAVJESNE

Šef Službe za poljoprivredu *Mirko Ostrogonac* kaže kako se s praktičnim suzbijanjem ambrozije na poljoprivrednom zemljištu u subotičkom ataru počelo prošle godine, kada je ona uništena na oko 162 hektara. Za ovu godinu planirana su povećana sredstva kao i veća površina, pri čemu se suzbija ne samo ambrozija već i tzv. opća zakorovljenost poljoprivrednog zemljišta. *Ostrogonac* objašnjava kako se dešava da vlasnik parcele živi u inozemstvu, zemljište nije izdao

u zakup i ono je prepušteno bujanju korovske vegetacije pri čemu vlasnici susjednih njiva imaju ogromne probleme zbog širenja korova. Prošle godine je sanirano nekoliko desetina hektara takvih parcela. »Naravno, još uvijek je akcent na državnom poljoprivrednom zemljištu i u ovom poslu smo uključili u prvom redu poljočuvare koje na neki način educiramo i pripremimo jer ambrozija se javlja na strništima gdje je skinita pšenica i ostale kulture. Za ovu godinu planirali smo 250 hektara za suzbijanje, osigurali smo 1,5 milijuna dinara i mislim da ćemo ove godine pogotovo na mjestima oko naselja taj posao uraditi brže i na taj način pridonijeti ukupnoj zdravstvenoj sigurnosti na području Subotice«, kaže *Mirko Ostrogonac*.

Službi za inspeksijsko-nadzorne poslove Gradske uprave prošle godine je podneseno oko 360 prijava koje su se odnosile na 280 lokacija, a oko 90 posto tih prijava odnosilo se na javne površine. Inspekcija je prvenstveno nadležna nad površinama koje se tretiraju kao javne

u zoni građevinskog zemljišta određenoj urbanističkim planom, a kada je riječ o privatnim parcelama također postupa komunalna inspekcija na taj način što opominje odnosno obavještava vlasnika da mora urediti svoj prostor. Ukoliko to ne uradi u daljem postupku prijava se predaje fitosanitarnoj republičkoj inspekciji koja je nadležna za privatno vlasništvo.

»Zanimljivo je da poslije prvog nastupa inspekcije 99 posto ljudi uradi ono što im je naloženo i uredi tu svoju površinu, doista imamo dobro iskustvo s time što ljudi poslušaju. Vjerojatno se polako stječe svijest da je ambrozija svima nama štetna. Na kraju krajeva i zaprečena kazna je tolika da ljudi malo razmisle vrijedi li im kositi ili biti kažnjen«, kaže komunalni inspektor *Árpád Koszo*. Predviđene kazne se kreću od 5000 do 100.000 dinara. Za sugrađane odnedavno postoji i kontakt centar 024 gdje se na telefonske brojeve 626 999 i 626 927 mogu prijaviti i lokacije pod ambrozijom.

S. Mamužić

Novo zaduživanje grada

Povodom najave da će se gradska skupština na sljedećoj sjednici, zakazanoj za četvrtak, 21. srpnja, izjasniti o novom zaduživanju grada putem kredita u visini od 115 milijuna dinara, što će biti upućeno JP »Suboticatrans« radi kupnje manjih autobusa, oglasile su se gradske oporbene stranke oštro kritizirajući ovu namjeru gradskih vlasti.

Predsjednik Gradskog odbora Saveza vojvođanskih Mađara *Jenő Maglai*, na konferenciji za novinare, naveo je kako su gradska komunalna poduzeća i ustanove u milijunskim dubiozama jer grad nije u stanju financirati materijalne i režijske troškove. On je naveo kako je »Čistoća« u dubiozi od 70 milijuna dinara, školama se duguje više desetina milijuna dinara, »Našoj radosti« desetak milijuna, socijalnim ustanovama i Gerontološkom centru duguju više desetina milijuna dinara za energente i prehranu štićenika, te se »Stadionu« također duguje desetak milijuna dinara za energente. »Došli smo u situaciju da grad ne može više financirati materijalne i režijske troškove, a uzimamo kredit i to pod komercijalnim uvjetima. Osim visine kredita vijećnici ne znaju pod kakvim će uvjetima on biti uzet, koliko je razdoblje vraćanja, koliko je grejs razdoblje. To je veoma, veoma neozbiljan pristup«, kazao je Maglai te istaknuo kako vijećnici SVM-a neće prisustvovati sjednici gradske skupštine.

Novom zaduživanju protive se i Srpski pokret obnove i Savez bačkih Bunjevaca navodeći kako bi to predstavljalo još jedan korak ka kolapsu gradskog proračuna. Suludo bi bilo zaduživati gradski proračun za investicije koje nisu neophodne, a posebno kada danas u gradu imamo nekoliko započetih a nedovršenih kapitalnih investicija koje aktualna lokalna vlast očigledno nije u stanju završiti, rečeno je na konferenciji za novinare.

Otvorena dionica od Žednika do Bačke Topole

Još 12 kilometara autoceste na Koridoru 10, dionica od Žednika do Bačke Topole, pušteno je promet u srijedu čime je završeno ukupno oko 50 kilometara suvremene prometnice. Resorni ministar *Milutin Mrkonjić* najavio je kako će do kraja kolovoza biti završeno ukupno oko 88 kilometara i napomenuo da su radovi na izgradnji Koridora 10 intenzivirani zbog gužvi na toj prometnici u jeku turističke sezone. Vrijednost izgradnje autoceste od Horgoša do Novog Sada u dužini od 88 kilometara, s »ipsilon krakom«, ne računajući već završene dvije dionice od po 10 kilometara kod Subotice i Novog Sada, iznosi oko 10 milijardi dinara.

Početkom rujna, kako je najavljeno, trebao bi biti završen sjeverni krak Koridora 10 od granice s Mađarskom, preko Novog Sada, mosta Beška na Dunavu, sve do Beograda – ukupno oko 200 kilometara.

Samo je Vojvodina dom

Defileom tisuću zastava u Subotici je u petak, 15. srpnja, održana središnja svečanost kojom je obilježena 21. godišnjica od osnivanja Lige socijaldemokrata Vojvodine.

»Dvadeset jednu godinu se okupljamo i govorimo jedno te isto. A kad bismo pokušali sve što smo do sada rekli sažeti u jednu riječ, ta

bi riječ bila Vojvodina«, rekao je predsjednik LSV-a *Nenad Čanak* pozdravljajući okupljene na nekoliko jezika nacionalnih zajednica u Vojvodini.

»Mi nemamo drugo mjesto na kome se osjećamo dobro. Mi ligaši, mi Vojvođani možemo putovati svugdje na ovom svijetu, i ići do najdaljih kutaka planeta, ali samo na jedno mjesto se možemo vratiti. Samo se jedno mjesto zove dom – to je Vojvodina«, rekao je Čanak. »Lako je bilo pobi-

jediti one koje smo mogli vidjeti i identificirati, teško je pobijediti ono što lebdi u zraku ovih dana – a to je osjećaj da nema nade, osjećaj da je propalo, osjećaj da nema kud. Ove zastave koje su ovdje su zastave pod kojima će se vratiti nada, pod kojima će se pronaći put. Podignite zastave i neka odmah za svakom od njih pođu tisuće Vojvođana i neka krenu u Europu, u bolji život. Neke krenu tamo gdje smo krenuli pre 21 godinu«, zaključio je Čanak.

Otvoreni putovi u Čantaviru, Ljutovu i Tavankutu

Član Vlade Vojvodine dr. *Attila Csengeri* i predsjednik Skupštine Grada *Slavko Parać* u Čantaviru su otvorili novoasfaltirane ulice Vinogradi I i Vinogradi III, u dužini od oko 900 metara. Asfaltiranje ulica financirano je iz Fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine u iznosu od 5,5 milijuna dinara. U Ljutovu i Tavankutu otvoreno je pet novoasfaltiranih putova. U subotu, 16. srpnja, putove su otvorili gradonačelnik *Saša Vučinić* i predstavnici Direkcije za izgradnju grada i Fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine. Sredstvima Fonda u visini od oko 30 milijuna dinara izgrađene su dionica puta Ljutovo-Subotica u dužini od 3 kilometra, ulice Matka Vukovića i Ivana Sarića u Tavankutu, Čikerijska ulica u Ljutovu i 170 metara Mamužićevog puta u Ljutovu. Radove su izveli beogradska »Alpina« s podizvođačem subotičkim »Komgradom«.

Summer3p na Paliću

Festival elektroničke glazbe 9. Summer3p održava se od četvrtka do nedjelje, 24. srpnja, na Termalnom bazenu i Muškom štrandu na Paliću. Na ovogodišnjem festivalu nastupit će neki od najaktualnijih izvođača europske i regionalne elektroničke scene, između ostalih: Kollektiv Turmstrasse (Njemačka), Slyde (Engleska), Mihai Popoviciu (Rumunjska), Murko (Slovenija), Sex Shop Boys (Mađarska), Roby Deep (Slovenija), Dandy (Mađarska) i Danza Macabra (Slovenija). Tijekom festivala bit će organizirane dvije kampanje – Stop nasilju i Očistimo jezero Palić, te nekoliko radionica za mlade – radionica reciklaže, glazbena za djecu, ekološka, audio, te likovna i sportska radionica. Dnevne ulaznice, po cijeni od 350 dinara, prodaju se na ulazu Termalnog bazena, hrana i smještaj se nude na nekoliko lokacija na Paliću, a organiziran je i besplatan noćni prijevoz autobusom od Željezničkog kolodvora do Muškog štranda i nazad.

SUBOTIČKA POLIKLINIKA »BADAWI« U SVIBNJU NAPUNILA DVADESET GODINA POSTOJANJA

Obitelj u središtu zanimanja i života

Moto »Poliklinika za vašu obitelj« danas znan i daleko izvan ovog grada, osnovna je nit vodilja s kojom su bračni par dr. Mohamed Badawi i dr. Marija Badawi Krmpotić otvorili prvu privatnu ambulantu opće prakse i akupunkture, a zatim uporno širili lepezu zdravstvenih usluga ostvarujući svoje snove iz studentskih dana

»17. svibnja 1991. - Bračni par dr. Mohamed Badawi i dr. Marija Krmpotić otvorili su prvu privatnu ambulantu opće prakse. Smještena je u Aleksandrovu« – objavljeno je u »Hrvatskoj riječi« 13. svibnja 2011. godine u kronologiji događanja iz vremena koja su za nama.

Od ambulante je za proteklih 20 godina na istom mjestu u Aleksandrovu (ulica Jelene Čović) narasla Poliklinika »Badawi« s raznovrsnom ponudom zdravstvenih usluga, i uz osnivače, dr. Mohameda Badawija i dr. Mariju Badawi Krmpotić, danas su tu i njihova djeca dr. Katarina Badawi (specijalist akupunkture) i dr. Jaser Badawi (stomatolog), kao i suradnici raznih specijalnosti. S razvojem poliklinike narastao je i glas o njoj, te pacijenti danas stižu s raznih strana, iz okolnih gradova ali i udaljenijih, te iz inozemstva.

ZAJEDNIČKA VIZIJA

Sugovornica dr. Marija Badawi Krmpotić rođena je u Tavankutu, rasla u Subotici, a svog budućeg muža, Mohameda Badawija iz Sirije, upoznala je u Novom Sadu, na studijama medicine odmah na prvom predavanju kada su se u klupi našli jedno uz drugo. Diplomirali su istog dana, vjenčali se i prvo radno mjesto dobili u Kosovskoj Kamenici, dok se za Mariju nije ukazalo slobodno radno mjesto u Čantaviru. »Gdje sam prove-la nekoliko godina vrlo sretne prakse, u starinski kulturnom mjestu koje i danas posjećujem rado, kao što i pacijenti i danas

otuda dođu do mene. Muž je u to vrijeme završio specijalizaciju iz pedijatrije na Institutu za majku i dijete u Novom Beogradu, ali radno mjesto tada ovdje nije dobio«, kaže dr. Marija Badawi Krmpotić o prvim iskustvima iz vremena početaka koji su prethodili odlasku kompletne obitelji u Ujedinjene arapske emirate, zatim životu i »ovdje« i »tamo«, kupnji kuće u Aleksandrovu, otvaranju privatne ambulante opće prakse i akupunkture i postavljanju temelja

do nje stizali, jer se s putovanjima između dva svijeta još izvjesno vrijeme nastavilo.

Od prije četiri godine kompletna obitelj zajedno je i u poslu, u poliklinici. Sin dr. Jaser Badawi vodi stomatološku ordinaciju, kćerka dr. Katarina Badawi je opredijeljena za akupunkтуру (specijalizirala u Kini) ali i druge metode kojima se pacijentima pomaže u okviru holističkog pristupa. Poliklinika »Badawi« u holističkoj ordinaciji primjenjuje metode koje

KOMPLETAN PRISTUP PACIJENTU

»Naš posao je jako izazovan, čime sam vrlo zadovoljna, i svih ovih godina tragala sam za metodama i mogućnostima kojima što bolje pomoći pacijentima, a danas to činimo kćerka i ja zajedno«, kaže dr. Marija Badawi Krmpotić. »Naziv holistička medicina, sada se vrlo često koristi, potječe od engleske riječi whole i znači cijeli, kompletan prilaz pacijentu, čovjeku, dakle iz svih aspekata.«

Nedavno je u poliklinici »Badawi« pokrenut novi program, jedinstven na našem području (primjenjuje se u Španjolskoj), Budwig protokol. »Program je namijenjen svim teško liječivim bolestima i stanjima i tu obično dolaze pacijenti koji nemaju više gdje dobiti ni nadu, često je to rak ali i neke druge bolesti. Budwig protokol je skup procedura i postupaka koji trebaju kod pacijenta dovesti do poboljšanja općeg stanja, u čemu je vrlo važna volja pacijenta da se bori za svoje zdravlje, ali i podrška najbližeg pacijentovog okruženja. Doktorica Budwig po čijem imenu je nazvan protokol je sedam puta bila nominirana za Nobelovu nagradu.«

Budwig protokol razlog je interesu pacijenata i iz inozemstva za subotičku polikliniku. A veliku pozornost privlači i metoda alergenotestiranja (na 370 alergena, bez uboda) koja se ovdje duže vrijeme primjenjuje.

K. Korponaić

današnjoj poliklinici. Zašto u Aleksandrovu?

»Bio je to sretan izbor kada sam sa djecom i koferima došla kupiti kuću za našu obitelj. Muž je još godinama radio u Emiratima, jer je kriza ovdje trajala i trajala...«, kaže sugovornica o viziji koju su zajedno stvarali još od studentskih dana, ali dužim putem od planiranog

promatraju čovjeka kao cjelinu, balans između tijela, uma i duše. O primjeni akupunkture, refleksoterapije, kvantne medicine, svjetlosne terapije, tehnike emocionalne slobode, terapiji raka, tj. Budwig protokolu, poliklinika daje bliža objašnjenja i na svom sajtu www.badawi-su.com.

STIPAN JARAMAZOVIĆ O SVOM POSLU PROMETNOG INŽENJERA U ZAVODU ZA URBANIZAM

Stvaranje krvotoka jednog grada

Mnogima prije svega poznat kao vrsni poznavatelj i izvođač tamburaške glazbe, *Stipan Jaramazović* u svakodnevnom životu bavi se sasvim drugom profesijom – planiranjem, projektiranjem i uređivanjem prometne infrastrukture u gradu. Postati diplomirani inženjer prometa bila je njegova nedvojbeni odluka prilikom odabira životne profesije.

»U vrijeme kad sam završavao gimnaziju, prvi put sam čuo da ovakvo zanimanje uopće postoji. Budući da sam tada bio mlad vozač, to me je, naravno, vrlo zainteresiralo, te sam u svojoj glavi stvorio predstavu što bih sve mogao s time raditi. Tada je moja odluka postala jasna i rekao sam kako želim to i ništa drugo. Stoga sam se 1966. godine prijavio na studij prometa u Beogradu, jer je tada samo tamo i postojao ovaj studij, na prijemnom ispitu sam izgleda dovoljno znao da me prime i tako su započeli moji

studentski dani«, priča danas Stipan Jaramazović.

ŽELJA OSTVARENA TEK PRED KRAJ KARIJERE

Tijekom studija bilo je razmišljanja o poslu iz snova, odnosno poslu koji će mu biti zanimljiv u djelokrugu bavljenja ovom profesijom, ali kako kaže, tek pred kraj karijere radi posao koji doista voli.

»Zamišljao sam da ću raditi upravo ovo čime se trenutačno, pred kraj svoje profesionalne karijere, bavim – projektiranjem prometnica, kolnika, biciklističkih staza, prometnih rješenja na raskrižjima i slično. U ono vrijeme i nisam imao predstavu gdje ću se zaposliti, sve dok nisam dobio stipendiju od 'Dinamotransa', gdje sam kasnije radio na organizacijskim poslovima, što i nema nikakve veze s reguliranjem prometa, koje je bilo središte mog zanimanja. Nakon toga bio sam uposlen u još nekoliko službi,

i evo, sad obavljam posao koji doista volim.«

Uposlen u Zavodu za urbanizam u Subotici kao inženjer prometa, Jaramazović kaže kako je njegova glavna zadaća u sklopu gradskog ili seoskog prostora što racionalnije postaviti mrežu ulica, koja će zadovoljiti potrebe tog prostora i s

druge strane, unutar te mreže definirati i točno odrediti što će biti ulične parcele, isplanirati kolnike, pločnike, raskrižja, biciklističke staze.

»Postoji više razina planiranja, počevši od generalnog plana, pri čemu sagledavamo najvažnije zadaće na teritoriju cjelokupnog grada, preko planova koji

Kad je bio završen kružni tok

na početku Radijalca, otišao

sam i sjeo na terasu »Bash

kuće« i sat vremena promatrao

kako se odvija promet tamo.

To je bilo dragocjeno iskustvo

za mene, jer sam htio vidjeti

kako nešto što sam u svojoj

glavi zamislio, u praksi

funkcionira, kaže sugovornik

se odnose na pojedine gradske dijelove, do najsitnijih detalja u određenom prostoru. To je vrlo bitno, jer, primjerice, kada se pojavi netko tko želi nešto izgraditi, moramo znati točno reći koju vrstu objekta i na kojoj lokaciji mu je dopušteno graditi. Ukoliko Grad, za koji radimo, nema odgovor na ovakva pitanja, tada će se dogoditi dvije stvari – ili će investitori odustati ili će graditi 'na divlje'. Što je od ta dva gore, ne znam, ali Grad u svakom slučaju mora imati odgovor na svaki upit. Mi, zapravo, i prije nego se investitori pojave, projektiramo i stvaramo te uvjete, na način da to bude najbolje i za njih i za Grad. Dakle, stvaramo krvotok jednog grada, pri čemu moramo biti vrlo racionalni i voditi računa da ne bude previše niti premalo ulica, da one odgovaraju stvarnim potrebama u prometu, i onda smo dobro obavili posao.«

KRUŽNI TOKOVI

Jedan od dobro obavljenih poslova su kružni tokovi (roto-

ri), kojih izgrađenih posljednjih godina ima nekoliko u središtu grada, međutim, mišljenja vozača su podijeljena – jedni smatraju da kružni tokovi ubrzavaju promet, a drugi su uvjerenja da su semafori bolje rješenje. Jaramazović kaže kako se kružni tokovi danas planiraju malo drukčije nego što je to bilo ranije, zbog čega su i pravila ponašanja vozača u prometu na neki način izmijenjena.

»Projektiramo izgradnju isključivo suvremenih kružnih tokova, koji su se pokazali uspješnima za promet srednje opterećenosti. Glavna prednost je što je izgradnja kružnih tokova znatno jeftinija od raskrižja sa semaforima, a njihovo održavanje također ne zahtijeva velik novac, jer nema kvarova, što predstavlja i značajnu uštedu za Grad. Međutim, kružni tokovi nisu primjenjivi kod velike opterećenosti prometom, pa tako primjerice na E-5 putu nema niti jednog kružnog toka.« S tim u svezi je i njegova ocjena trenutnog stanja prometne infrastrukture u gradu.

»Uvijek se promet razvija intenzivnije nego što to može pratiti izgradnja prometnica. Bilo je razdoblje kada nije ništa ulagano u izgradnju novih, niti poboljšanje postojećih prometnica, što se sada očituje, recimo na potezu od Patrie do Pošte ili čak Ulice Matije Gupca. Tamo je svakodnevno, između 11 i 13 sati, velika prometna gužva, pri čemu stoji kolona vozila od semafora do semafora. To je posljedica toga što nisu na vrijeme uređene trake za skretanje ulijevo, jer kad je ovaj put bio građen, nije bilo potrebe za tim. Od vremena izgradnje pa do danas, promet je udvostručen, te stoga nastaju problemi koji će se, ima nagovještaja, početi uskoro rješavati. Osim toga, imamo samo jednu prometnicu visokog ranga u gradu, te bi radi njezina rasterećenja

trebalo izgraditi još nekoliko paralelnih, alternativnih prometnica«.

OPUŠTANJE UZ GLAZBU

Jaramazović s ljubavlju govori o svojoj profesiji, jer zadovoljstvo je, kaže, vidjeti realizirano ono što je do nedavno bila samo ideja.

»Primjerice, kad je bio završen kružni tok na početku Radijalca, otišao sam i sjeo na terasu 'Bash kuće' i sat vremena promatrao kako se odvija promet tamo. To je bilo dragocjeno iskustvo za mene, jer sam htio vidjeti kako nešto što sam u svojoj glavi zamislio, u praksi funkcionira. To su lijepi momenti i svakom bih poželio da kad nešto radi, vidi i rezultate svoga rada. Nedostatak u ovome poslu je recimo kad radimo neke dugoročne planove za idućih 15 do 20 godina, a njihova realizacija je neizvjesna. Ta doza neizvjesnosti je posljednjih godina uvećana i općom besparicom.

Stoga se često zapitamo zašto nešto radimo, kad to nikad neće ugledati svjetlo dana, međutim to su manje lijepe stvari u ovoj struci i s tim se moramo pomiriti.«

Većina sugrađana Jaramazovića poznaje kao stručnog voditelja Subotičkog tamburaškog orkestra, stoga se nameće pitanje je li on prije prometni inženjer ili glazbenik.

»Drago mi je da se nakon posla mogu opustiti baveći se tamburaškom glazbom i stvaranjem na tom planu. To u meni stvara izuzetno dobar osjećaj i ne bih ga mijenjao ni za što. Isto tako, kad se zasitim tamburaškog svijeta, na mene opuštajuće djeluje posao prometnog inženjera. Dakle, osvježavajuće je vraćati se s jednog na drugi posao i kad bih ponovno trebao birati, odlučio bih se za istu kombinaciju, jer smatram da nema jednog posla koji ste raspoloženi u svakom momentu raditi, te je promjena dobrodošla.«

Marija Matković

FELJTON: SVADBENI OBIČAJI U SRIJEMU (I. DIO)

Djevojačka vrata svakom otvorena

Tradicionalno sklapanje braka čine tri veće cjeline: predsvadbene običaji, običaji na dan svadbe i običaji poslije svadbe

Piše: Dario Španović

Svadba, rođenje i smrt oduvijek su predstavljali najznačajnije trenutke u životu ne samo ljudske jedinke već i čitave obitelji. Svadba predstavlja najveći i najkompleksniji događaj u obitelji, stoga se svadba morala obaviti po strogo ustaljenom redu društvene zajednice. Po mišljenju pojedinih etnologa, samo sklapanje braka imalo je prvenstveno kolektivan karakter i prije se može okarakterizirati kao ostvarivanje srodničkih veza između dviju obiteljskih zajednica nego veza između dviju jedinki.

Tradicionalno sklapanje braka čine tri veće cjeline: predsvadbene običaji, običaji na dan svadbe i običaji poslije svadbe. Sve tri cjeline svadbenih običaja izvode se po strogo utvrđenom scenariju i sa strogo određenim svadbenim časnicima. Stari svadbeni običaji zadržali su se do Drugog svjetskog rata, nakon čega dolazi do napuštanja nekih običaja prvenstveno zbog promjene načina života posebice u gradovima. Svadbeni običaji na selima dulje su se zadržali, no nakon 70-ih godina i tu dolazi do »preskakanja« i izostavljanja običaja.

PROSIDBA

Prosidba predstavlja prvi od predsvadbenih običaja. U prosidbu se išlo nenajavljeno jer su »djevojačka vrata svakom otvorena«, a u prosidbu je obično išao mladoženjin otac. Po dolasku u djevojinu kuću prosac je obavještavao domaćine zbog kojeg je razloga došao. Ako je odgovarala obitelj koja je došla prositi djevojku, odnosno ako su djevojka i njena obitelj pristali, prosidba je uspješna. Nakon uspješne prosidbe mladoženjin otac je darivao jabukom ili manjom svotom novca djevojku

što je značilo da je djevojka »kparisana«, odnosno isprošena. U slučaju da se obitelji nisu poznavale ili se željela prositi djevojka iz drugog mjesta, za prosidbu je angažiran muškarac ili žena koji su poznavali tu obitelj, takve osobe su se u Srijemu zvale »provodadžije«.

U prosidbu se uglavnom odlazilo četvrtkom, subotom ili nedjeljom, dok su se ostali dani smatrani nepovoljnim. Jedan od običaja prilikom prošnje je da provodadžija ulazna vrata zatvori leđima što se smatralo zaštitom od mogućih uroka i sretnim obavljanjem prosidbe. Uspješnost prosidbe, osobito kada je djevojinina obitelj bila imućnija, u velikoj je mjeri ovisila o vještini provodadžije. Provodadžija je često, da bi postigao uspješnu prosidbu, morao nekoliko puta posjećivati djevojinu kuću i preuveličavati bogatstvo i sposobnosti mladoženje. Za uspješnu prosidbu i sklapanje braka provodadžija je nagrađivan od strane obiju obitelji.

GLEĐANJE KUĆE

Nakon što je obavljena prosidba ugovaralo se »gleđanje kuće«. Gleđanje kuće se obavljalo ako se obitelji nisu poznavale ili su

bile iz drugog mjesta, jer su roditelji željeli znati u kakvu kuću im odlazi kćerka. U »zagledače« su išli nevjestini roditelji s nekom starijom osobom iz bliže obitelji. U gledanje kuće se odlazilo fijakerom, što svečanijim i bolje ukrašenim sa što boljim konjima, jer se trebalo prikazati bogatstvo nevjestine kuće. Pri dolasku u kuću konji nisu isprezani iz fijakera sve dok se ne pogleda kuća i imanje budućeg mladoženje. Ako imanje i kuća nisu odgovarali iz bilo kog razloga, govorili su: »Niste spram nas« i odlazili su bez posluženja. U slučaju da kuća i imanje odgovaraju konji su isprezani iz fijakera, prihvaćalo se posluženje i ostajalo do kasno navečer.

JABUKA – PRSTEN

Nakon što je prosidba i gledanje kuće okončano u sljedeća dva do tri tjedna dolazilo se na »jabuku«. Jabuka je održavana subotom ili nedjeljom i obično se dolazilo na ručak ili večeru. Na jabuku su dolazili mladoženjini roditelji i bliža starija rodbina. Mladoženjini roditelji su obvezno donosili dar – jabuku u koju se stavljao dukat. Uz jabuku se donosila i »prstenska pogača«, odnosno pogača od rastezanog

tijesta prelivena šećerom i orasima. Na pogaču se stavljao manji dar, uglavnom odjeća u koju se mlada oblačila i u kojoj je posluživala goste. Osim jabuke s dukatima i pogače, mladoženjini roditelji su donosili korpu s kolačima i pečeno prase koje je bilo ukrašeno voćem i »listićima«, tj. tijestom pečenim na masti.

Uobičajeno je bilo da se o jabuci obavi »prstenovanje«. Čin prstenovanja je obavljao svećenik koji je im je izmijenjao burme. Od jabuke do vjenčanja moralo je proći najmanje tri tjedna jer je svećenik tri puta morao u crkvi najaviti vjenčanje. Poslije jabuke mladoženjina majka je svakog tjedna obilazila djevojku i donosila joj pogaču i kolače.

UGOVOR

Tjedan dana poslije jabuke održavan je sastanak mladoženjinih i mladinih roditelja, tzv. »ugovor«. Tu su se točno precizirale obveze jedne i druge strane: koliko će svadbena primiti nevjestina kuća nakon vjenčanja, broj gostiju, koliko koja obitelj daje hrane i pića za svadbu. Prilikom ovog susreta često se dogovarao i miraz koji će mlada ponijeti u novu kuću.

(Nastavak u idućem broju)

Svadba iz 55.-tih.

Sava Šumanović

Jedna od svakako najznačajnijih ustanova u Šidu je Galerija slika poznatog slikara Save Šumanovića. Šidani su ponosni na Savu, koji je u ovom gradu proveo djetinjstvo i posljednje godine života. Inače, Galerija slika »Sava Šumanović« osnovana je 1952. godine temeljem darovnog ugovora kojim je Persida Šumanović, slikareva majka, darovala gradu Šidu legat od 417 slika svog pokojnog sina Save. Prvobitna zgrada od 400 četvornih metara izložbenog prostora, 1989. godine je dograđena i adaptirana tako da galerija danas ima 600 m² izložbenog prostora. Šidska galerija posjeduje, od ukupno pobrojenih, 800 slika Save Šumanovića i približno isto toliko skica, 350 slika urađenih tehnikom ulja na platnu i 67 skica u raznim tehnikama (crtež, pastel, akvarel, razblažena tempera).

U neposrednoj blizini galerije nalazi se Spomen-kuća Save Šumanovića. Obiteljsku kuću, koja je pod zaštitom Zavoda za zaštitu spomenika kulture, općina je otkupila od nasljednika i od 1982. godine otvorena je za posjetitelje. U njoj je sačuvan obiteljski namještaj i atelje u kom je stvarao. Iz ove je kuće odveden na strijeljanje 28. kolovoza 1942. godine.

U PARIZU

Sava Šumanović je bio među prvim srpskim slikarima koji su za usavršavanje odabrali tadašnje središte umjetničkih zbivanja u Europi – Pariz. Prvi boravak tra-

GALERIJA SLIKA »SAVA ŠUMANOVIĆ« U ŠIDU

Nezaobilazno mjesto za svakog putnika namjernika

Šidska galerija posjeduje, od ukupno pobrojenih, 800 slika Save Šumanovića i približno isto toliko skica, 350 slika urađenih tehnikom ulja na platnu i 67 skica u raznim tehnikama (crtež, pastel, akvarel, razblažena tempera)

jao je samo nekoliko mjeseci, ali je predstavljao dragocjeno iskustvo za mladog umjetnika. Andre Lot je Savu smatrao svojim najtalentiranijim umjetnikom, a u to su vrijeme nastale i najznačajnije postkubistički orijentirane slike – »Skulptor u ateljeu«, »Mrtva priroda sa satom«, »Mornar na molu«, »Lučki agent«. Među poznatim Savinim djelima, svakako su i slike: »Doručak na travi«, »Pijani brod«, »Crveni ćilim«, »Ležeći ženski akt«, »Luksemburški park«, »U Parizu« i mnoge druge. Sava se ponovno vraća na kratko u Šid 1928. godine, kada su nastale i prve slike predjela iz okolice Šida, »Srijemske krajine«, niz pejzaža na kojima bilježi jedinstvenu svjetlost i atmosferu zavičaja.

Posljednjih dvanaest godina života Sava Šumanović je proveo u Šidu, od toga deset slikajući u miru malog provincijskog mjesta, u sigurnosti roditeljskog doma pronašao je idealne uvjete za rad. Iskustvo iz Pariza i svjetlost Srijema, prepoznatljivi su na svim ovim slikama – »Šidski sokaci«, »Proljeće u dolini sv. Petke«, »Proljeće u šidskim vrtovima«, »Šidanke« (»Kupačice«), »Dječji likovi«... U momentu kad je započeo rad na još jednom velikom ciklusu Beračice, u punoj životnoj zrelosti, stradao je kao žrtva Drugog svjetskog rata krajem kolovoza 1942. godine.

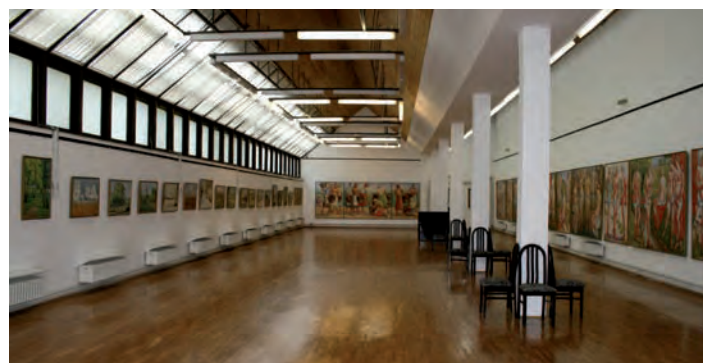
STALNI POSTAV

U razgovoru s vršiteljem dužnosti direktora Galerije slika »Sava Šumanović« Radovanom Sremcem saznali smo kako je trenutačno u galeriji stalni postav od 100 slika ulja na platnu iz

pariskog i šidskog perioda iz razdoblja od 1930.-1942. godine. U planu je da se u rujnu održi tematska izložba, kao i da se obilježi obljetnica Savinog strijeljanja. Uskoro će biti održana i promocija monografije »Gradina na Bosutu« autora Predraga i

ljene publikacije i veliki broj izložaba i kulturnog programa, navodi Sremac.

U svakom slučaju, Galerija slika »Sava Šumanović« nezaobilazno je mjesto za svakog putnika namjernika koji se nađe u Šidu. Uživajući u njegovim

Ildike Medović. Poslije izložbe, s obzirom da je godina memorijala Save Šumanovića, bila bi upravo izložba memorijala. Sljedeća godina, 2012., jest godina kada se obilježava 60 godina od osnivanja galerije, tako da će cijela sljedeća godina biti u znaku bogatijeg programa, bit će objav-

slikama, neprimjetno se divimo majstoru kompozicije, vrhunskom koloristu, slikaru svjetlosti, vizionaru. Sklad svih činitelja slike čini nam se tako lako postignut, a zapravo iza svega stoji veliki talent, odlično obrazovanje i puno rada.

Suzana Darabašić

SOMBORCI I APATINCI NA OSJEČKOJ TRŽNICI Tradicija za budućnost

Tradicionalna manifestacija na glavnoj osječkoj tržnici, Zeleni četvrtak, ugostila je sudionike projekta »Tradicija za budućnost« prekogranične suradnje iz programa IPA, čiji je nositelj s Hrvatske strane osječki Centar za poduzetništvo, a sa srbijanske općina Apatin. Posjetiteljima su se predstavili članovi klastera Somborski salaši iz Sombora i Apatina promocijom svojega »EKO MARKET« i Banja Junaković iz Apatina sa svojom bogatom ponudom.

Za ovu priliku Osječka tržnica je angažirala i tamburaše, koji su posjetitelje uveseljavali pjesmama sa prostora Vojvodine. »Eko market« je nedavno otvoren u Poslovnom centru Rebrača u Somboru, a svakog četvrtka i petka predstavlja proizvode članova klastera iz Sombora i Apatina, te ponude drugih zainteresiranih udruga i organizacija iz zemlje i inozemstva.

I. A.

DUŽIJANCA U STAROM ŽEDNIKU

Zahvala za kruh svagdašnji

Dužijanca u Starom Žedniku, zahvala Bogu za bogat urod pšenice i kruh svagdašnji, održana je u nedjelju, 17. srpnja. Sveta misa zahvalnica počela je svečanom povorkom koja je krenula iz župnog stana. Mnoštvo mladih obučenih u narodnu nošnju,

narod i svećenici sačekali su ovogodišnje nositelje Dužijance bandaša *Marka Majlata*, bandašicu *Danijelu Ivanković*, malog bandaša *Luku Horvackog* i malu bandašicu *Mariju Pančić*.

Na ulasku u crkvu prošlogodišnji bandaš i bandašica pre-

dali su predvoditeljima krunu ovogodišnje Dužijance, te kruh od ovogodišnje pšenice.

Nakon ulaska u crkvu sve prisutne su pjesmom dočekale

i pozdravile žedničke kraljice. Svetu misu zajedno su vodili vlč. *Miroslav Orčić*, vlč. *Marinko Stantić* i župnik domaćin vlč. *Željko Šipek*.

Misno slavlje uveličali su članovi Zbora svetog Marka. Misnom slavlju nazočio je zamjenik gradonačelnika Subotice *Pero Horvacki* kao i ovogodišnji gradski bandaš i bandašica *Petar Gaković* i *Durđa Sudarević*.

Navečer u 19,30 započelo je bandašicino kolo kojem je prethodio prigodan program, nastup mlade i starije skupine folkloraca iz Žednika i nastup članova »Bunjevačkog kola«, a nakon toga nastavljeno je druženje uz glazbu.

Ovogodišnjoj proslavi Dužijance u Starom Žedniku prethodila je trodnevica, a u petak su misno slavlje svojim nastupom uveličali VIS »Markovi lavo-
vi«.

Verica Kujundžić

SEOSKE IGRE BEZ GRANICA NA BIKOVU

Zabava u prvom, pobjeda u drugom planu

Na Bikovu kraj Subotice u nedjelju su održane Seoske igre bez granica. Četvrti je to put zaredom da Bikovčani organiziraju ovu zabavno-sportsku manifestaciju, no ovoga puta i službeno u okviru proslave 100 godina žetvenih svečanosti Dužijance.

Igre bez granica trajale su tog vrućeg 17. srpnja praktički cijeli dan, počelo je ujutro u 8 natjecanjima u raznim zanimljivim i originalnim disciplinama u ambijentu risa, u podne je uslijedio ručak i nastavljeno je s igrama, a navečer je održan koncert popularnog subotičkog pjevača *Dušana Svilara*.

»Na ovim Seoskim igrama bez granica ima 10 različitih disciplina inspiriranih seoskim motivima, kao što su guranje rolke, prenošenje slame, skupljanje jaja, nošenje vode, punje-

22. srpnja 2011.

DUŽIJANCA U BAJMOKU

Najvažnije je jesmo li u srcu zahvalni Bogu

Svečanost Dužijance kojom se proslavlja svršetak napornog žetelačkog rada risara i risaruša i zahvaljuju Bogu za novi urod pšenice, u Bajmoku je održana u nedjelju, 17. srpnja, u crkvi Svetog Petra i Pavla. Žetveno slavlje započelo je dolaskom povorke karuca sa sudionicima žetnoga slavlja odjevenim u svečane narodne nošnje. Predvoditelji risara i risaruša, bandašica *Violeta Stantić* i bandaš *Renato Žarić*, donijeli su sliku od slame, na kojoj je ovoga puta predstavljeno zajedništvo obitelji.

U ozračju mladosti i tradicije upriličena je svečana sveta misa, koju je predvodio mjesni župnik vlč. *Zsolt Bendei*. Župnik je u svojoj propovijedi ukazao vjernicima na značaj molitve i svakodnevne zahvalnosti za Božju milost:

»Dragi Bog poziva nas razmišljati kao odrasli kršćani i da ne slušamo kateheze ovoga svijeta, da ne slušamo njihova načela, jer mi želimo pratiti Boga i slušati njegove istine. Trebamo biti skromni, ponizni i velikodušni, te mudri kako bismo tumačili svoju vjeru drugima, a ne da nas

nje derme itd.«, objašnjava glavni organizator *Jovica Marcikić*. »Svake godine mijenjamo po dvije igre, a ove smo godine imali čak četiri nove igre, prilagođavamo ih igračima, ali i publici. Ove godine imamo 60 sudionika u 10 ekipa. Sveukupno, i igre i navečer koncert pratilo je, mogu slobodno reći, više od pola sela. Za Bikovčane ove su igre od velikog značaja, jer se ovdje tijekom godine, ako izuzmemo proštenje, praktički ništa ne događa.«

Jovica Marcikić dodaje kako je ove godine iznimno zadovoljan odvijanjem igara, ljudi su došli zabaviti se, a ne samo pobijediti, a to se i vidjelo na svakom koraku.

Osim natjecatelja, na Bikovu su u svojstvu gostiju boravili i brojni vlasnici old timera, koji su svoje ljubimce stavili na raspolaganje publici, pa se tako svatko tko je želio mogao provozati na nekom od starih motocikala ili automobila.

Z. P.

22. srpnja 2011.

drugi odvuku od naše vjere. Nije pravednik onaj koji gleda koliko se uzdigao iznad grješnika, već je to čovjek koji je u svojoj biti čovječan, koji ne misli da je bolji od drugih, već Božjom milosti poziva ljude na obraćenje. Bog nas poziva i kroz žetveno slavlje, da pokažemo svijetu da se i na ovaj način može slaviti žetva, plodovi i sve što je dar od Boga, da možemo sa zahvalnošću doći u crkvu i izreći hvalu Gospodinu. Na ovom svečanom slavlju nije najvažnije koliko nas ima, nego jesmo li u srcu zahvalni Bogu za sve što nam daje, jer bez njegove pomoći ne možemo ništa postići«, istaknuo je u svojoj propovijedi vlč. Bendei.

Misno slavlje uljepšano je pjevanjem župnog zbora i mladih u narodnim nošnjama, koji su se ujedno uočili Dužijance redovito okupljali čistiti žito, kako bi ukrasili crkvu vijencima ispletanima od žita.

A kako mladi vjernici u Bajmoku čuvaju i svoju plesnu tradiciju, pokazali su nakon svete mise, kada su u dvorištu župe zaplesali neke od tradicionalnih bunjevačkih narodnih plesova, a žetveno slavlje nastavljeno je navečer, kada je, već uobičajeno održano Bandašicino kolo, u kojemu su se mladima pridružili i ostali mještani, kao i brojni ljubitelji žetvenih svečanosti.

Marija Matković

VIKEND-NASELJE »DUNAV STAKLARA« SONTA

Idealno mjesto za zaljubljenike u Dunav

Vikend-naselje »Dunav Staklara« iz Sonte vrlo je uređeno i svim potrebnim papirima zaštićeno mjesto za odmor na samoj obali Dunava u ataru Sonte

»Staklara« je plavno područje Dunava, a nalazi se 8 km jugozapadno od Sonte. Područjem dominira velika ada s Dunavcima na površini od oko 1000 hektara, a najzanimljiviji dio je »Stari Dunavac« uz krivinu Dunava sa velikim pješčanim sprudom kojega je stvorila ova rijeka. Zbog jake krivine ovdje obala trpi velike erozije. Na zakupljenom prostoru Udruge građana vikendaša »Dunav Staklara«, upravo na ovom dijelu obale, na potezu Keverča, smješteno je omaleno, vrlo uredno vikend-naselje Sončana.

U naselju nema objekata građanih od čvrstih građevinskih materijala, svojim nastrešnicama izrađenim od drveta i trske idealno se uklapa u okoliš. Tu je i jedan broj kamp-prikolica, koje se po završetku sezone izvlače s ovih terena. Kako čelništvo udruge želi imati legalizirano naselje pokriveno svim potrebnim dozvolama, suglasnostima i rješenjima, predsjednik *Veljko Bačić* sa suradnicima poduzima sve neophodne mjere kako bi ih i osigurao i tako stvorio pravni osnov za dugogodišnji boravak Sončana na ovoj lokaciji. U okviru navedenih aktivnosti na terenu su nedavno boravili – ravnateljica Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode dr. *Biljana Panjković*, ornitolog Zavoda *Marko Tučakov* i direktor Vodoprivrednog društvenog poduzeća »Zapadna Bačka« iz Sombora *Vladislav Milošev*, sa svojim najbližim suradnicima.

UREĐENJE OBALE

Gosti su u društvu Bačića i člana UO udruge *Siniše Ninića* obišli

teren kako bi obavili stručni nadzor u povodu izdavanja rješenja za davanje uvjeta uređenja lijeve obale Dunava na potezu Keverča, u dijelu čiji je zakupac UG vikendaša »Dunav Staklara« iz Sonte. »Glede uvjeta koje smo izdali subjektu čiji je nasljednik ova udruga, nema nikakvih potreba, niti mogućnosti za bilo kakve izmjene, pa ćemo postojće samo izmijeniti u smislu preimenovanja na novi subjekt. Kako se privremeni objekti u ovom vikend-naselju nalaze u nebranjenom dijelu i pod stalnim su utjecajem rijeke Dunav, a ovdje su uobičajeni porasti vodostaja za čak nekoliko metara, ne postoji mogućnost gradnje trajnih objekata. Veliki problem je odnošenje kopna djelovanjem rijeke Dunav, koji upravo ovdje stvara vrlo snažnu kontramaticu. Evidentan je, baš na području ovoga vikend-naselja, nestanak 12 metara obale samo u posljednjih pet godina i naša je kon-

stacija kako je to potencijalna opasnost i za sam nasip, koji je u neposrednoj blizini. Rješenje je u uključivanju institucija nadležnih za ovaj problem, a mi ćemo sa svoje strane izdati sve potrebne preporuke«, kaže dr. *Biljana Panjković*.

ODNOS PREMA PRIRODI
HVALE VRIJEDAN

Izlaskom na teren u zakupu UG vikendaša »Dunav Staklara« iz Sonte uvid u postojeće stanje stekao je i direktor »Zapadne Bačke« *Vladislav Milošev*. »Osobno, vrlo sam zadovoljan

viđenim. Vikend-naselje, koje su uz velike probleme dobili, Sončani održavaju vrlo urednim i čistim. Njihov odnos prema prirodi za svaku je pohvalu. Poslije niza godina pokušaja sada imaju jednu legalnu površinu, pokrivenu svim potrebnim dozvolama, suglasnostima i rješenjima. UG vikendaša »Dunav Staklara« legalizirala je ovo naselje u posljednji čas, jer nakon proglašenja specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje više neće biti dopušteno otvaranje novih. Kako je korito izlivenog kanala kod crpne postaje višegodišnjim djelovanjem vode prilično ruinirano, očekuje nas njegova sanacija u najskorije vrijeme, a skupa s vikendašima moramo razmisliti i kako da spriječimo odnos ovoga dijela obale od strane Dunava. Sončani su se jako dobro organizirali i imaju odličan pristup svim subjektima koji vode brigu o ovom području. Imaju dobro postavljene ljude, koji su u stanju osigurati stabilnost, pa će i u budućnosti imati svim potrebnim papirima pokriven izlaz na Dunav«, kaže direktor *Milošev*.

Ivan Andrašić

Ljubitelji okoliša, prirode i Dunava

Udruga građana vikendaša »Dunav Staklara« Sonta, dragovoljna, nevladina i neprofitna udruga, osnovana na neodređeno vrijeme radi ostvarivanja ciljeva u području zaštite životnog okoliša, utemeljena je na osnivačkoj skupštini održanoj 9. veljače 2010. godine. Osnovana je na inicijativu većeg broja Sončana, ljubitelja sportskog ribolova, prirode, osobito Dunava. Vikend-naselje udruge smješteno je na lokalitetu Keverča, na dijelu katastarske čestice 1003 k.o. Sonta, u nebranjenom dijelu Dunava, širine oko 100 metara, od nasipa do otvorene rijeke, od izlivenog kanala crpne postaje 9-1a do objekta bivše ribarske postaje »Staklara«, odnosno od km 6+510 do km 7+110. Predsjednik udruge je *Veljko Bačić*, odgojitelj u predškolskoj ustanovi »Pčelica« i predsjednik MO DS-a u Sonti.

U POSJETU UGLEDNOM VUKOVARSKOM PODUZETNIKU STIPANU MIJOKU

Za sve se u životu treba boriti

Vlč. Josip Štefković, Kata Pelajić, Stipan Mijok i Dara Filipović

»Moja je životna želja da, po svaku cijenu, postavim na scenu operetu 'Na vrbi svirala' po kojoj je Plavna postala poznata kao malo koje mjesto, ali bih isto tako želio da se ovo prekrasno selo, uređeno u obliku šahovskih polja, sačuva u etnografskom smislu, a stare kuće zadrže svoj autohtoni izgled«, kaže vlasnik hotela »Lav« u Vukovaru

Jedan od brojnih uzvanika oduševljenih koncertom »Impresije iz zavičaja – iz glazbenog opusa Josipa Andrića«, održanog u okviru Trećih dana A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića u Baču i Plavni, bio je rođeni Plavanjac, a danas ugledni poduzetnik i vlasnik hotela »Lav« u Vukovaru *Stipan Mijok*.

Shodno dogovoru, predstavnici HKUPD-a »Matoš« i bačko-plavanjski župnik vlč. *Josip Štefković*, u subotu, 16. srpnja, posjetili su obitelj Mijok, gdje su u prekrasnom hotelu na Dunavu s pogledom na Bačku, proveli nekoliko ugodnih sati u prijateljskom razgovoru s gostoljubivim domaćinima.

IZ NJEMAČKE U VUKOVAR

Stipan Mijok je, nakon završene srednje trgovačke škole u Somboru, odmah počeo raditi u više mjesta, da bi se po povratku iz Njemačke sa svojom suprugom *Marijom* rođ. *Franjšić*, također podrijetlom iz Plavne, zaposlio sedamdesetih godina u Vukovaru. To su bila vremena kada je Plavna, pa i cijela općina Bač, zahvaljujući

prijekim putovima i skeli, gravitirala Vukovaru i kada su se mještani i za najmanje sitnice odlučivali za ovaj grad, u kome su oduvijek imali prijatelje i rođake podrijetlom iz Plavne i okolnih mjesta. Mnogi su se Plavanci školovali i zapošljavali u Vukovaru i Borovu, a OŠ »Ivo Lola Ribar« iz Plavne i vukovarska škola »Stjepan Supanc« razvijale su i njegovale tijesnu suradnju sve do devedesetih godina prošloga stoljeća.

U međuvremenu su Stipan i Marija odgojili dvoje prekrasne djece, danas već uvažene mlade intelektualce *Enisu* i *Vinka*, a svojim marljivim i ustrajnim radom uspjeli su steći ugledan položaj ne samo u Vukovaru, već i mnogo šire. No, kako vrijeme neumitno protječe, obitelji Mijok i Franjšić imaju sve manje živih rođaka u Plavni, a razlogom za, još uvijek redovito posjećivanje ovoga mjesta, sve im više postaje seosko groblje. Tako se i u ovom slučaju tuga i radost spajaju u jednu cjelinu, jer ljubav za Plavnom u njihovim srcima neće nikada prestati, iako nitko od njih više ne pomišlja na eventualni povratak u svoj zavičaj i lijepu Bačku.

KAKO SAČUVATI KULTURNU BAŠTINU

Tema je razgovora bila kako sačuvati kulturnu baštinu u vremenu kada Plavna polako nestaje, kuće postaju prazne, natalitet opada, a mlade sve manje zanima kultura, prošlost i ostavština predaka. Bilo je riječi i o daljnjem istraživanju glazbene ostavštine dr. Josipa Andrića, djelovanju kulturne udruge »Matoš« te o obnovi i oslikavanju župne crkve sv. Jakova za njezinu dvjestotu obljetnicu. Mijok je pokazao veliko zanimanje za ovu problematiku, ali istodobno i veliko poznavanje trenutačnog stanja i s tim u svezi iznio je svoje ideje i stajalište o načinu rješavanja i poboljšanja cjelokupne situacije. Tom je prigodom domaćinu uručena fotokopija libreta operete »Na vrbi svirala«, a on je spreman ustupiti »Matošu« određene fotokopije *Andrićeve* i *Njikoševe* zaostavštine i građu o kulturnoj povijesti Plavne, što ju je prikupio pok. *Josip Bazler*. Mijok se zanimao i dokle se stiglo s oslikavanjem crkve te je i u tu svrhu ponudio svoju pomoć, a i donacija »Matošu« nije izostala.

»Moja je životna želja da, po svaku cijenu, postavim na scenu operetu 'Na vrbi svirala' po kojoj je Plavna postala poznata kao malo koje mjesto, ali bih isto tako želio da se ovo prekrasno selo, uređeno u obliku šahovskih polja, sačuva u etnografskom smislu, a stare kuće zadrže svoj autohtoni izgled. Pri tome bi se trebalo pospješiti skupljanje starinskih alata, predmeta, rukotvorina, starih knjiga, fotografija itd., a moglo bi se razmisliti i o mogućnosti da dobrostojeći ljudi koji potječu iz Plavne kupe stare ruševine i prazne kuće od kojih bi se, njihovom obnovom, moglo u budućnosti oblikovati etno selo i razvijati seoski turizam«, rekao je među ostalim Mijok te dodao: »U životu je važno znati saslušati i mišljenja drugih ljudi, a svaki posao treba znati raditi. Iskustvo moje obitelji je pokazalo da se za sve u životu treba boriti.«

I prije ovoga posjeta čuli smo da je obitelj Mijok poznata po humanitarnom radu, stipendiranju učenika, investiranju u području umjetnosti, pomoći u radu Crvenog križa, skupljanju umjetnina, donatorstvu, a sada smo se uvjerali i da je Stipan Mijok član Društva braće hrvatskog zmaja, nositelj plakete Zlatna jabuka, utemeljitelj Svjetskih umjetničkih igara (2012.) i akter drugih djelatnosti, a kruna njegova uzornog života je ukazana mu čast da u jednoj skupini odličnika iz Hrvatske sudjeluje u audijenciji kod, danas blaženog, pape *Ivana Pavla II*. Posjedovanje djela J. Andrića, *P. Pekića* i J. Njikoša te brojnih razglednica, starih fotografija i drugih umjetničkih predmeta govori o njegovoj velikoj ljubavi prema umjetnosti i hrvatskim velikanima, ali i svom zavičaju Plavni iz koje potječe i koja će mu uvijek ostati u srcu. O tome svjedoče i nazivi kongresnih dvorana smještenih u njegovu hotelu: Lavoslav Ružička, Bauer, Grof Eltz, Strossmayer.

Zvonimir Pelajić

KRONOLOGIJA od 22. do 28. srpnja

22. SRPNJA 1787.

Popisom je utvrđeno da slobodni kraljevski grad Maria Theresiopolis ima oko 2500 domova u kojima živi 20.626 žitelja. U nekima je bilo čak i do četrdesetak duša. U to vrijeme osnovnu školu pohađa samo stotinjak djece.

22. SRPNJA 1873.

Gradonačelnik Subotice *Ivan Mukić* obavijestio je velikog župana *Matu Lenarda* da su u gradu zabilježena još četiri nova slučaja kolere. Radi suzbijanja ove pošasti, na prostoru gradske streljane uređena je civilna bolnica za oboljele, dok je vojna bila u jednoj konjušnici.

22. SRPNJA 1976.

U izdanju Osvita, nakladničkog odjela časopisa Rukovet objavljena je knjiga pripovjedača *Jánosa Urbána* »Obale pod suncem«. Prevoditelji ove zbirke bili su *Tomislav Vojnić* i *Lazar Merковиć*, ali oni nisu mogli biti navedeni u impresumu »iz razloga političke nepodobnosti«, dok su kao urednici i prevoditelji naznačene osobe koje rukopis prijevoda ove knjige nisu ni vidjele.

23. SRPNJA 1810.

Gradski vijećnik *Jakov Sarić* ponovno iznosi svoj prijedlog o nužnosti povezivanja jezera Palić jednim kanalom, a posredstvom riječice Kireš – s Tisom. Tijekom 1816. Palić je spojen kanalom s Ludoškim jezerom, od kada u njemu obitavaju ribe, žabe, pijavice i drugi vodozemci.

23. SRPNJA 1992.

U Domu Vojske Jugoslavije u Subotici vođeni su pregovori o razmjeni zarobljenika, u koji-

ma su sudjelovali predstavnici Vojske Jugoslavije, Vlade Republike Hrvatske i Međunarodnog Crvenog križa. Pregovori su vođeni pod pokroviteljstvom Promatračke misije Europske zajednice.

24. SRPNJA 1743.

Do uključenja u Potisku vojnu krajinu, Subotički vojni šanac ima posadu koju čine tri bataljuna graničara – dva konjička i jedan pješački.

24. SRPNJA 1901.

Na igralištu kod Somborske kapije odigrana je prva nogometna utakmica u nas. Nogometni odjel Subotičkog športskog društva, utemeljen 1894. porazio je tim Mohačkog gimnastičkog društva rezultatom 4-2.

24. SRPNJA 1998.

Tim stručnjaka u sastavu: *Zlatko Šram*, *Josip Ivanović*, *Dužo Runje* i *Jasminka Dulić*, prikazao je neke među rezultatima opsežnog istraživanja što su ga proveli u šest subotičkih srednjih škola.

24. SRPNJA 2007.

Na izborima za skupštine mjesnih zajednica najviše mandata osvojile su stranke koje čine vladajuću koaliciju u općini: DS – 114; SVM – 113; SVM s DSHV-om – 8; a DS s tom strankom u koaliciji – 21 mandat. DSHV je samostalno osvojio 30 mandata.

25. SRPNJA 1527.

Odsječenu i na koplje nabodenu glavu samozvanog cara *Jovan (Ivana) Nenada*, s nadimkom *Crni Čovjek*, koju je vlastelin Subotice *Balint Török* poslao na dar vladaru u Budim, istaknuta je na vrhu tamošnje utvrde, licem okrenuta Beču.

Nakon tjedan dana bačena je u Dunav.

25. SRPNJA 1916.

Umro je *Lazar Mamužić*, po obrazovanju pravnik, gradonačelnik Subotice od 1884. do 1902. godine. Bio je karizmatičan, vješt i proaktivan političar, rođeni gradski čelnik, gradograditelj s nervom, kojemu zapravo dugujemo današnji izgled urbanizirane Subotice, u čemu je presudno bilo njegovo povjerenje, bez ostatka, u europski obrazovanog arhitekta *Titusa Mačkovića*. *Lazar Mamužić* je, također, bio pokretač gospodarstva, obrta, trgovine i prometa, zapaženi animator u mnogim oblastima društvenog života. Rođen je 1. ožujka 1847.

25. SRPNJA 1971.

U sklopu žetvenih svečanosti Dužijanca '71 otvorene su tri izložbe: Izložba likovnih umjetnika Vojvodine, Izložba posvećena liku i djelu pjesnika *Ante Evetovića Miroljuba* i Izložba u povodu 70. obljetnice od osnutka Nogometnog kluba Bačka.

25. SRPNJA 1990.

Umro je slikar i dizajner *Gustav Matković*, iza kojega je ostao značajan trag u likovnom životu Subotice. Slikarstvom se počeo baviti na Kursu figuralnog crtanja, krajem četrdesetih godina 20. stoljeća, kojega isprve vodi *András Hangya*, koji je okupio darovite onodobne mlade umjetnike. Od 1952. godine studira na Likovnoj akademiji u Beogradu kao stipendist Saveza kulturno-prosvjetnih društava Subotice, kada je kroz dvije godine bio (posljednji) učenik znamenitog *Jovana Bijelića*. Vrijeme provedeno u njegovoj

majstorskoj radionici pridonosi Matkovićevom likovnom osposobljavanju, upotpunjuje mu naobrazbu i određuje dalji slikarski razvoj. Nakon povratka u Suboticu povremeno se zapošljava, ali se uglavnom izdržava slikanjem, poglavito izradom portreta. Zapaženi su i njegovi portreti suvremenika, slikara *Józsefa Kubáta*, prim. dr. *Vinka Perčića*, književnika *Balinta Vujkova* i drugih. Kraće vrijeme je likovni suradnik Zenita, zadruge subotičkih pisaca i likovnih umjetnika, scenograf u subotičkom Hrvatskom narodnom kazalištu, a potom dizajner u tvornici »Osmi mart«. Na izložbi u Vestibulu Gradske kuće, što ga je upriličio HKC »Bunjevačko kolo«, 25. srpnja 1995. godine, na petu godišnjicu smrti slikara, izloženo je tridesetak njegovih radova, mahom ulja, crteži u tušu i ugljenu, te jedna bista – Autoportret.

26. SRPNJA 1793.

Nakon dvadesetogodišnje službe u Subotici, dr. *Stjepan Ranić*, prvi svjetovni župnik u ovom gradu, premješten je u Baju. Na njegovo mjesto dolazi tamošnji župnik *Ivan Lukić*.

27. SRPNJA 1738.

Ovjeran je popis darodavaca za gradnju franjevačke crkve i nabavu potrebne opreme. Od 1. lipnja 1732. do 13. ožujka 1735. sakupljeno je 3614 forinata i 50 krajcara.

28. SRPNJA 1989.

Združeni nakladnici Osvit i Életjel objavili su knjigu novela »U nepoznatoj kući«, rodonačelnika moderne mađarske proze, Subotičanina *Géze Csáthi*, koju su preveli *Lazar Merковиć* i *Tomislav Vojnić*.

Uspjeh Maratonaca u Opatiji

OPATIJA – Mjuzikl »Maratonci trče počasni krug« u režiji *Kokana Mladenovića* i u izvođenju ansambla Pozorišta na Terazijama iz Beograda izazvao je veliko interesiranje hrvatskih medija povodom gostovanja 14. srpnja, na Festivalu mjuzikla u Opatiji.

Radoznalost predstavnika medija u Hrvatskoj, kako je navedeno u priopćenju beogradskog teatra, odnosila se najviše na to kako je i u kojoj mjeri komad prilagođen žanru mjuzikla.

»Novi list« je objavio kako su »najzabavniji pogrebnički na Balkanu (pa i šire) – porodica Topalović, stigli u Opatiju« i da je ovaj mjuzikl izveden »na zadovoljstvo više od 1500 gledatelja, kojima osmijeh nije silazio s usana tijekom puna tri sata predstave«.

»Vladan Savić, Janoš Tot, Duško Radović, Desimir Stanojević, Ivan Bosiljčić, Sonja Kolačarić, Marko Živić i Ivan Jevtović vješto su uskočili u 'pogrebna odijela' i 'kožu' poznatih filmskih (i dramskih) likova, koje je u gorko-slatku priču o mladiću koji se želi otarasiti porodičnog pogrebnog biznisa, uklopio redatelj Kokan Mladenović«, navedeno je u »Novom listu«.

Ovacije za »Montevideo« u Puli

PULA – Film »Montevideo, Bog te video« redatelja *Dragana Bjelogrića* prikazan je u okviru glavnog natjecateljskog programa na 58. filmskom festivalu u Puli, što je izazvalo velik interes tamošnje publike.

Festivalska dvorana »Kaštel«, gdje je Bjelogrićev film prikazan 15. srpnja, bila je puna do posljednjeg mjesta.

Pulsa je publika uz ovacije pozdravila ekipu ostvarenja »Montevideo, Bog te video«, u kojoj su bili Bjelogrić, direktor fotografije *Goran Volarević*, glumci *Miloš Biković*, *Nina Janković*, *Danina Jeftić*, *Viktor Savić*, *Aleksandar Radojčić* i *Andrija Kuzmanović*.

»Montevideo, Bog te video« zajedno je sa »Šišanjem« *Stevana Filipovića*, u konkurenciji s još 21 filmom za jednu od glavnih nagrada – najbolji film, najbolja režija, najbolji glumac/glumica, kao i za specijalne nagrade – nagradu kritike i nagradu publike.

Srpska kinematografija zastupljena je i drugim festivalskim programima.

Reč je o filmovima »Neprijatelj« *Dejana Zečevića*, »Beli lavovi« *Lazara Ristovskog*, »Kako su me ukrali Nemci« *Miše Radivojevića*, »Sinema komunisto« *Mile Turajlić*, a program »Filmovi u nastanku« predstaviti će »Paradu« *Srdana Dragojevića* i »Krugove« *Srdana Golubovića*.

Dužijanica u Lemešu

LEMEŠ – U Lemešu se proslavlja žetvena svečanost Dužijanica. Večeras (petak, 22. srpnja) u velikoj dvorani Mjesne zajednice bit će održana promocija knjige »Lira naiva«. Sudjelovat će pjesnici iz Sombora i Subotice. Početak je u 19 sati.

U subotu, 23. srpnja, održava se dramsko-folklorna večer pod nazivom »U avliji kod baće i nane«, s početkom u 20 sati na ljetnoj pozornici Doma kulture. Osim domaćina, nastupaju i MKUD »Nemeth Laszlo« i ženski pjevački zbor »Musica Viva«.

Središnja proslava lemeške Dužijanice je u nedjelju, 24. srpnja, kada će u crkvi Rođenja BDM, od 17 sati, biti služena svečana sveta misa zahvalnica.

Organizator žetvenih svečanosti je HBKUD »Lemeš« iz Lemeša.

Zatvaranje kolonije

TAVANKUT – Zatvaranje XXVI. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut 2011. bit će održano danas, u petak 22. srpnja u Galeriji u Donjem Tavankutu. Početak je u 20 sati.

Predstavljanje Leksikona

SUBOTICA – U organizaciji Hrvatskog akademskog društva iz Subotice u četvrtak, 28. srpnja, u 20 sati u dvorištu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (Beogradska cesta 31) predstaviti će se X. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca.

Deseti svezak Leksikona predstaviti će dr. sc. *Slaven Bačić*, glavni urednik i prof. *Zvonimir Pelajić*, suradnik.

Somborska Dužionica

SOMBOR – Sedamdeset i sedma Dužionica u organizaciji HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora započet će u subotu, 30. srpnja, u velikoj dvorani Hrvatskog doma, kulturno-umjetničkim programom u kojem sudjeluju gosti KUD »Tolisa« iz istoimenog mjesta u Bosni i Hercegovini i domaćini, folklorna, literarna i pjevačka sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor«. Te će večeri biti predstavljeni i ovogodišnji bandaš i bandašica.

Središnja manifestacija bit će održana sutradan, u nedjelju 31. srpnja. Za 9 sati zakazano je okupljanje gostiju, dok će svečana sveta misa biti slavljenja u 10 sati u crkvi Presvetog Trojstva. U 12 sati u prostorijama somborske Županije bit će predan kruh gradonačelniku *Nemanji Deliću*, a u 13 sati je ručak u velikoj dvorani Hrvatskog doma i zabava uz tamburaše.

Z. G.

NEVIO MARASOVIĆ, REDATELJ I AUTOR NAGRAĐIVANOG FILMA »THE SHOW MUST GO ON«

Entuzijazam ovjenčan nagradama

*Zahvaljujući pomoći entuzijasta-volontera film smo snimili za 200.000 kuna, umjesto za jedan ili dva milijuna eura *
Bavljenje režijom danas nije baš glamurozan posao*

Na ovogodišnjem festivalu Cinema City u Novom Sadu, u selekciji Balkan Box, prikazan je znanstveno-fantastični film »The show must go on« hrvatskog redatelja Nevio Marasovića. Ovaj dvadesetogodišnji redatelj, koji predstavlja najistaknutije ime nove generacije hrvatskih filmaša, ovaj je film snimio u vlastitoj produkciji. Za njega kažu kako je momak kome je uspjelo nemoguće – snimiti film koji ljudi žele gledati! Zato ne čudi što se u njegovu vlasništvu danas nalaze Vjesnikova nagrada »Breza« za najboljeg debitanta za film, Zlatna Arena za specijalne efekte, Zlatna Arena za scenarij i nagrada Oktavijan.

Film »The show must go on« prati neobičnu radnju, s jedne strane reality show, a s druge strane novi svjetski rat. Što vas je inspiriralo za ovaj film? Scenarij sam počeo pisati još 2006. godine i zapravo je ideja nastala kada je u Hrvatskoj išla druga sezona showa Big Brother i kada je izbila epidemija ptičje gripe. U Slavoniji su tada bile karantene, pobijene su na tisuće ptica, vojska je bila na cestama i dok su ukućani bili u B.B. kući nisu uopće znali što se vani dešava i onda kako bi tko izlazio van, pao bi u šok. To mi je bilo zanimljivo. Kako je čudno izaći iz tako izolirane sredine, a vani se dešava nešto što uopće nisu očekivali. Onda sam

razmišljao, što da se u nekoj hipotetičkoj situaciji dešava nešto puno gore, primjerice rat ti odmah pada na pamet i onda sam zapravo spojio tu ideju i još sam imao neki san, zapravo tada sam sanjao invaziju izvanzemaljaca i to je bio veoma snažan san tako da sam taj san spojio s Big Brother kućom i onda sam došao do scenarija. Radnja filma smještena je u Zagrebu desetak godina u budućnosti i prati uspješnog i ambicioznog producenta reality showa Housed, četrdesetogodišnjeg Filipa Dogana. Show je formom i sadržajem nalik Big Brotheru, traje 180 dana za vrijeme kojih šest ljubavnih parova boravi u kući sagrađenoj za tu priliku. Zaplet filma počinje kada, za trajanja showa, vani započinje svjetski rat koji Europu pretvara u bojno polje. Kako rat uzima zamaha i show postaje sve popularniji.

Koliko je bilo teško realizirati zamišljenu ideju?

Film sam počeo raditi kao finalni rad na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu, gdje sam studirao režiju. Ideja je tijekom mjeseci prerasla u veći projekt i ozbiljniji film i na kraju je to postao cjelovečernji igrani film. Pošto sam se bavio režijom reklama za novac, onda sam znao puno filmskih profesionalaca s kojima sam se u međuvremenu sprijateljio tako da su uz mene bili i studio Vizija, koji su radili sve efekte i cijelu obradu slike, i tonski studio PinkNoise, koji

je radio kompletan ton, tako da smo uz njihovu pomoć i pomoć glumaca, koji su svi radili volonterski, uspjeli na kraju snimiti film. Da smo plaćali film bi koštao jedan ili dva milijuna eura, a ovako smo ga napravili za 200.000 kuna, što je zapravo ništa jer su svi radili besplatno i film je nastao kao rezultat predanog rada hrpe entuzijasta, volontera koji su redom profesionalci. Odlučili smo napraviti nešto drugačije, kvalitetno, pokazati da se može napraviti nešto i u Hrvatskoj, u kojoj je mala kinematografija rezervirana gotovo isključivo za drame, pa smo htjeli pokazati da se može napraviti svašta ako ima volje i želje.

Puno se priča o specijalnim efektima u vašem filmu...

To je specifično ne samo za Hrvatsku, nego možda za cijelu regiju, jer nema puno filmova koji se toliko obilato koriste specijalnim efektima. To je karakterističnije za američku kinematografiju. Mi, pošto smo to radili volonterski, nismo imali novčanog ograničenja koliko možemo koristiti efekte, pa smo to rabili maksimalno, ali nam je i trebalo radi radnje – tako da 85 posto kadrova u filmu sadrži neku vrstu računalnih efekata. Puno scena je digitalno obrađeno.

Kako je bilo snimati u Big Brother kući? Bi li mogao biti sudionik takvog showa?

To je dosta neobičan ambijent, dosta je umjetan. Bilo je zanimljivo iskustvo jer smo se mogli puno više uživjeti u to što snimamo, ali to je bio najnaporniji segment snimanja. Jako je naporno, pogotovu ta čudna atmosfera. A ne bih mogao izdržati u B.B. kući, nisam tip za to. Ne toliko radi ambijenta, nego boravak u kući s nekim nepoznatim ljudima, pogotovu uz prisustvo kamera toliko vremena – to ne bih mogao.

Film je otvorio prošlogodišnji Pulski festival i na njemu osvojio više nagrada. Kako ste to doživjeli?

Kada sam došao na festival nisam uopće htio razmišljati o nagradama, jer nisam znao kako će ljudi reagirati. Znam kako smo radili film, a ja sam tada bio još relativno nepoznati mladi redatelj koga ako netko zna, zna ga iz svijeta reklama. Još nisam ni fakultet završio i nisam htio imati nikakva očekivanja, jer su dojmovi mogli varirati od odličnih do toga da kritika sasječe film. Na kraju je film dobro primljen i osvojili smo nagrade. To me je oduševilo jer nisam imao nikakve vlastite prognoze i očekivanja.

Što mislite o festivalima kao što je novosadski Cinema City i o platformi Cinema now, koja ide u pravcu afirmiranja mladih, novih stvaratelja?

Cinema City je tip festivala kakve ja najviše volim. Po meni tako bi trebao izgledati festival, sve je više-manje na okupu, atmosfera i ljudi, zabavljaju se, druže i uživaju u filmovima. Bio sam na dosta festivala, a Cinema city mi je pri samom vrhu dojmova. Što se tiče platforme Cinema now, to je uvijek dobro. Ima još festivala koji imaju tako neku sekciju mladih, novih autora i to je odlično, jer mladi autori trebaju neki vjetar u leđa da bi uspjeli.

Kako ocjenjujete stanje u hrvatskoj kinematografiji danas?

Moram reći kako je stanje sve bolje. Sada imamo Hrvatski audio-vizualni centar koji je preuzeo ulogu ministarstva u pomoći financiranja filma i stvarno se brine za hrvatski film, i moj film šalju na standove u Cannes, Berlin... Znači brinu se za promociju hrvatskog filma. Od njih smo dobili i neka sredstva za festivale. Po mom mišljenju, to je sad ozbiljno i vrlo europski izgleda. U Hrvatskoj je sada uveden porez za strane filmaše, tako da imamo zakon sličan češ-

kom koji privlači strane produkcije da snimaju u Hrvatskoj. To je veliki priliv novca i turistička promidžba, jer se Hrvatska stavlja na kartu svijeta filmskih destinacija i lokacija za snimanje.

Koliko je danas teško biti redatelj, u smislu realizacije filmskih projekata?

Mislim da je jako teško. Ja sam možda imao lakši put ali stvarno sam se naradio, u svakakvim uvjetima, užasno naporno i teško, a neke se kolege i uz sve to još ne uspijevaju probiti. To je stvarno pitanje i sreće, i pravog vremena, i pravog trenutka. Većina kolega radi po televizijama ili ne može naći posao, jer se od svih ljudi koji studiraju mali postotak bavi filmom. Tako je i s reklamama, nas dvoje, troje radi reklame u Hrvatskoj baš profesionalno. Nije to baš glamurozan posao.

Tko su vam uzori?

Uzori su mi se mijenjali tijekom vremena, sa 17 godina kada sam snimao prve amaterske filmove onda je to bio *Robert Rodriguez*, a danas je to teško reći, nemam nekog »čvrstog« uzora. Volim *Woodyja Allena*, njega iznimno cijenim u svakom pogledu. Nikad to nije jedna osoba, jer bi to značilo da je kopiram.

Ankica Jukić-Mandić

SOMBOR FILM FESTIVAL

Četiri dana za ljubitelje filma

Ljubitelji dokumentarnih, kratkih i dugometražnih filmova uživali su prošloga tjedna na trećem Sombor film festivalu. Prikazano je preko 30 filmova na dvjema lokacijama na otvorenom: u Parku heroja i u dvorištu Somborskog pjevačkog društva na glavnoj ulici. Postavljena su velika platna oko kojih se okupilo mnoštvo publike svih uzrasta, tako da je bilo premalo sjedala za sve zainteresirane sva četiri dana, koliko je festival trajao. Gledatelji su se snalazili tako što su jednostavno sjeli na travu (u

ili propadanje», »Beži zeko, beži« i drugi. Ulaz za sve projekcije bio je besplatan, a organizatori, Udruga građana Studio 5, veoma su zadovoljni ovogodišnjim odazivom publike i festivalom koji sve više dobiva na značaju, što je pokazala i zainteresiranost brojnih medija.

Na festivalu je među ostalima prikazan i veoma zanimljiv hrvatski film »Šuma summarum« u režiji *Ivana Gorana Viteza*. Novi vlasnik jedne hrvatske markentiške agencije vodi zaposlene na team building vikend. Pokraj

parku), ili na stubišta (u dvorištu Pjevačkog društva). Otvaranje je priređeno u parku 12. srpnja u 22 sata, nakon čega je prikazan film »Stevan M. Živković« sa *Slavkom Štimcem* u glavnoj ulozi. Tijekom četiri dana prikazani su filmovi: »Bijelo Dugme«, »Šuma Summarum«, »Tarot Srbija«, »Ukrštene reči«, »Čovek koji je prodao planetu«, »Aplauz«, »Yugo«, »Avala film: rešenje

raftinga i paintballa, tamo ih dočekuju brojna iznenađenja – lokalna obitelj koja im radi o glavi, sumnjivi instruktori, izljetnički par i bizarne nesreće. Kako se dan bliži kraju, postaje jasno da nakon te igre ništa više neće biti isto... Ovaj film je oduševio somborsku publiku, a dokazao je to i buran pljesak nakon njegove projekcije.

Z. G.

**VAŠ OGLAS SIGURNO STIŽE
NA PRAVU ADRESU**

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

VEČERAS SE ZAVRŠAVA 18. FESTIVAL EUROPSKOG FILMA NA PALIĆU

Punoljetno izdanje u znaku jubileja

Uručenjem nagrade »Aleksandar Lifka« Srđanu Karanoviću za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji u subotu 16. srpnja na Ljetnoj pozornici na Paliću počeo je 18. festival europskog filma.

Do večeras (petak, 22 srpnja), kada će biti uručene festivalske nagrade, publika je imala prilike pogledati blizu osamdeset filmova u deset selekcija. Osim glavnog natjecateljskog

i programa »Paralele i sudari«, pozornost publike privukle su i ostale selekcije: »Mladi duh Europe«, novi poljski i mađarski film, dječji te filmovi posvećeni ekologiji.

Obraćajući se publici prigodom otvorenja festivala na Paliću, ministar kulture Predrag Marković čestitao je pređeni put od jedne male smotre ustanovljene početkom devedesetih do velikog festivala kakav je danas postao.

Zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu Radoslav Petković istaknuo je kako je regionalna dimenzija Paličkog festivala presudna što on dobiva potporu toga tajništva. »Susret različitih viđenja svijeta kroz filmove posebna je dragocjenost ovog festivala. Rođeni i odrasli sa filmom, nismo svjesni koliko je ova mlada umjetnost utjecala na naše živote«, rekao je Radoslav Petković.

Gradonačelnik Subotice Saša

Vučinić najavio je da će ove godine Velika terasa zablistati u punom sjaju i da će se u renoviranom impresivnom ambijentu prvi put odvijati jedan festivalski program. »Dvadeseti rođendan festival će proslaviti na jednom potpuno drukčijem i ljepšem Paliću«, rekao je Vučinić.

Inače, punoljetno izdanje Paličkog festivala održava se u znaku dva značajna jubileja: stotih obljetnica prvog srpskog filma i prvog stalnog kina Aleksandra Lifke, o kojem je ove godine priređena i zanimljiva monografija, rad više autora.

Drugi dobitnik nagrade »Aleksandar Lifka« hrvatski redatelj Lordan Zafranović priznanje je, prema najavama, primio u srijedu.

Također, ovogodišnji festival moći će se pamtiti po najbogatijem pratećem programu do sada: ugostio je svjetski poznate glazbenike (Damo Suzuki, Mick Harvey...), održano je više okruglih stolova (»Kako je počeo rat na mom balkanskom (polu)otoku«, »Dometi srpske kinematografije u 2010. godini«), a organizirane su i radionice za buduće producente te snimanje rock dokumentaraca.

D. B. P.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

U SOMBORU PROSLAVLJEN BLAGDAN GOSPE KARMELSKE

Iz nizine suhoće u visine Karmela

Nadbiskup Stanislav Hočevar pozvao da nam uzor na ovom životnom putu bude Blažena Djevica Marija čije je srce bilo natopljeno kišom Duha Svetoga

Današnje vrijeme je vrijeme ponuda, koje čovjeka poziva na lagodan život užitka koji dovodi do okretanja samom sebi.

»Prorok Ilija pokazao nam je put jer se popeo na goru Karmel. Lakše je biti u nizinama, u neodgovornosti, lagodnosti i šetati se između jedne i druge ponude, osobito u ovo vrijeme tolikih medija. Svuda su reklame koje nas pozivaju: uživaj, jedi, pij, imaj sve što ti srce želi. I dok se šćemo u nizinama tolikih ponuda, vidimo i osjećamo kako sve više postajemo individualisti, jer traženje sebe udaljuje nas od braće i sestara. Udaljuje nas prije svega od izvora života – Isusa Krista. Zato se treba popeti u visine, ostaviti ove doline bezbrižnosti i lagodnosti, ostaviti sve što nije nužno potrebno za život. A kada se popnemo visoko, vidimo prije svega Boga Stvoritelja, koji je stvorivši ovaj predivni svijet sve međusobno povezao zajedništvom i jedinstvom. Kada smo visoko ne samo da imamo predivan pogled nad Božjim svijetom, već vidimo kako stvari i osobe mogu postojati samo onda ako su međusobno povezane.«

MAJKA BOŽJA KAO UZOR

U nastavku propovijedi nadbiskup podsjeća na vrijeme strašne suše kada se prorok Ilija popeo na goru. Na zemlji koja je bila ispućana ništa više nije raslo. Ta suša bez plodova, je po nadbiskupu Hočevaru slika današnjeg vremena.

»Zar nije danas slično i među nama braćo i sestre? Zašto je u Europi tako malo duhovnih zvanja? Zašto se danas brakovi sve više rastavljaju? Zašto je u Europi nastupila demografska zima? Nema djece, a onda nema niti budućnosti. Stvarno je raspućana zemlja jedinstva među nama. Zato se prorok Ilija duboko ponizio pred Bogom, znajući da je u njemu jedina snaga. Ta poniznost proroka Ilije donijela je oblak koji nosi svježinu, vodu, snagu, budućnost.«

Nadbiskup Stanislav Hočevar poziva da nam uzor na ovom životnom putu bude Blažena Djevica Marija čije je srce bilo natopljeno kišom Duha Svetoga.

»Ona jest Bezgrešna i nikada, niti za jedan trenutak u njoj nema suhoće ljubavi i vjernosti Bogu. Ona uvijek, iz trenutka u

trenutak razmatra riječ Božju koja je pomazana Duhom Božjim. Zato je upravo Ona najplodonosnija zemlja. Na njivi njenog srca porastao je najljepši plod – Sin Božji Isus Krist. Ovdje smo okupljeni kao hodočasnici da bi nas Majka Božja učila obilato razmatrati Riječ Božju, nju čuvati u svome srcu i po njoj živjeti.«

Nadbiskup Hočevar podsjeća kako se Isus Krist popeo na jednu drugu goru – Kalvariju, na kojoj nam je predao svoju majku za Majku Crkve.

Na kraju svečanog misnog slavlja, svećenicima, redovnicima i redovnicima, brojnim hodočasnici i mladima u nošnjama zahvalio je karmelićanin o. *Zlatko Žuvela*.

Svetu je misu svojim pjevanjem uveličao mješoviti zbor iz Sombora, kojeg su na orguljama pratili dr. *Đuro Tabori* i *Marina Antunić*.

Zlatko Gorjanac

Vjernici Sombora i brojni hodočasnici okupili su se u subotu, 16. srpnja, u karmelićanskoj crkvi u Somboru, kako bi proslavili blagdan Gospe Karmelske. Gospa od Škapulara, kako u narodu još nazivaju ovaj blagdan, okupila je oko sebe mnoštvo koje je zahvaljivalo i od srca molilo za svoje potrebe. Karmelićanska crkva svetog Stjepana, smještena u najljepšem parku u samom središtu grada i najdubljoj, tako potrebnoj hladovini u ovoj ljetnoj žegi, bila je odraz brda Karmela u Palestini smještenog uz Sredozemno more, s kojeg je prorok Ilija vatreno branio vjeru u Izraelu, a po kojem su karmelićani dobili ime svoga reda.

Uz brojne svećenike, redovnike i redovnice, kao i uz pravoslavnu braću svećenike, svetu je misu predvodio beogradski nadbiskup mons. *Stanislav Hočevar*.

VISINE ZAJEDNIŠTVA

Uputivši srdačne pozdrave, nadbiskup se spomenuo dvije gore: Karmela i Kalvarije, u želji da te gore obogate okupljene vjernike. On je podsjetio i na nesretni događaj 16. srpnja 1054. odine kada je u Carigradu potpisana ekskomunikacija Rima nad Carigradom i Carigrada nad Rimom, koja je na svu sreću ukinuta na kraju Drugog vatikanskog sabora po činima pape *Pavla VI.* i patrijarha *Atenagore*. Nadbiskup Hočevar je stoga, na početku svoje nadahnute propovijedi uputio sljedeće riječi ekumenizma: »Mi smo sada pozvani da upravo u povjerenju prema Majci Božjoj, koja je Majka Karmela, najvećeg brda u smislu duhovnosti, molimo da nam omogući novo jedinstvo svih nas kao pojedinaca s Isusom Kristom, kao obitelji, kao obitelji crkve i kao obitelji kršćanstva, kako bi ponovno svi bili jedno srce i jedna duša u Isusu Kristu.«

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOŽITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

JEDAN ILIJA JE DOSTA DA ZAČUVA I OBNOVI

»Jahve je moj Bog« – Ilija

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

I u ovom broju našega lista pokušat ćemo izvući poruku i pouku za naše vrijeme iz jednog crkvenog datuma, a to je spomen-dan sv. Ilije proroka. On je u Starom zavjetu vatreno revnovao za vjeru u jedinoga pravoga Boga – Jahvu. Njegovo ime u hebrejskom jeziku znači »Jahve je moj Bog«, a za tu se istinu prorok Ilija cijeli svoj život borio. Knjiga Sirahova ovako sažima i hvali tu Ilijinu borbu: »I usta prorok Ilija kao oganj, riječ mu plamtjela kao buktinja. On je na njih donio glad i revnošću je svojom umanjivao njihov broj. Po riječi Božjoj nebo zatvorio i tri puta oganj s neba sveo. Kako li si strašan bio, Ilija, u čudesima svojim! Može li se itko dičiti koliko ti? Podigao si mrtva od smrti i iz Podzemlja po riječi Svevišnjeg.

Bacio si u propast kraljeve i vukao odličnike s odra njihova. Na Sinaju si čuo ukore i sud osvetni na Horebu. Pomazao si kraljeve osvetničke i proroka sebi za nasljednika, podignut si bio u vihoru ognja, u kolima s plamenim konjima. Određen si u prijetnjama budućim, da umiriš srdžbu Božju prije nego što ona provali. Da obratiš srca otačka sinovima i da obnoviš plemena Jakovljeva. Blago onomu koji će te vidjeti i onima koji su usnuli u ljubavi, jer i mi ćemo posjedovati život« (Sir 48, 1-11). Tako kaže Sveto pismo o jednom čovjeku iz Svetoga pisma. Jesmo li smo kadri prepoznati u ovoj poruci poruku za nas?

BOG JEST I BIT ĆE

Ilija je od Boga postavljen znakom. Taj znak je postojana vjera kojoj se čovjek ne može oduprijeti, barem ne izvoru vjere, a to je Bog osobni. Svjedoci smo civilizacije koja sve više želi poručiti našem vremenu da Boga i ima, ali nije bitno. Ponašajmo se kao da ga nema. Imamo mi svoje »zemaljske brige« i ne staramo se o Njegovim. Tako je došlo do osobnog udaljavanja od Objave, pa i želje da pustimo Boga u svoju prisutnost. Crkva se marginalizira, gura na rub privatnosti, a njeni službenici su »dežurni krivci«, da se lakše pere vlastiti prljavi veš. Međutim, zaboravlja se da je Ilijin duh i danas živ. Bog jest i bit će. Je li tko to priznavao ili nijekao, čak i nije bitno. Bitno je da On jest i da je povijest u Njegovim rukama.

Sve prolazi, a osobito

ljudska oholost i ta-

ština. Karijera je više

bolest nego karizma.

Moć je više opasnost

nego milost. Vlast je

više zavođenje nego

služenje.

Ozbiljan čovjek, promatrajući ovu »lakrdiju« igara suvremenih božanstava, mora zaželjati ponovni dolazak Ilijin. Da, ali Ilija ne dolazi na ognjenim kolima, nego obratiti srca otačka sinovima i obnoviti plemena naroda našega. Stoga je svaka obnova i svako »dolaženje svijesti« prvi korak vraćanja samom sebi. Ako sebe ne nalazimo, kako ćemo se dati drugomu? Ne znamo što dajemo i ne znamo kako dati, ako smo u sebi olupina ili ruševina.

NE PROLAZI BOG I NJEGOVO VOĐENJE POVIJESTI

Ilija je u povijesti stvarno bio jedinka, koja je uspjela sačuvati vjeru svoga naroda i velikom revnošću je obnoviti. Već stoljeće i više trebamo primijetiti da Bog na čelo Crkve postavlja ljude duha Ilijina. Nije li sveti Pio X. bio takav papa? Nije li veliki karizmatik, bl. Ivan XXIII. Dobri bio takav? Nije li veliki bl. Ivan Pavao II., evangelizator cijeloga svijeta, bio takav? Nije li Benedikt XVI. sada takav? Zapanjujuće je da samo »običan čovjek« primjećuje da je tako. »Veliki« to ne priznaju. Poučeni poviješću jednako tako možemo čitati sudbinu »velikih«. Gdje je Neron? Gdje je Dioklecijan? Gdje je Atila? Gdje je Napoleon? Gdje je Hitler? Gdje je Staljin? Gdje je Lenjin? Gdje je... Gdje je? Ostali su u povijesti s negativnim predznakom. Većini se ne zna gdje je grob. A tek što je s onim malo »manje velikima«? Niti ih povijest pamti, niti mjesta postoje za koja znamo da su njihova. To je snažna poruka duha Ilijina za naše vrijeme. Sve prolazi, a osobito ljudska oholost i taština. Karijera je više bolest nego karizma. Moć je više opasnost nego milost. Vlast je više zavođenje nego služenje. Plod je upravo takav kao što je bio od Ilije do danas. Jedno je samo sigurno, ne prolazi Bog i Njegovo vođenje povijesti. Svatko od nas, kad-tad, morat će se suočiti sa sobom u svjetlu ovih tvrdnji, bio on vjernik ili nevjernik. Božji svijet iznakazati kao da Boga nema, ne može se bez vlastitog samoubojstva. Može to bit samoubojstvo osobe, a može i naroda. Jedan Ilija je dosta da začuva i obnovi. Čvrsto vjerujem da je Ilijin duh čvrst u Crkvi i da će ostati.

BURIKITAS*Potrebni sastojci:*

450 g brašna / 300 g margarina / 1 jaje / 1 žumanjak / sok pola limuna / žličica soli

Nadjev:

300 g sira / 3 jajeta

Priprema:

Od brašna i jajeta, žumanjka, limunovog soka i soli umijesite tijesto, dodavši po potrebi malo mlake vode. Razmijesite tijesto i svaki put premažite s po 100 grama margarina. Nakon premazivanja preklopite tijesto četiri puta uvijek istim redoslijedom. Neka odstoji 15 minuta. Sir izgnječite i pomiješajte s jajima. Tijesto razvucite na debljinu od 1,5-2 cm, izrežite ga na četverokute i na svaki stavite žličicu nadjeva i preklopite ga do pola s obje strane. Posložite na nauljen pleh, premažite jajetom i pecite u pećnici na 220 stupnjeva.

HALA - KRUH

Po receptu za svečanu halu koja se pravi za velike židovske praznike, za razliku od običnog prazničnog kruha idu jaja i suho grožđe!

Potrebni sastojci:

3,5-4 šalice brašna / 20gr kvasca /
¼ tople vode / 2/3 šalice mlake vode /
3 žlice šećera / žličica soli /
3 jajeta / 3 žlice ulja /
¼ šalice suhog grožđa / 1 žumanjak

Priprema:

U veliku činiju stavite tri šalice brašna, sol i napravite udubljenje u sredini. Sipajte kvasac, prethodno razmučen s toplom vodom, brašnom i šećerom i ostavljen desetak minuta da nadođe. Nakon kvasca dodajte preostali šećer, jaja i mlaku vodu. Umijesite tijesto, dodajte ulje, i ovisno koliko je ljepljiva smjesa – još brašna. Ostavite tijesto da odstoji nekoliko minuta, još jednom dobro umijesite. Dodajte suho grožđe, premažite uljem i ostavite jedno dva sata. Pecite u pećnici na 200 stupnjeva 30 minuta.

ŽIDOVSKA TORTA*Potrebni sastojci:*

5 bjelanjaka / 1 žlica brašna
/ 150 g žutog šećera / 150 g
mljevenih oraha

Fil:

15 žumajaka / 250 g margarina / 350 g žutog šećera / 300 g bijele čokolade / 1 vrećica šlaga

Priprema:

Umotiti bjelanjke sa šećerom u čvrst snijeg. Dodavati pažljivo ostale sastojke. Izliti u pleh za torte. Peći, kada je pečeno preseći na tri dijela. Na pari skuhati 15 žumanjaka s 350 g šećera. Kada se zgusne skloniti s vatre, pa dodavati bijelu čokoladu, uz neprestano miješanje. U ohlađeno dodati margarin i puniti filom kore. Ukrasiti šlagom po uputama na vrećici.

ŽIDOVSKA KUHINJA

Utemeljena u kulturi i religiji

Svečanim činom posvećenja vina i blagoslovom kruha u židovskim domovima počinje gotovo svaki veliki praznik. Jedan od najstarijih i najsvetijih je Šabat

Židovska je kuhinja proizvod stoljetne kreativnosti duboko utemeljene u kulturi i religiji.

Zasniva se na starozavjetnim propisima i čitavom nizu veoma strogih, kanoniziranih zabrana. Kosher je riječ koja se tradicijski upotrebljava da opiše sve te zabrane.

Kosher potječe od hebrejskog atributa Quashrut što bi značilo pripremljeno, spremno.

Kosher uključuje tri vrste hrane: neutralnu, mesnu i mliječnu. Neutralna uključuje povrće, voće, žitarice i neke vrste košer ribe. Mliječna uključuje sve proizvode od mlijeka, a mesna – meso određenih životinja i ptica ubijenih i očišćenih na određeni način.

S obzirom da se sedmog dana poslije stvaranja svijeta Bog odmarao, Šabat, subota slavi se kao spomen na taj događaj. U pripremama za Šabat glavnu ulogu ima domaćica koja čisti kuću i priprema hranu za praznik. Šabat započinje izlaskom prvih zvijezda u petak navečer, a okončava

se s pojavom prvih zvijezda na subotnjem nebu – svaki rad, pa i kuhanje je zabranjeno.

Na stolu je prije svih kruh – hala ili barhes, kako su ga Aškenazi (Židovi podrijetlom iz sjeverne i sjeveroistočne Europe) zvali. Kruh se postavlja na sredinu stola, prekriven specijalnim vezenim prekrivačem, uz obredno vino i tradicijske svijeće čijim paljenjem domaćica ozvaničava početak Šabata.

Jela koja su uobičajena baš za Šabat – gefilte fiš, kreplah, burikitas – jelo sa sirom, pastel – tijesto s mljevnim mesom, sunгато, vrst musake.

Mnoga jela kod Židova imaju simboliku, upotreba određenih namirnica u određenim prilikama ima ne samo ritualno značenje nego i tradicijsko i religijsko u isto vrijeme.

Za novogodišnju trpezu, ili kako oni zovu svoj praznik Roš Hašana, na stolu će se naći kolači s medom. Za praznik Pesah koji je negdje oko našeg Uskrsa, jede se beskvasni kruh Maces ili Macot.

Jedan od vrlo važnih obreda kod Židova je Bar Mitzvah za dječake s napunjenih 13 godina ili Bat Mizvah za djevojčice s 12 godina, gdje prihvaćaju Božje zapovijedi. Ovom prigodom se čita Torah ili Hebrejska Biblija. Djeca ovim činom ulaze u svijet gdje mogu participirati u svim oblastima Židovske zajednice.

Branka Dulić

Bakina škrinja savjeta:

- Sir ćemo laganije narendati ako rendu namažemo uljem.
- Sir će duže ostati svjež ako ga uvijemo u vlažnu krpu ili foliju.
- Jela kuhati na niskim temperaturama i uvijek poklopljena. Manje se gube vitamini, a i mnogo su ukusnija.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Ellman-Radiotalasna kirurgija

Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Biopton, Magneti i ostalo...

NOVO U POLIKLINICI ! doc.dr sci.med. Stamenko Šušak - Kardiohirurg - Sremska Kamenica

Poliklinika za vašu obitelj

	POSUDA ZA PIĆE	ŠARENA PAPIGA	JAPAN	AIDA ILI PRODANA NEVJESTA	"DOKTOR"	GLUMICA WINSLET	AKONTA- CIJA PREĐUJAM	"MILIJUN"	RASTAVNI VEZNIK	JEDNA ... NE ČINI PROLJEĆE	NAJTANJE SLOVO	KOSOOKE AKCIJSKI GLUMAC, JACKIE	VULKAN NA SICILIJI
KLASIČNI NAPITAK ZA BOLES- NIKE, PRI- PRAVLJEN OD TITRICE													
STO META- RA ČET- VORNIH			REGULE, PROPISE MESOŽDE- RI (LAT.)								HARRY TRUMAN VODIO VATRENE U JAPANU		
PEST (MNOŽ.)					AMULET, HAMAJLIJA KOJE JE PRI SVJESTI								
PRVO SLOVO ABECEDNE		KANTAU- TOR DEDIĆ ČOVJEK KOJI MA- NIPULIRA						SOVJ. DRA- MATIČAR, ANDREJ (obrnuto: KIR+LAMA)	PJEVAČI- CA VUKOV AUSTRIJSKI TENISAČ, JÜRGEN				
RADIŠNI KUKAC						DRVENO SEDLO "MOTOR" KRVOTOKA (MNOŽ.)						REDOVNIK DRUŽBE ISUSOVE, JEZUIT	FILM S DE NIROM KAO NEGA- TIVCEM (CAPE FEAR)
ORUŽANI SUKOB RIMLJANA I KARTAZANA													
MARKA PIVA ("OSVJEŽI DANI")				JERRY SEINFELD BOKSAČKA KATEGO- RIJA			MILA ELEGVIĆ ZAFKANT (RAZG.)			OSNIVAČ PERZIJE RIJEKA U EGIPTU			
SVESTRA- NOST													
NADIMAK SEKS- BOMBE DRPIC													
SEKSUAL- NA SAZ- RELOST													
MUSLI- MANSKO MUSKO IME (anagram: KOTUR)						NADIMAK MICHAELA JORDANA BLJKA HLADOLEŽ				VIZUALNI OPAŽAJ; ZRENJE NOBELOV EKSPLOZIV			
NEKAD SLAVNI TENISAČ NASTASE					"STOLNO- TENISKI KLUB" PLIVAČICA BOJADŽI				SLAVNA GLUMICA NAORANA BRAZDA				
RADIJ		DRVENI PLUG ATENSKI FILOZOF						TUR. VJEN- CANJE (obr- ni HACIN) TRAK SVJETLA					
ALBANSKA TELEGRA- FSKA AGEN- CIJA			"KRALJ DŽUNGLE" GLAZBENI ZNAK								KALCIJ PORADI ZARADI		
PAS TORNJAK							SKIJAŠKI SKAKAČ LJOKELSOY SIMBA ILI ASLAN					VALJUŠAK TIJESTA	ELENA ODMILA
ZVIJEŽDE KOSCI						VIKANJE "LOCUS SIGILLI"							
RIMSKA PETICA		STATIV "ŠKOLA"							KUMIR SUMPOR				
BILO ŠTO (ISTO)					ŽENINA SESTRA, SVAST								

RJEŠENJE KRIŽALJKE: čaj od kamilice, ar, pravila, ht, šake, ta-lisman, a, arsen, tina, mray, samar, pan, js, me, kin, univerzalnost, nives celzijus, spolna zrelost, kurto, air, zor, ilite, stik, diva, ra, ralo, ničah, ata, tarzan, ca, tornik, roar, orion, larmanje, v, stalak, idol, ista, svastika.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ivan Andrašić

I danas u sončanskom Drogom sokaku, odnosno Vojvodanskoj ulici, u dijelu koji vodi Svetom Ivanu, postoji, doduše davno zatvorena i s navučenim zelenim zastorima, bivša berbernica. Zatvorena je preseljenjem majstora *Marka Adina – Sralinoga* u društvo anđela, a zauvijek je ostala u sjećanjima mnogih generacija muškog dijela sončanske populacije.

Ova brijanica je u puno čemu odudarala od ostalih lokala u selu. Bila je, najtočnije rečeno, carstvo muškaraca svih dobi. Iako je službeno radno vrijeme počinjalo u sedam ili osam sati, majstor Marko je zbog jednoga broja mušterija, znao otvoriti svoju butigu i puno ranije, kako bi oni koji su navikli da ih brico brije, mogli svježe obrijani otići na posao.

MAJSTOROVA UVIJEK POSLJEDNJA

Kako bi se ušlo na vrata od sokaka, osjetila bi se ona karakteristična mješavina mirisa svake brijanice. Lijevi zid krasilo je veliko ogledalo sa starinskim drvenim okvirom, uski zidni pult s umivaonikom i debelo tapacirana stolica s naslonom za ruke, u koju bi mušterije sjedale kad dođu na red. S desne strane, starinska klupa uz sam zid i dva stolca oko bijelog, pravokutnog stola, služile su mušterijama za kraćenje vremena čekanja na uslugu. Na stolu je uvijek bilo više primjeraka dnevnih novina, obvezatno beogradska *Politika* i zagrebački *Vjesnik*, a počasno mjesto pripadalo je zagrebačkim *Sportskim novostima* i beogradskom *Tempu*. Većina mušterija bili su dinamovci i hajdukovci, uz ponekog zvezdaša ili partizanovca.

Rasprave su se vodile vrlo glasno, majstorova je uvijek bila posljednja i, svakako, najviše se mjerila. Tako se znalo desiti da brijanje potraje i po sat vremena, ukoliko bi tema toliko zaintrigirala majstora.

Brijanje je bilo ritual

A ukoliko bi se majstor još i ozbiljno ražestio, šegrt bi bio kriv i što se sapunica brzo suši, pa ne može mušteriju obrijati onako kako Bog zapovijeda. U butigu je svakodnevno dolazilo i nekoliko susjeda koji se nisu baš toga dana ni šišali ni brijali, ali, eto, nisu mogli propustiti raspravu, ili bi razbacili partiju šnapsa. Poneki od njih znao bi donijeti i balončić vina, pa bi kartanje bilo puno zanimljivije, a rasprava maštovitija.

ŠEGRT BRIJAO I ŠIŠAO I PO KUĆAMA

Po cijele dane u radnji je svirao starinski radio, smješten na niskoj vitrini u kojoj su se držali čisti ručnici i ostale potreštine. U kutu pored vitrine štrčala je visoka, od pruca pletena stolica za šišanje djece. Majstori baš i nisu bili oduševljeni ovim dijelom posla, ali su djecu trpjeli, pa i uveseljavali, jer su to njihove budu-

će prave mušterije. Svake godine majstor bi primao i šegrtu, koji bi tek namjerio učiti ovaj zanat, pa tako i danas jedan od njegovih bivših učenika, *Goran Tolorić*, drži jedinu brijanicu u Sonti. Šegrt bi na prvoj godini izučavanja zanata bio zadužen za redovito održavanje čistoće butige, a zimi i za loženje vatre, često i za poneke poslove koje je trebalo obaviti u kućanstvu majstora. Kad uspješno svlada-

ju tu nauku, majstor im dopusti da sapunjavu mušterije koje se namjeravaju brijati. Sada bi već ostajali po čitave dane u brijanici, uključivali se u jednostavnije, pa sve kompliciranije poslove i tako učili ono radi čega su kod majstora Marka i došli.

Za zlatnih dana ovoga zanata išlo se i u kućne posjete. Jedan broj mušterija tvorili su stariji, onemoćali ili bolesni ljudi, pa bi najstariji šegrt, sa službenom torbom koja je podsjećala na liječničku, uglancanom od silne uporabe, lijepo odjeven i namirisani, sjeo na majstorov bicikl i radio po kućama. Te mušterije nisu plaćale šegrtu, obično su bili majstorovi misečari. Ukoliko bi bili zadovoljni kvalitetom brijanja ili šišanja, šegrtu bi davali bakšiš, pa bi i on bio zadovoljan. Tada se brijačo brivama, koje bi se fino oštrile na napravi koja je podsjećala na kožni široki remen, fiksiran na drvenoj podlozi. Majstor-Marko je imao svoju britvu, marke »Solingen« i nju ni u snu nije smio pipnuti nitko od šegrtu, a kako je sam znao govoriti, ta je brijača dva milimetra ispod kože. Danas su brijanice ovoga tipa raritet. Tehnika je uradila svoje, pa ukoliko je negdje u salonu brijanje uopće u ponudi, to je suhoparan čin, a ukoliko baš nemate nimalo sreće, obrijat će vas žensko, tako da nika-ko nećete biti u prilici doživjeti ritual kojega su imale zadovoljstvo preživljavati majstori Markove mušterije.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

DUHOVNA OBNOVA I ŠKOLA HRVATSKOG JEZIKA

Morska čarolija na Prviću

Djeci koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku i ove je godine ponuđena mogućnost ljetovanja uz duhovnu obnovu u Prviću. Organizator ljetovanja bila je Hrvatska katolička udruga za zaštitu prava djece i mladeži STOPA iz Subotice, a uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća i drugih donatora.

Učenici iz prve smjene, pocrnjeli, sretni i odmorni, vratili su se s mora kući te su za sve čitatelje Hrčkovih strana napisali izvješće o svom boravku na Prviću. Što su radili, gdje su sve bili, kakve su radionice imali i drugo pročitajte u nastavku ovog teksta.

Učenici osnovnoškolskog uzrasta koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, krenuli su put otoka Prvić kako bi kroz učenje hrvatskog jezika, igru i druženje s mladima iz Zagreba, duhovno obogatili sebe i još više učvrstili svoju vjeru.

Otok Prvić nalazi se između Šibenika i Vodica. Mali je, ali zato ne zaostaje svojom ljepotom za hrvatskim primorjem. Sam njegov izgled podsjeća na edenski vrt urešen oleanderima, kaktusima i raznobojnim cvijećem. Na samoj rivi uzdiže se velebni samostan koji datira iz XV. stoljeća. Njime upravlja don **Boža**

Skender, izuzetno skroman svećenik koji je svojom duhovnošću i dobrotom nesebično pokazivao koliko se raduje dolasku nas Subotičana.

Svako jutro je započinjalo tjelovježbom profesora tjelesnog **Tomislava Raca**, a potom molitvom vlč. dr. **Marinka Stantića** iz Sombora. U prijedopodnevnim satima uživali smo u morskim radostima igrajući se, kupajući i pecajući ribu.

U podne svakoga dana počinjala je sveta misa u crkvi u okviru samostana. Svi smo slavili Boga pjesmom i zvucima gitare. Složna molitva orila se crkvom te smo imali svakodnevni zadatak: nakon čitanja Svetog pisma trebali smo promišljati što nam njime naš dobri Otac danas želi poručiti. Svoja razmišljanja i osjećaje na tu temu rado smo nakon toga podijelili sa svojim bližnjima, prijateljima u crkvi. Nakon ručka uslijedile su novinarske, glazbene i likovne radionice gdje smo mogli izraziti svoju kreativnost i talente.

Našoj veseloj družini iz Subotice pridružili su se ministri iz Zagreba pod vodstvom vlč. Don Borne. Bilo je to

divno zajedništvo. Skupa smo se družili, sudjelovali u svetom euharistijskom slavlju, igrali odbojku, nogomet i košarku.

Nakon nezaobilaznog kupanja i druženja na plaži, te zajedničke večere, počinjalo je nezaboravno druženje, kako drugačije nego uz pjesmu i gitaru, kao i predavanje o narkomaniji i ostalim porocima koje mlade mogu odvući na krivi put. Duhovnici su vrlo živo davali primjere i otvoreno nam pokazivali sve strahote poroka. Bilo je to posebno iskustvo za sve nas.

Posljednjeg dana našeg zajedničkog druženja, navečer, oprostili smo se od Zagrepčana uz, kako smo to mi navikli, pjesmu - bečarac i igru. Veselje je trajalo nekoliko sati. Nekoliko dana nakon toga završio se i naš boravak na Prviću. Zadovoljni, ali prije svega duhovno obogaćeni krenuli smo svojim kućama. Prijateljstva koja smo ovdje stekli sigurno će se nastaviti i dalje, a duboko se nadamo da ćemo i dogodne ljetovati skupa.

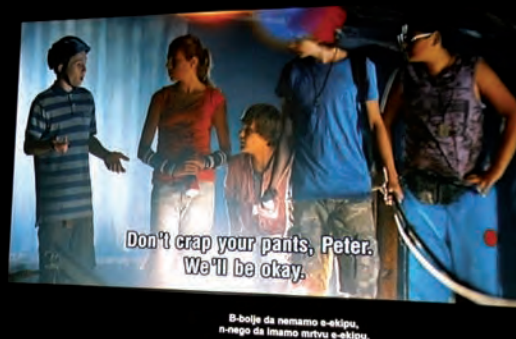

XVIII. FESTIVAL EUROPSKOG FILMA - PALIĆ 2011.

Bogat sadržaj dječjeg programa

Dragi moji čitatelji Hrckovih strana, mali i veliki, proteklog je tjedna Subotica bila stjecište europskog filma. Još danas održava se XVIII. festival europskog filma - Palić 2011. koji je započeo u subotu, 16. srpnja.

I ove su se godine organizatori postarali da festival bude sadržajno izuzetno bogat, te su u okviru osam programa pripremili i projekcije za vas djecu, tzv. dječji program.

Tako ste proteklog tjedna u dvorani Otvorenog sveučilišta, dragi mališani, imali prilike pogledati pet filmova. Najprije je bila komedija »Golman iz Liverpoola« potom njemački film »Krokodil uzvraća udarac«, zatim je uslijedio prekrasan norveški film »Magično srebro« te francusko-njemačko djelo »Sandman i izgubljeni pijesak snova« da bi se jučer završilo projekcijom filma »Čudesno putovanje jedne kornjače«.

Vjerujem da ste uživali, isto koliko i ja, i da s nestrpljenjem očekujete sljedeći festival. Do tada uživajte u ljetu i ferijama koje su već opasno zašle u svoju drugu polovicu. Potrudite se kvalitetno iskoristiti preostalo vrijeme jer veoma brzo stići će rujna i nove školske obveze.

Bernadica Ivanković

Znate li...

- Kilogram limuna sadrži više šećera nego kilogram jagoda.
- Riječ Himalaja na indijskom jeziku znači dom snijega.
- Otvarač za konzerve počeo se upotrebljavati tek 48 godina nakon što su uvedene konzerve.
- Milijuni stabala izrasli su zahvaljujući vjevericama koje su zakopale sjemenke i onda na njih zaboravile.
- Šestogodišnjaci se u prosjeku smiju 300 puta na dan, a odrasli samo 15-100.
- Prosječan čovjek zaspi za sedam minuta.
- Dupini mogu plivati brzinom 60 km/sat.

PETAK
22.7.2011.

06:05 Najava programa
 06:10 Trenutak spoznaje (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Hotel dvorac Orth 6
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Ekspedicija na Novu Gvineju, dokumentarna serija
 11:15 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Gospodarica tvoga srca
 13:15 Capri 1, serija (R)
 14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:25 Etnoforezičari; U gradu Dugom Selu, emisija pučke i predajne kulture
 15:05 Ognjevi s neba: Dalmacija 2, dokumentarna serija (R)
 15:40 Kulturna baština (R)
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 16:50 Vijesti
 17:00 Hrvatska uživo
 17:40 Sve će biti dobro, serija
 18:38 Ljetna slagalica: Trebaju li pisci biti zvijezde?
 19:30 Dnevnik
 20:10 Capri 1, serija
 21:10 Mjesec akcijskog filma: Gas do daske 2, američki film
 22:50 Dnevnik 3
 23:20 Vijesti iz kulture
 23:25 Kronika Pulskog filmskog festivala
 23:40 Filmski maraton - ciklus Clint Eastwooda: Odmjetnik Josey Wales, američki film (R)
 01:50 Filmski maraton: Sve je rasvijetljeno, američki film (R)
 03:35 Bostonsko pravo 5, (R)
 04:15 Skica za portret
 04:20 Ognjevi s neba: Dalmacija 2, dokumentarna serija (R)
 04:55 Hotel dvorac Orth 6, serija (R)
 05:40 Ljetna slagalica: Trebaju li pisci biti zvijezde

06:40 Najava programa
 06:45 Kod kuće je najljepše (R)
 07:00 Gospodarica tvoga srca (R)

07:45 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
 08:10 Žutokljunac: Kobasice su krive za sve
 08:40 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
 09:05 Ljubitelji dječjeg svijeta
 09:15 Pokusi koji su promijenili svijet
 09:30 Obična klinka, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:40 Puna kuća Raftera 1, serija (R)
 11:25 Veronica Mars, serija (R)
 12:05 Šaolinski paževi
 12:30 Žutokljunac: Kobasice su krive za sve
 13:00 Johnny Bravo
 13:20 Lagodni život Zacka i Codyja 2, serija za mlade
 13:45 Plamen nad Jadranom, francuski film (R)
 15:15 Ružna Betty 3, serija
 16:00 Danny na moru 1, dokumentarna serija (R)
 16:25 Briljanteen (R)
 17:05 Bostonsko pravo 5
 17:50 Šaptač psima 3 (R)
 18:40 Kod kuće je najljepše
 18:50 Vaterpolo, SP: Japan - Hrvatska, snimka (R)
 20:00 Braća i sestre 4, serija
 20:50 Svečana priredba 45. međunarodne smotre folkloru Zagreb
 22:05 Inspektorica Irene Huss, mini-serija
 23:40 Dr. House 5, serija
 00:35 Retrovizor: Šaptačica duhovima 4, serija
 01:20 Retrovizor: Prijatelji 9
 01:45 Retrovizor: Sledge Hammer 1, serija
 02:10 Retrovizor: Kraljevi, serija (R)
 02:55 Noćni glazbeni program

06:00 Naši najbolji dani
 06:50 Shaggy i Scooby-doo
 07:15 Bumba, crtana serija
 07:20 Bumba, crtana serija
 07:25 TV izlog
 07:40 Pobjeda ljubavi, serija
 09:40 Čuvar pravde, serija
 10:40 Kad lišće pada, serija R
 11:40 Zauvijek susjedi, serija R
 13:00 IN magazin R
 13:40 Pobjeda ljubavi, serija
 15:40 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Bijeg, serija R 24/70
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Kad lišće pada, serija
 21:00 Bijeg, serija 25/70
 22:00 Željna slobode, film
 00:05 Dobričina, igrani film
 01:50 Ezo TV, tarot show
 02:50 Diabolique, igrani film

04:35 Boks: V. Kličko vs. D. Haye R
 06:20 Kraj programa

05.15 RTL Danas, (R)
 05.50 Zvezdano jutro, emisija uživo
 06.35 Nasljednici, (R)
 07.30 Dragon Ball Z, film (R)
 07.50 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 08.20 Vrata raja, telenovela (R)
 09.25 Večera za 5, lifestyle emisije (R)
 10.35 Nasljednici, telenovela
 11.30 Vrata raja, telenovela
 12.20 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 14.10 Staklen dom, obiteljska serija (dvije epizode) (R)
 15.35 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 17.05 Ne daj se, Nina!, drama
 18.00 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.05 Večera za 5
 20.00 Staklen dom, obiteljska serija (dvije epizode)
 21.35 Danteov vrh, igrani film, akcijski
 23.30 Razbijač, igrani film
 01.30 Ralje: Osveta, igrani film, triler (R)
 03.00 Astro show, emisija uživo
 04.00 RTL Danas, (R)
 04.35 Danteov vrh, igrani film, akcijski

SUBOTA
23.7.2011.

06:25 Najava programa
 06:30 Etnoforezičari: U gradu Dugom Selu, emisija pučke i predajne kulture
 07:10 Drugo mišljenje (R)
 08:00 Hrvatska kronika BiH
 08:20 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Povratak Franka Jamesa, američki film
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Kućni ljubimci
 10:45 Rijeke Hrvatske: Neretva, dok. serija
 11:15 Normalan život, emisija
 12:00 Dnevnik
 12:27 Prizma
 13:12 Capri 1, serija (R)
 14:07 Duhovni izazovi
 14:36 Jelovnici izgubljenog vremena
 14:56 Zlatna kinoteka: Električni konjanik, američki film
 16:55 Vijesti

17:05 Znanstvene vijesti
 17:10 Alpe Dunav Jadran
 17:45 Umrstva u Midsomeru 12 B, mini-serija (R)
 19:15 LOTO 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:10 Capri 1, serija
 21:10 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2011., prijenos finala
 22:55 Vijesti
 23:10 Vijesti iz kulture
 23:15 Kronika Pulskog filmskog festivala
 23:30 Uvjeti predaje: australsko-britanski film (R)
 01:10 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2011., proglašenje pobjednika
 01:30 Filmski maraton: 2001. Odiseja u svemiru, britansko-američki film
 03:55 Filmski maraton: Povratak Franka Jamesa, američki film (R)
 05:25 Skica za portret

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
 08:00 Najava programa
 08:05 Na kraju ulice: Promet
 08:30 Žutokljunac: Doktorica i policajac
 09:00 Pinocchiojeve pustolovine, serija
 09:50 Hrvatski dječji festival - New York
 10:20 Sportske igre mladih
 10:35 ni DA ni NE: Maloljetna politika (R)
 11:30 Scooby Doo: Pirati dolaze, američki animirani film (R)
 12:40 Susret klapa - Tučepi 2010.
 13:40 Tvoja sam sudbina, (R)
 14:20 Tvoja sam sudbina, (R)
 15:00 Tvoja sam sudbina, (R)
 15:45 KS automagazin
 16:15 4 zida
 16:50 I.Kozarac: Gospodski život Stipe Zvonarova
 17:55 Glava u balunu - 100 godina Hajduka, dokumentarni film (R)
 19:25 Garaža: Overflow (R)
 20:00 Nogomet, prijateljska utakmica: Hajduk - Barcelona, emisija
 20:25 Nogomet, prijateljska utakmica: Hajduk - Barcelona, prijenos
 22:20 Nogomet, prijateljska utakmica: Hajduk - Barcelona, emisija
 22:50 Mamutica 2, serija
 23:40 Mamutica 2, serija
 00:30 Vrijeme je za jazz: The Bastards i Zdenka Kovačiček

01:30 Noćni glazbeni program

06:55 TV izlog
 07:10 Grill Boss, kulinarski show R
 07:40 Shaggy i Scooby-doo
 08:05 Bumba, crtana serija R
 08:25 Timmy Time
 08:40 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
 09:05 Chuggington
 09:20 Beyblade metal fusion
 09:45 Winx, crtana serija
 10:15 Bračne vode, serija
 11:15 Frikovi, serija 7/16
 12:15 Smallville, serija
 13:15 John Q, igrani film
 15:25 Grill Boss, kulinarski show
 15:55 Dobričina, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Dobričina, igrani film - nastavak
 18:05 Nad lipom 35, show R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Allan Quaterman i hram lubanja, igrani film
 21:50 Brzi i mrtvi, igrani film
 23:50 Plavi grom, igrani film
 01:35 Ezo TV, tarot show
 02:35 Most na rijeci Kwai, igrani film
 05:15 Kraj programa

07.15 RTL Danas, (R)
 07.55 Dragon Ball Z, animirani film (tri epizode)
 09.10 Discovery: Preživjeti divljinu - Oregon, dokumentarna serija (R)
 10.20 Privatna škola, film, romantična komedija
 12.00 Joe Kidd, film, western
 13.35 Ima li pilota u avionu?, film, komedija (R)
 15.10 Vodeni svijet, film, znanstveno-fantastični/avanturistički
 17.30 Zvijezde Ekstra: Usher
 18.30 RTL Danas
 19.05 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 20.00 Loše djevojke, igrani film, western
 21.45 Valovi smrti, igrani film, romantična drama
 23.35 Iz pakla, film, triler
 01.35 Astro show, emisija uživo
 02.35 RTL Danas, emisija (R)
 02.10 Porky's: Dan poslije, igrani film, komedija

NEDJELJA
24.7.2011.

05:50 Najava programa
 05:55 Duhovni izazovi, (R)
 06:25 Alpe Dunav Jadran (R)
 07:08 Mala TV (R)
 08:01 Prijatelji 1
 09:00 Vrijeme je za Disneyja:
 Moji prijatelji Tigar i
 Pooh (R)
 09:25 Vrijeme je za Disneyja:
 Einsteinčići (R)
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Filmska matineja: Trik
 je u zrcalima - Prema
 romanu Agathe Christie,
 američko-britanski film
 11:40 manjinski MOZAIK
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mir i dobro
 15:40 Vijesti
 15:50 Hawking, TV film
 17:20 Planinski gorila: Sigurni
 u našim rukama,
 dokumentarna serija
 18:15 Lijepom našom:
 Jastrebarsko (R)
 19:15 LOTO 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Velo misto, TV serija
 21:45 Stipe u gostima 3, serija
 22:30 Vijesti
 22:45 Vijesti iz kulture
 22:55 Frostov pristup 15,
 mini-serija
 00:30 Monk 7, serija (R)
 01:15 Monk 7, serija (R)
 02:00 Planinski gorila,
 dokumentarna serija (R)
 02:50 Skica za portret
 03:05 Prizma, (R)
 03:50 Lijepom našom:
 Jastrebarsko (R)
 04:50 Plodovi zemlje (R)

07:00 Panorame turističkih
 središta Hrvatske
 07:55 Najava programa
 08:00 Europski koncert
 Berlinske filharmonije
 - dirigira Riccardo Muti
 (1/2), snimka koncerta
 09:00 Zlatna kinoteka: Johnny
 Belinda, američki film
 10:45 Biblija
 10:55 Vrbani: Misa, prijenos
 12:00 Plivanje, SP - prijenos
 13:05 Monk 7, serija
 13:50 Monk 7, serija
 14:40 Đakovački vezovi '11.,
 snimka
 16:15 49. Mali raspjevani
 Dubrovnik
 17:20 Plivanje, SP - snimka (R)
 18:20 Waterpolo, SP - snimka (R)
 19:25 Garaža: Father
 20:00 Povratak u gradić
 Peyton, američki film (R)
 22:05 Filmski boutique - ljetno

s Alfredom Hitchcockom:
 Ptice, američki film
 00:00 Noćni glazbeni program

07:10 TV izlog
 07:25 Timmy Time
 07:40 Timmy Time
 07:55 Bakugan II - New
 Vestroia, crtana serija R
 08:20 Bakugan II - New
 Vestroia, crtana serija
 08:45 Chuggington, crtana serija
 09:00 Beyblade metal fusion
 09:25 Winx, crtana serija
 09:50 Automotiv, auto-moto
 magazin
 10:20 Bračne vode, serija
 11:20 Brza blagajna 6/8
 11:50 Dodir s neba, serija
 12:50 Avanture Sharkboy i
 Lavagirl, igrani film
 14:35 Sinbad i tigrovo oko,
 igrani film
 16:40 Slučajni junak, film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Slučajni junak,
 igrani film - nastavak
 19:05 INA Plave vijesti
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Nad lipom 35, show
 21:10 Čudovište iz vode, film
 23:10 Red carpet, showbiz
 magazin
 00:35 Brzi i mrtvi, igrani film
 02:25 Allan Quaterman i hram
 lubanja, igrani film R
 03:55 Dr. Huff, serija
 05:25 Red carpet, showbiz
 magazin R
 06:00 Kraj programa

07:05 RTL Danas, (R)
 07:40 Zvijezde Ekstra: Usher,
 zabavna emisija
 08:30 Dragon Ball Z, film
 (četiri epizode)
 10:10 Concorde, igrani film,
 akcijski triler
 12:10 Smrt joj dobro pristaje,
 film, crna komedija (R)
 14:00 Dickie Roberts: Nekoć
 zvijezda, igrani film,
 komedija (R)
 15:45 Valovi smrti, igrani film,
 romantična drama
 17:35 Discovery: Preživjeti
 divljinu - Dominikanska
 Republika,
 dokumentarna serija (R)
 18:30 RTL Danas
 19:05 Jezikova juha, serija
 20:00 Duh, igrani film,
 romantična drama (R)
 22:00 CSI: Miami, (tri epizode)
 00:35 Astro show, emisija uživo
 01:35 RTL Danas, emisija (R)
 02:10 Iz pakla,
 igrani film, triler

HRT1 23.7.2011., 10:45 RIJEKE HRVATSKE, popularno-znanstvena serija Naslov epizode: NERETVA Epizoda: 9

Neretva je najduža i najveća rijeka istoč-
 nojadranskog slijeva. Provlači se uskim
 dolinama i strmim kanjonima između

planina Čvrsnice i Prenja povezujući
 tako nekoliko krških fenomena u svome
 donjem toku. Stipe Božić otkriva nam
 splet vrletnih kanjona i plodnih doli-
 na, kuda Neretva protječe i stoljećima
 povezuje sredozemne s kontinentalnim
 dijelovima jugoistočne Europe.

Posljednja 22 km Neretva teče
 kroz Hrvatsku, gdje tvori najve-
 ću deltu i najprostraniji močvarni
 kraj u obalnom dijelu Hrvatske.
 To je jedna od najbolje sačuvanih
 močvara u Europi, prostor velike
 biološke raznolikosti.

Scenarij: Stipe Božić

Snimatelj: Joško Bojić, Stipe
 Božić i Joško Božić

Redatelj: Stipe Božić

Producent: Joško Blajić

Urednik Znanstveno-obrazovnog pro-
 grama: Edda Dubravec

PONEDJELJAK 25.7.2011.

05:40 Najava programa
 05:45 Split: More
 06:15 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Hotel dvorac Orth 6
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:10 Ekspedicija na Novu
 Gvineju, dok. serija (R)
 11:15 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Gospodarica tvoga srca
 13:15 Capri 1, serija
 14:10 Vijesti iz hrvatski
 znakovni jezik
 14:25 Pustolovina u Hrvatskoj:
 Bespućima Slavonije (2),
 dokumentarna serija
 14:55 Protestanti: Martin
 Luther, mitovi i činjenice
 - dokumentarna serija
 15:25 Kulturna baština (R)
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce
 16:50 Vijesti
 17:55 Sve će biti dobro, serija
 18:45 Ljetna slagalica
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Capri 1, serija
 21:35 U krupnom planu
 22:55 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:35 Opera pod zvijezdama
 00:45 Nijemi svjedok 12,
 mini-serija (R)
 02:25 Bostonsko pravo 5, (R)

03:05 Skica za portret
 03:30 Pustolovina u Hrvatskoj:
 Bespućima Slavonije (2),
 dokumentarna serija(R)
 04:00 Protestanti: Martin
 Luther, mitovi i
 činjenice, dok.serija (R)
 04:30 Hotel dvorac Orth 6,
 serija (R)
 05:15 Ljetna slagalica (R)

06:45 Najava programa
 06:50 Kod kuće je
 najljepše (R)
 07:05 Gospodarica tvoga srca,
 telenovela(R)
 07:50 Moji prijatelji Tigar i
 Pooh, crtana serija (R)
 08:15 Žutokljunac: Joža nosi
 povrće
 08:40 Connor na tajnom
 zadatku 2, serija za djecu
 09:05 Brlog (R)
 09:20 Sportske igre mladih (R)
 09:35 Obična klinka, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
 telenovela (R)
 10:55 Plivanje, SP - prijenos
 13:30 Lagodni život Zacka i
 Codyja 2, serija za mlade
 13:55 Hawking, TV film (R)
 15:25 Ružna Betty 3, serija
 16:05 KS automagazin (R)
 16:35 Mijenjam svijet:
 Skretničari (R)
 17:00 Bostonsko pravo 5
 17:45 Šaptač psima 3 (R)
 18:35 Kod kuće je najljepše
 18:50 Plivanje, SP -
 snimka (R)
 20:00 ATP UMAG, prijenos
 22:05 Dr. House 5, serija

22:50 Uvijek je sunčano u
 Philadelphiji 4, serija
 23:10 Retrovizor: Šaptačica
 duhovima 4, serija
 23:55 Retrovizor: Prijatelji 9,
 humoristična serija
 00:20 Retrovizor: Sledge
 Hammer 1, serija
 00:45 Retrovizor: TračERICA 1,
 serija (R)
 01:30 Noćni glazbeni program

06:10 Naši najbolji dani, serija
 06:55 Shaggy i Scooby Doo
 07:15 Bumba, crtana serija
 07:35 TV izlog
 07:50 Pobjeda ljubavi, serija R
 09:50 Bijeg, serija R
 12:20 Zauvijek susjedi, serija R
 13:20 IN magazin R
 14:00 Pobjeda ljubavi, serija
 16:00 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Bijeg, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Prekomjerna sila, film
 00:10 Čudovište iz vode,
 igrani film, R
 02:00 Navy CIS, serija
 02:50 Opasna igra, serija
 03:40 Ezo TV, tarot show
 04:40 Medij, serija
 05:25 Bračne vode, serija
 06:10 Kraj programa

05.00 RTL Danas,

informativna emisija (R)
 05.35 Zvezdano jutro, emisija uživo
 06.20 Nasljednici, telenovela (R)
 07.15 Dragon Ball Z, animirani film (R)
 07.40 Vrata raja, telenovela (R)
 08.35 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 09.30 Večera za 5, lifestyle emisije (R)
 10.40 Nasljednici, telenovela
 11.30 Vrata raja, telenovela
 12.25 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 14.10 Staklen dom, obiteljska dramska serija (dvije epizode) (R)
 14.40 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 17.05 Ne daj se, Nina!, humorna drama
 18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisije
 20.00 Staklen dom, obiteljska dramska serija
 21.00 Mentalist, kriminalistička serija
 21.50 Na licu mjesta, akcijska dramska serija (dvije epizode)
 23.35 CSI: NY, kriminalistička serija
 00.25 RTL Vijesti, informativna emisija
 00.40 CSI: Miami, kriminalistička serija (R)
 01.25 Astro show, emisija uživo
 02.25 CSI: Miami, kriminalistička serija (R)
 03.10 RTL Danas, informativna emisija (R)

**UTORAK
26.7.2011.**

HRT 1

05:55 Najava programa
 06:00 Treća dob: Život u domu + Parkinsonova bolest, emisija za umirovljenike (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Hotel dvorac Orth 6
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Južni Pacifik: Ocean otoka, dokumentarna serija (R)
 11:15 Oprah show

12:00 Dnevnik
 12:30 Gospodarica tvoga srca, telenovela
 13:15 Capri 1, serija (R)
 14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:25 Pustolovina u Hrvatskoj: U močvarama Baranje, dokumentarna serija
 14:55 Protestanti: Podjele i sukobi, dok. serija
 15:25 Kulturna baština (R)
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 16:50 Vijesti
 17:55 Sve će biti dobro, serija
 18:45 Ljetna slagalica
 19:30 Dnevnik
 20:10 Capri 1, serija
 21:10 Ciklus komedija: Mars napada, američki film (R)
 23:00 Dnevnik 3
 23:40 Kratki susreti
 00:05 Papandopulo, glazbeno - dokumentarna emisija
 01:05 Obiteljski igrani film
 02:40 Završni udarac 4, (R)
 03:20 Bostonsko pravo 5, (R)
 04:00 Skica za portret
 04:10 Pustolovina u Hrvatskoj - U močvarama Baranje, dokumentarna serija
 04:40 Hotel dvorac Orth 6, serija (R)
 05:25 Ljetna slagalica

HRT 2

06:45 Najava programa
 06:50 Kod kuće je najljepše (R)
 07:05 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
 07:50 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
 08:15 Žutokljunac: Antikvarijat
 08:40 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
 09:05 Navrh jezika: Zvijezde
 09:15 U zdravom tijelu zdrav duh
 09:30 Obična klinka, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:55 Plivanje, SP - prijenos
 13:30 Lagodni život Zacka i Codyja 2, serija za mlade
 13:55 ATP UMAG, snimka
 15:15 Ružna Betty 3, serija
 16:00 4 zida (R)
 16:35 Bostonsko pravo 5
 17:20 Kod kuće je najljepše
 17:30 ATP UMAG, prijenos
 19:25 Garaža (R)
 20:00 Braća i sestre 4, serija
 20:50 Čovjekov planet: Arktik - Život u dubokom ledu, dokumentarna serija
 21:45 Završni udarac 4, serija
 22:35 Dr. House 5, serija
 23:20 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 4, serija

23:40 Retrovizor: Šaptačica duhovima 4, serija
 00:25 Retrovizor: Prijatelji 9, humoristična serija
 00:50 Retrovizor: Sledge Hammer 1, serija
 01:15 Retrovizor: TračERICA 1, serija (R)
 02:00 Noćni glazbeni program

06:10 Naši najbolji dani, serija
 06:55 Shaggy i Scooby Doo, crtana serija
 07:15 Bumba, crtana serija
 07:35 TV izlog
 07:50 Pobjeda ljubavi, serija R
 09:50 Bijeg, serija R 26/70
 12:20 Zauvijek susjedi, serija R
 13:20 IN magazin R
 14:00 Pobjeda ljubavi, serija
 16:00 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Bijeg, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Austin Powers 2: Špijun koji me je hvatao, igrani film
 00:05 Prekomjerna sila, igrani film R
 01:40 Navy CIS, serija
 02:30 Opasna igra, serija
 03:20 Ezo TV, tarot show
 04:20 Medij, serija
 05:05 Bračne vode, serija
 05:55 Kraj programa

05.50 Zvezdano jutro, emisija uživo
 06.35 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07.10 Nasljednici, telenovela (R)
 08.05 Dragon Ball Z, animirani film (R)
 08.30 Vrata raja, telenovela
 09.40 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 10.20 Večera za 5, lifestyle emisije (R)
 11.15 Nasljednici, telenovela
 12.05 Vrata raja, telenovela
 13.00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 14.45 Staklen dom, obiteljska dramska serija (R)
 15.45 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 17.05 Ne daj se, Nina!, humorna drama
 18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas,

informativna emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisije
 20.00 Staklen dom, obiteljska dramska serija
 20.55 Mentalist, kriminalistička serija
 21.45 Uvod u anatomiju, dramska serija (dvije epizode)
 23.25 CSI: NY, kriminalistička serija
 00.15 RTL Vijesti, informativna emisija
 00.30 Na licu mjesta, akcijska dramska serija (R)
 01.20 Astro show, emisija uživo
 02.20 Na licu mjesta, akcijska dramska serija (R)
 03.05 RTL Danas, informativna emisija (R)

**SRIJEDA
27.7.2011.**

06:05 Najava programa
 06:10 Među nama (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 08:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Hotel dvorac Orth 6
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Južni Pacifik: Brodolomci, dokumentarna serija (R)
 11:15 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Gospodarica tvoga srca, telenovela
 13:15 Capri 1, serija (R)
 14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:25 Pustolovina u Hrvatskoj: Svi izazovi Cetine, dokumentarna serija
 14:55 Protestanti: Reformacija u Hrvatskoj, dokumentarna serija
 15:25 Kulturna baština (R)
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 16:50 Vijesti
 17:50 Sve će biti dobro, serija
 18:40 Ljetna slagalica
 19:15 LOTO 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:10 Capri 1, serija
 21:10 Miris kiše na Balkanu, TV serija
 22:05 Drugi svjetski rat - izgubljene snimke, dokumentarna serija
 23:00 Dnevnik 3
 23:30 Vijesti iz kulture
 23:40 Ciklus europskog filma: Tirage, irsko-belgijsko-francuski film
 01:20 Ciklus kriminalističkog

filma: Dan obuke, američki film (R)
 03:15 Bostonsko pravo 5, (R)
 04:00 Skica za portret
 04:40 Hotel dvorac Orth 6, serija (R)
 05:25 Ljetna slagalica

06:45 Najava programa
 06:50 Kod kuće je najljepše (R)
 07:05 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
 07:50 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
 08:15 Žutokljunac: Maraton
 08:40 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
 09:05 Platno, boje, kist: Modeliranje
 09:15 Izazovi: Cure iz Glazveja, danski dokumentarni film
 09:30 Obična klinka, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:55 Plivanje, SP - prijenos
 13:30 Lagodni život Zacka i Codyja 2, serija za mlade
 13:55 ATP UMAG, snimka
 15:20 Ružna Betty 3, serija
 16:05 Dobro je znati, (R)
 16:35 Bostonsko pravo 5
 17:20 Kod kuće je najljepše
 17:30 ATP UMAG, prijenos
 19:25 Garaža (R)
 20:00 Braća i sestre 4, serija
 20:50 Ciklus kriminalističkog filma: Dan obuke, američki film
 22:50 Dr. House 5, serija
 23:35 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 4, serija
 23:55 Retrovizor: Šaptačica duhovima 4, serija
 00:40 Retrovizor: Prijatelji 9
 01:05 Retrovizor: Sledge Hammer 1, serija
 01:30 Retrovizor: TračERICA 1, serija (R)
 02:15 Noćni glazbeni program

22:25 Sigurna luka, igrani film
00:15 Austin Powers 2: Špijun koji me je hvatao, film R
01:55 Navy CIS, serija
02:45 Opasna igra, serija
03:35 Ezo TV, tarot show
04:35 Otok smrti, serija
05:30 Bračne vode, serija
06:10 Kraj programa

05.50 Zvezdano jutro
06.35 RTL Danas, (R)
07.10 Nasljednici, (R)
08.05 Dragon Ball Z, film (R)
08.30 Vrata raja, (R)
09.40 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.20 Večera za 5, lifestyle emisije (R)
11.15 Nasljednici, telenovela
12.05 Vrata raja, telenovela
13.00 Cobra 11, (dvije epizode)
14.45 Staklen dom, serija (R)
15.40 1001 noć, (dvije epizode) (R)
17.05 Ne daj se, Nina!, drama
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Večera za 5
20.00 Staklen dom, obiteljska dramska serija
21.00 Mentalist, serija
21.50 Kost, (dvije epizode)
23.30 CSI: NY, serija
00.20 RTL Vijesti
00.35 Mentalist, serija
01.25 Astro show, emisija uživo
02.25 CSI: NY, serija
03.05 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK
28.7.2011.

06:00 Najava programa
06:05 Riječ i život: Što papa govori obitelji?, religijski program (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Hotel dvorac Orth 6
09:50 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Južni Pacifik: Beskonačno plavetnilo, dokumentarna serija (R)
11:15 Oprah show
12:00 Dnevnik
12:30 Gospodarica tvoga srca, telenovela
13:15 Capri 1, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:25 Pustolovina u Hrvatskoj: Cetina-Biokovo 1+3, dokumentarna serija
14:55 Protestanti: Matija Vlačić Ilirik, dokumentarna serija
15:25 Kulturna baština (R)
16:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
16:50 Vijesti
17:55 Sve će biti dobro, serija
18:45 Ljetna slagalica
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 1, serija
21:10 Boje turizma
22:05 Reporter - izbor: Najteže je biti... medicinska tehničarka

hitne pomoći u
Gvatemali, dok. film
23:05 Dnevnik 3
23:45 Klasici hrvatskog dokumentarizma: Branko Marjanović
00:20 Ciklus drama: Šalji dalje, američki film (R)
02:20 Bostonsko pravo 5, (R)
03:00 Skica za portret
03:30 City Folk 2011. (R)
03:55 Pustolovina u Hrvatskoj: Cetina-Biokovo 1+3, dokumentarna serija
04:25 Hotel dvorac Orth 6, serija (R)
05:10 Ljetna slagalica (R)

06:45 Najava programa
06:50 Kod kuće je najljepše (R)
07:05 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
07:50 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
08:15 Žutokljunac: Mirko Novčić
08:45 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
09:10 Iznad crte: Suvenir čabarskog kraja
09:20 Kokice (R)
09:35 Obična klinka, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:55 Plivanje, SP - prijenos
13:30 Lagodni život Zacka i Codyja 2, serija za mlade
13:55 ATP UMAG, snimka
15:25 Ružna Betty 3, serija
16:10 City Folk 2011

16:35 Bostonsko pravo 5
17:20 Kod kuće je najljepše
17:30 ATP UMAG, prijenos
19:25 Garaža (R)
20:00 Braća i sestre 4, serija
20:50 Ciklus drama: Šalji dalje, američki film (R)
22:55 Dr. House 5, serija
23:40 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 4, serija
00:00 Retrovizor: Život na Marsu, serija
00:45 Retrovizor: Prijatelji 9, humoristična serija
01:10 Retrovizor: Sledge Hammer 1, serija
01:35 Retrovizor: TračERICA 1
02:20 Noćni glazbeni program

06:10 Naši najbolji dani
06:55 Shaggy i Scooby Doo
07:15 Bumba, crtana serija
07:35 TV izlog
07:50 Pobjeda ljubavi, serija R
09:50 Bijeg, serija R 28/70
12:20 Zauvijek susjedi, serija R
13:20 IN magazin R
14:00 Pobjeda ljubavi, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Bijeg, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Pravedan cilj, film
00:15 Čistilište, igrani film
02:00 Navy CIS, serija
02:50 Opasna igra, serija
03:40 Ezo TV, tarot show
04:30 Otok smrti, serija

05:20 Čuvar pravde, serija
06:10 Kraj programa

05.50 Zvezdano jutro, emisija uživo
06.35 RTL Danas, (R)
07.10 Nasljednici, telenovela (R)
08.10 Dragon Ball Z, animirani film (R)
08.30 Vrata raja, telenovela (R)
09.40 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
10.20 Večera za 5, lifestyle emisije (R)
11.15 Nasljednici, telenovela
12.05 Vrata raja, telenovela
13.00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
14.50 Staklen dom, obiteljska dramska serija (R)
15.45 1001 noć, serija (dvije epizode) (R)
17.05 Ne daj se, Nina!, drama
18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.05 Večera za 5, lifestyle emisije
20.00 Staklen dom, obiteljska dramska serija
21.00 Mentalist, serija
21.50 CSI: Loši dečki, serija (dvije epizode)
23.30 CSI: NY, serija
00.20 RTL Vijesti
00.35 Kost, serija
01.20 Astro show, emisija uživo
02.20 Kost, serija
03.05 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 15,25 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

»Europski magazin« - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • »Kulturna povijest« (utorkom) • »Znanjem do zdravlja« (srijedom) • »Razmišljanje dopušteno« (četvrtkom) • »Tjedni vodič« (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • »Aktualije« (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 »Vojvodanski tjedan«
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 »Vjerska emisija«, duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 »Putnici kroz vrijeme« emisija za djecu Hrvatskoga radija
20,00 »Hrvatima izvan domovine« - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

MEĐUNARODNI PRIJATELJSKI NOGOMETNI SUSRET IZMEĐU OSIJEKA I SPARTAKA

Uspješno odrađena generalka

Domaćini bili bolji, pobijedili 2-0

U petak, 15. srpnja, u Osijeku je odigrana međunarodna prijateljska utakmica između domaćeg HNL ligaša Osijeka i Supreligaša Spartaka iz Subotice, koja je završena pobjedom domaće momčadi 2-0. U vrlo dobrom susretu u Spartak se pokazao kao odličan partner i Vlado Bilić, trener domaćih izrazio je zadovoljstvo igrom gostiju, ali prije svega domaće ekipe, jer već ovoga vikenda u Hrvatskoj započinje nogometno prvenstvo, a Osijek ima čast otvoriti ga u srazu s Rijekom.

UTAKMICA

Susret je započeo malom svečanošću jer se od aktivnog suđenja oprostio Milorad Tadić, a poklone su mu uručili Željko Širić, u ime sudačke organizacije, i Goran Matković u ime kluba. Spartak je zagrizao od prvoga trena i stvorio divnu prigodu već u 8. minuti kada je Vujaklija pucao tik pokraj vrata na asistenciju Puškarića. Samo minutu poslije novi napad i nova prigoda, a kombinacija Čuvala i Avrića zamalo da završi u mreži, ali se iskazao Kardum bravuroznom obranom. Tada na scenu stupa Marko Babić i Osijek preuzima inicijativu, pa Babić odbijenac Miličevića

od vratnice posprema iza leđa Mirkovića u 33. minuti. I Ljubojević je bio u svom elementu, istina bez postignutog gola, ali je pred odlaska na odmor pronasao Miličevića koji zabija za 2-0, što je i konačni rezultat.

Gosti su razigraniji u drugom poluvremenu, no ipak nije bilo pogodaka. Trener Zoran Njeguš izjavio je kako je na početku uveo drugu postavu

da proba nekoliko prinova, a u nastavku dečke koji će nositi igru Spartaka. Gosti su doista napadali i Nosković je već u 48. minuti prevario obranu domaćina i golmana Karduma, ali loptu iz praznoga gola vadi mladi Gavrić. Pobrojao je Njeguš još neke prigode i zažalio zbog isključenja Mirića pred kraj susreta, što se odrazilo na igru gostiju.

Osijek: Gradski vrt, gledatelja oko 800, sudačka trojka Andrej Burilo, Dalibor Conjar i Dejan Berger. Osijek: Kardum, Šorša, Smoje, Galić, Aleksić, Jugović, Vidaković, Babić, Špehar, Miličević i Ljubojević a igrali su još: Vrgoč, Kvržić, Barišić, Prijić i Bubalo.

Spartak: Mirković, Milanković, Vujaklija, Avrić, Stančetić, Čivilo, Tanasić, Katanec, Puš-

i sport u Subotici izrazio zadovoljstvo ovim susretom koji je proizvod prijateljstva Subotice i Osijeka i iskoristio je moment da Osijek pozove na uzvrat u povodu Dana grada Subotice, u subotu 3. rujna, a međusobni susreti samo su nastavak starog prijateljstva. Direktor kluba Igor Pejović, dijete Subotice i vječnog Spartaka, igrao je u svim selekcijama kluba sve do ozljede polovicom 80-ih, ali je ostao uz klub. Potvrdio je kako je Spartak i danas magnet za mlade ljude u čitavoj regiji, a kvaliteta i struka omogućuju im da su stalno u vrhu nogometa u Srbiji, i sve će poduzeti da ostvare rezultat od prije dvije godine i ponovno se bore u kvalifikacijama za Europu. Pami Osijek iz 70-ih i 80-ih godina, kada je tu igrao prvenstvene susrete i drago mu je da je ponovno tu. Vjeruje da je Osijek trenutačno spremnija ekipa jer je već završila pripreme, ali polaže nadu i u svoje dečke i očekuje povoljan rezultat.

Sportski direktor Spartaka Miodrag Morača, dovoljno je dugo u nogometu da pami Osijek iz vremena kada je tu dolazio kao napadač Novog sada i sjeća se mnogih, poput Lukačevića, Gučmirtla, direktora Španjića i Ivkovića, kojega je nedavno sreo u Puli. Godine

karić, Mišan i Čović a igrali su još: Aleksić, Stevanović, Simović, Bratić, Adamović, Torbica, Nosković, Nikolić, Antonić, Mirić i Mezei.

DOJMOVI

Uoči utakmice upriličen je razgovor s vodstvima obiju ekipa, pa je Nemanja Simović, član Gradskoga vijeća za omladinu

prolaze, ali ostalo je sportsko prijateljstvo. Osijek je često posezao za talentiranim mladima iz Spartaka, a spona je bio *Ljupko Petrović*, koji je ostavio traga i u Spartaku i u Osijeku. Glede susreta, izjavio je da će svakako biti odmjeravanje snaga, Spartaka koji tek počinje s pripremama za novu sezonu i Osijeka kojemu je današnji susret generalka pred početak prvenstva. Pred Subotičanima je još jedna godina izazova, jurišaju na sam vrh, odnosno

prva četiri mjesta u Super ligi, što sobom nosi kvalifikacije za Europu. Jamstvo tim nadama je kostur ekipe koji ostaje u Subotici, reprezentativci *Aleksić* i *Mirić*, a u standardnoj su formi i *Stevanović* i *Simović* i prodorni *Nosković*, zaloga Spartakovog uspjeha.

Na upit kakvi su odnosi s Bačkom, Morača je izrazio zadovoljstvo jer Spartak računa na talente iz Bačke, a Bačkoj stavlja na raspolaganje dečke iz brojne ekipe, redovito se odi-

gravaju prijateljske utakmice tijekom priprema jedne i druge ekipe, a da su odnosi u najboljem redu svjedoči i činjenica da će Spartak igrati s Bačkom na proslavi njihove obljetnice.

I za kraj, direktor NK Osijek i predsjednik Gradskog vijeća Osijeka *Gordan Matković* izrekao je kako vjeruje da će Osijek pobijediti u ovom susretu, što bi potvrdilo uspješan zavr-

šetak priprema i najava dobrih igara u predstojećem prvenstvu u kojemu Osijek ima apetite izboriti jedno od prvih mjesta i steći pravo da se natječe u europskim kvalifikacijama. Tu svakako računa na povratak iskusnih internacionalaca *Babića* i *Ljubojevića* i mlade snage, poput *Dine Špehara*, mladiće koji izrastaju u nogometnoj školi NK Osijek.

Slavko Žebić

OSMI MEĐUNARODNI ŽENSKI TENIS TURNIR

Palić Open 2011

Prigodnom tiskovnom konferencijom u gradskom press centru, u utorak 19. srpnja najavljeno je održavanje osmog izdanja »Palić Opena«, međunarodnog ženskog profesionalnog turnira koji će se na terenima TK Palić 1878 ove godine igrati u terminu od 23. do 31. srpnja. U kraćem razgovoru za naš tjednik direktor turnira *Aleksandar Nenadović* iznio je pojedinosti vezane uz jedini ženski profesionalni turnir koji se održava na prostorima sjeverne Bačke.

»Nastavljamo tradiciju održavanja Palić

Opena, profesionalnog ženskog turnira iz kalendara ITF-a, koji se svake godine igra na terenima našeg kluba. Turnir će se igrati za nagradni fond od 10.000 \$, a ova vrsta natjecanja predstavlja prve korake ulaska u svijet profesionalnog tenisa i mnoge igralice koje će nastupiti na Paliću imat će priliku osvojiti i prve bodove za svjetsku WTA ranking ljestvicu«, pojasnio je direktor turnira *Aleksandar Nenadović*.

Kao i svake godine, posjetitelji Palić Opena bit će u prilici gledati mlade nade svjetskog tenisa koje će se boriti za bodove i novčane nagrade.

»Prva nositeljica turnira bit će Bugarka *Isabella Shinikova*, 513. igralka WTA ljestvice, dok će na suprotnoj strani ždrijeba kao drugopostavljena biti domaća tenisačica *Nataša Zorić*, trenutačno 564. igralka svijeta. Prema prijavama, u glavnom ždrijebu igrat će još i tenisačice iz: Češke, Italije, Rumunjske, Mađarske,

Poljske, Slovenije, Austrije, Slovačke i Srbije, a pozivnice za nastup dobile su i tri mlade domaće tenisačice. Prema programu, kvalifikacije započinju susretima u subotu, 23. srpnja, dok će prvo kolo glavnog ždrijeba biti igrano u utorak i srijedu (26. i 27. srpnja). Finale igre parova predviđeno je za petak, 29. srpnja, polufinala singla su na programu u subotu, 30. srpnja, počevši od 13 sati, dok je finalni susret zakazan za nedjelju, 31. srpnja, od 11 sati. Ulaz je besplatan i pozivamo sve ljubitelje tenisa da svojim prisustvom na tribinama uveličaju još jedno izdanje Palić Opena«, kaže direktor turnira *Aleksandar Nenadović*.

Dražen Prčić

PLIVANJE

Prvenstvo Vojvodine

KIKINDA - Četvrto kolo Prvenstva Vojvodine u plivanju održano je 18. srpnja u Kikindi, uz sudjelovanje 21 kluba s 366 natjecatelja. Plivači Spartaka iz Subotice osvojili su ukupno 15 medalja (7 zlatnih, 2 srebrne i 6 brončanih). Ekipno su pioniri i kadeti osvojili 3. mjesto. Rezultati: Mlađi pioniri: *Marko Šoštarec* (3. mjesto 100 slobodno), *Uroš Spasenić* (3. mjesto 100 prsno), *David Hunjadi* (3. mjesto 400 slobodno). Pioniri: *Filip Hunjadi* (1. mjesto 1500 slobodno, 3. mjesto 100 delfin), *Martin Đukić* (3. mjesto 1500 slobodno), *Milica Šoštarec* (1. mjesto 100 slobodno), *Bojan Rašković* (1. mjesto 100 slobodno, 1. mjesto 100 leđno), *Darko Mamuzić* (2. mjesto 100 leđno, 3. mjesto 100 slobodno), *Andrej Barna* (1. mjesto 400 slobodno). Kadeti: *Tamara Der* (2. mjesto 400 slobodno). Štafeta 4 x 200 slobodno mlađi pioniri (*Mamuzić*, *Spasenić*, *Hunjadi*, *Šoštarec*) 1. mjesto. Štafeta 4 x 200 slobodno pioniri (*Mamuzić*, *Barna*, *Rašković*, *Hunjadi*) 2. mjesto.

POGLED S TRIBINA

Na dobrom putu

Azerbajdžanski Neftci ipak nije Dinamova »liga«. Hrvatski prvak sigurno je »odradio« drugih 90 minuta u Bakuu i neodlučenim rezultatom (0-0) posve zaslužen izborio prolaz u 3. kolo kvalifikacija za Ligu prvaka. U prvom susretu, prije nešto više od tjedan dana, momčad novog trenera Krune Jurčića pokazala je jedno novo lice najtrofejnijeg hrvatskog kluba, demonstrirajući čvrstu igru u obrani i na sredini terena, ali i zavidnu efikasnost (3-0) unatoč malo stvorenih šansi. Prije je to bilo drugačije, Dinamo je stvarao brojne šanse, ali lopta nije htjela u gol i san o europskom proljeću nestajao bi u hladnom zimskom zraku svršetka

sezone. Dovođenje 1,96 m visokog centarfora Zagreba i najboljeg strijelca minule sezone 1. HNL, Ivana Krstanovića, pokazalo se izvrsnim potezom već u njegovom debiju pred zagrebačkom publikom, a s dva pogotka u mreži Saše Stamenkovića, srpskog vratara na голу Neftcija dokazao je svoj golgeterski potencijal i izvan hrvatske lige. Također, angažman »netašnog« reprezentativca Domagoja Vide, povratnika u hrvatski nogomet, još jedan je plus u momčadskoj slagalici postave koja bi trebala uspjeti izboriti dugo očekivani cilj, mjesto u ždrijebu za skupine Lige prvaka. Put je još uvijek dug, nije prekinut u Bakuu (nitko to nije niti očekivao), a dalje vodi prema već poznatom protivniku u trećoj rundi, finskom prvaku HJK Helsinkiju. Naravno Finci nisu Azerbajdžanci i imaju znatno dužu nogometnu tradiciju, a njihov prvak jamačno neće biti »lagan takmac«. Nastavi li igrati na visini pokazanog, bez obzira na rivale s dalekog europskog sjevera, Dinamo bi zbilja mogao biti na dobrom putu prema posljednjem, odlučujućem ogledu koji bi ga trebao očekivati u četvrtoj, posljednjoj rundi kvalifikacija.

D. P.

NOGOMET

Težak ždrijeb

Izuzetno Dinamo, koji je objektivno najbolje prošao u prošlotjednom ždrijebu europskih nogometnih kupova (najvjerojatnije HJK Helsinki), hrvatski predstavnici u kvalifikacijama za Ligu Europe ne bi se mogli pohvaliti fortunom odabira protivnika. Splitski Hajduk je dobio Premierligaša Stoke City, dok će drugi splitski klub, RNK Split, proći li Domžale (prvi susret 2-1 u gostima), za protivnika imati još jednog člana elitnog engleskog

nogometnog razreda, momčad Fulhama. Treći hrvatski klub, Varaždin, trebao bi igrati s rumunjskim Dinamom iz Bukurešta, neatraktivnim, ali izuzetno opasnim rivalom.

Hajduk – Barcelona

Proslavu 100. godišnjice Hajduka na najljepši mogući način uveličat će europski prvak FC Barcelona, čiji će igrači sutra, u subotu 23. srpnja gostovati u Splitu i odigrati prijateljski nogometni susret protiv slavljeničke momčadi. Atraktivnijeg rođendanskog suparnika Hajduk i njegovi navijači diljem Hrvatske i svijeta nisu mogli ni poželjeti. Susret počinje u 20 sati uz izravan prijenos na HRT 2.

VATERPOLO

Pobjeda na startu

Hrvatska vaterpolska reprezentacija započela je pobjedom protiv Brazila (14-5) nastup na Svjetskom prvenstvu u Šangaju. Najbolji akteri uvodnog susreta na SP-u bili su Bošković i Paškvalin s tri postignuta pogotka, dok su se u listu strijalaca upisali još i Dobud, Sukno, Muslim, Bušlje i Obradović.

TENIS

ATP Croatia Open

Susretima kvalifikacija, u subotu 23. srpnja započinje 22. izdanje Sjednog hrvatskog ATP turnira koji se igra na otvorenom, ATP Studena Croatia Opena u Umagu. Na popularnoj šljaci prekrasnog kompleksa u Stela Marisu za naslov pobjednika turnira iz serije 250, ove godine nadmetat će se svi najbolji hrvatski tenisači: Ivan Ljubičić, Marin Čilić, Ivan Dodig, Ivo Karlović, Antonio Veić. Međunarodni popis tenisača predvodi trenutačno 21 igrač svijeta, Argentinac Juan Ignacio Chela, slijedi Ukrajinac Alexandr Dolgoplov (27), a od poznatih imena izdvajaju se Španjolci Juan Carlos Ferrero i Tommy Robredo, Talijani Fabio Fognini, Andreas Seppi i Filippo Volandri, Belgijac Olivier Rochus i drugi. Natjecateljski program glavnog turnira započinje susretima prvoga kola u ponedjeljak 25. srpnja.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem kuću u zajedničkom dvorištu, ograđenu, na Somborskom putu u Subotici, s dvije sobe, kuhinjom i kupaonicom, 50 m². Ima garažu, trofaznu struju, vodu i kanalizaciju. Može zamjena za auto uz doplatu. Cijena: 29.500 eura. Tel.: 065/ 50-36-888.

Izdaje se polunamješten uredski prostor u užem središtu grada (35 m²). Vrijedi pogledati. Cijena 170 eura. Tel.: 064/9738601 i 024/524-938.

Izdajem dvosobnu namještenu kuću kod drvene ambulante u Subotici pogodnu za radnike ili učenike. Tel.: 024/ 562-512 ili 064/ 14-185-229.

Izdajem dvosoban komforan stan kod Zorke. Tel.: 064/ 255-68-22.

Prodajem kuću u Ulici Veljka Vujoševića u Malom Bajmoku u Subotici, 400 m od 'auto-pijace', cijena 7500 eura. Tel.: 024 796-124 ili 064/ 11-25-072

Prodajem ili izdajem poslovni prostor za sve namjene od 90 m². Tel.: 091/754-202

Kupujem, prodajem i mijenjam značke i albume za značke. Također kupujem knjige o nogometnim klubovima. Tel.: 024/ 542-310.

BTB-F1 tim popravljiva i servisira bicikle. Originalni dijelovi, povoljne cijene. Beogradski put 46. Tel.: 024/ 553-619.

BTB-F1 tim prodaje brikete, domaći i uvozni iz Hrvatske, visoke kaloričnosti, po povoljnoj cijeni. Beogradski put 46. Tel.: 024/ 553-619.

Prodajem sijačicu »OLT« Gama 18 redi, rolere (manji 500 din i veći 1000 dinara), kredlike svih uzrasta, špediter, namještaj za čistu sobu, čaršafe za krevete, ponjave, bunjevačka ruha (sukna, sefir, kaputi sa striganom, različite marame (i rojtoš), pregače i slične starine, povoljno. Tel.: 024/ 528-682.

Prodajem zob, traktorske gume (800 x 20 – 2 prednje za Belorusa), vanjske i unutarnje (sve za 1200 dinara), masivnu dvokrilnu drvenu kapiju, ručnu mrvljačicu za kukuruz u stare plugove (4000 po komadu). Tel.: 024/ 532-570.

Prodajem zemljište 1-3 ha, pogodno za sladišta ili slične namjene blizu Subotice (Bajmočki put – kod obilazne ceste. Tel.: 024/ 532-570.

Prodajem četverosobnu kuću, visoko prizemlje, s etažnim grijanjem, 5 motika bagrema, bušeni bunar, gradska voda. Tel.: 063/48-96-95

Prodajem kuću od čvrstog materijala s dvorištem, ukupno 629 m², Beogradski put 30. Stambena površina 114 m², podrum 100 m². Tel.: 063 8765 071; 024 520 289.

Iznajmljujem apartman u blizini Marine. Tel.: +385/21/537-979 ili marko.giljusic@st.t-com.hr.

Prodajem jednosoban stan na Proizivki 37 m², VI. kat, CG, KTV. Obnovljena kupaonica – tuš i svugdje laminat. Cijena 26.000 eura. Tel.: 024/ 553-571.

Prodajem kuću u Maloj Bosni – Kaponja, uz Bajmočku cestu, s etažnim grijanjem, trofaznom

strujom, nusprostorijama i placem. Vrijedi pogledati. Tel.: 024/ 521- 407; 064/ 34-68-431.

Prodajem katnu kuću u Subotici od 150 m² sa svim priključcima, u mirnom kraju. Okućnica 576 m² u novogradnji, papiri su uredni. Uveljiva odmah. Može i zamjena za kuću u okolici Zagreba. Tel.: 024/566-898.

Prodajem ležaj za masažu. Tel.: 024/ 566-641.

Prodajem u Subotici kuću 74 m², na odličnoj lokaciji u asfaltiranoj ulici blizu Tesline pijace, dva supermarketa, dvije autobuske linije, vrtića, škole. Dvorište je 400 m², legalizirana, može kreditom banke. Tel.: 063/8016556

Prodajem garažu u centralnoj garaži na Radijalcu, na katu. Tel.: 064/288-72-13.

Iznajmljujem apartmane u blizini mora – Crikvenica. Tel.: +385/ 51/241-053

Izdaje se jednosoban stan na Radijalcu za jednu ili dvije osobe. Tel.: 064/ 2887 213

Prodajem klavirnu autoprikolicu. Tel.: 024/ 566-898

Dvorila bih starije osobe, ili vodila kućanstvo. Svaki dogovor je moguć. Tel.: 060/ 0555-907.

Tražim pouzdanu obitelj koja bi rado prihvatila skrbiti za stariju ženu kao člana obitelji. Osijek, Našice, Bjelovar, Krapina, Toplice i Koprivnica. Hitno! Tel.: +381/ 62-12-93-892.

Prodajem skuter Aprilia 2001. u odličnom stanju. Tel.: 063 517743.

Izdajem u Kraljevici dobro opremljen apartman s velikom terasom, 150 m od plaže. Tel.: 063 7400209

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškovo križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

često nude promocije različitih koktela i ostalih pića.

Kao i svake godine Gradska uprava za sport organizira manifestaciju »Ljeto na Savi« u čijem se sklopu nalaze mnogobrojne sportske aktivnosti. Natjecanja se održavaju u pet starosnih kategorija u disciplinama: nogomet na pijesku, odbojka na pijesku, košarka, kajak i plivanje. Najmlađi se posjetitelji također mogu natjecati na poligonima na kojima se organiziraju »Igre bez granica«. Besplatan ulaz na plažu kao i besplatno korištenje svih pogodnosti (toalet, kabine za presvlačenje, tuševi, sportski tereni) učinili su da mnogi Mitrovčani svoj ljetni odmor svakodnevno provode na plaži.

Osim Brijuna, u gradu se nalazi još jedna »mala« plaža na oko 1,5 km uzvodno od velike plaže. Ova je plaža duga oko 150 metara. Također je uređena tuševima, terenom za košarku, klupama, stolovima, a tu su i dva kafić-restorana. Uglavnom je posjećuju osobe koje žele izbjeći gužvu na velikoj plaži i opustiti se u mirnijem ambijentu.

Ove dvije plaže, kao i šetalište između njih, čine središte zbivanja u Mitrovici tijekom ljetnih mjeseci, a na Mitrovčanima je samo da odluče na kojoj od njih žele provoditi ljetne dane.

Dario Španović

Zahvaljujući rijeci Savi, koja protječe takoreći kroz centar Srijemske Mitrovice, većina Mitrovčana spas od ljetnih vrućina traži na Gradskoj plaži popularno zvanom Brijuni. Osim Mitrovčana ovu plažu posjećuju i stanovnici okolnih mjesta posebice oni mlađi, pa na plaži dugoj 540 metara vikendom bude između 4000 i 5000 kupaca.

Sezona kupanja svake se godine otvara početkom lipnja i traje do polovice rujna te se tijekom tog perioda cijeli društveni život za mlade seli na plažu koja posjeduje veliki broj kafića i sportskih terena. Grad Srijemska Mitrovica svake godine poboljšava sve ono što boravak na plaži čini ugodnijim, zabavnijim i sigurnijim, stoga i nije čudno što su Brijuni uvršteni među pet najljepših plaža Vojvodine.

Prije početka svake sezone nasipa se novi pijesak, a ove godine je nasuto novih 850 kubičnih metara, dezinficiranje pijeska obavlja se jednom tjedno, kao i ispitivanje kemijsko-bakteriološke ispravnosti vode. Osim kupanja posjetitelji plaže mogu se zabaviti na terenima namijenjenim za mali nogomet, odbojku, košarku i stolni

Brijuni u Mitrovici

tenis dok, djeca mogu uživati na mnogobrojnim klackalicama, ljuljačkama, toboganima...

O sigurnosti na plaži brine spasilačka služba i pet spasilaca dežura svaki dan od 9 do 20 sati, a svakodnevno dežurstvo također ima i služba hitne pomoći u mobilnoj ambulanti smještenoj na plaži.

Javni toalet s dvadeset kabina, kabine za presvlačenje, mnogobrojni tuševi i česme s

pitkom vodom čine boravak na plaži ugodnim za cjelodnevni boravak. Osvježenje posjetitelji mogu potražiti u nekom od mnogobrojnih kafića koji se nalaze na plaži, u restoranu »Probus« ili na nekom štandu s brзом hranom i sladoledom. Navečer, nakon odlaska kupaca veliki broj mladih posjećuje kafiće uređene u »tropskom« stilu i s različitim vrstama glazbe (rock, club, latino...) koje

MOJ KUĆNI LJUBIMAC:

Maleni entomolog

Znanost koja proučava insekte zove se entomologija ili entologija. Potječe od grčke riječi ento, što znači izrezati na dijelove. Znanstveno promatranje insekata započelo je negdje u XVI. stoljeću. Ovakvo što izučava i maleni Luka, mada još uvijek niti zna u što se upleo, niti zna gdje će ga sve to odvesti, bude li se nastavio baviti proučavanjem insekata i gmazova. Dječčić Luka Videc ima osam godina, završio je prvi razred OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici, odjel na hrvatskom jeziku. Ono po čemu se maleni Luka razlikuje od svojih vršnjaka jest ogromna ljubav prema kukcima, mravima, gmazovima i ostalim stvorovima koji gmižu po zemlji. Jednom riječju ljubav prema entomologiji.

U svome domu drži doista neobične i pomalo jezive stvorove. Na slici je fotografiran skupa sa svojom zmijom zavnom Zmijko. Ono na što bismo se i pri samoj pomisli naježili, njemu su drage životinje. Kukci, mravi, zmija, iguana, tarantula domaći su ljubimci i krasi jedan kutak samo njegove sobe.

Kada god ima slobodan trenutak, a naravno on si to priušti, skriva se negdje i proučava taj neobičan svijet kukaca, gmazova i ostalih pomalo ružnjikavih stvorenja.

U njegovom dvorištu do jučer je živio i maleni jarac, koji je završio na obližnjoj susjedovoj farmi jer je bio nevaljao. Volio je obitelj dočekivati jureći ih i gurajući ih po dvorištu. Ovdje se također nalaze i kavezi s prekrasnim kunićima, koji baš i nisu nešto naročito simpatični malenom Luki. Dakako, on ih voli i dragi su mu, ali to je daleko od njegove pasije prema gmazovima.

Kao i većina djece njegova uzrasta, ima u svojoj sobi na polici razne dječje filmove, crtiće, no sve to ode u neki zasjek, jer ta živa, čudesna stvorenja mame njegovu maštu.

Nerijetko su tu razni pokusi od kojih bi se nekomu digla kosa na glavi, ali definitivno on zna gdje će i što će raditi u budućnosti, bude li rada i truda. Ako ovakvim žarom nastavi, možemo samo vjerovati da tu među nama stasava budući stručnjak za insekte - entomolog. Što još reći u prilog ovome, ako su istinite činjenice da nas 2020. godine očekuje godina manjka hrane za sveukupno stanovništvo. Poznati entomolozi otvorili su prvi sveučilišni centar koji će se fokusirati na kukce u ljudskoj ishrani. I kada zbrojimo dva i dva, bravo Luka, očigledno je da će nam ovakva vrst stručnjaka trebati u svakom slučaju....!

Branka Dulić

U NEKOLIKO REDAKA

More

Stara je uzrečica: »Hvali more, drž' se kraja.« Nažalost, u ova krizna vremena i konstantnu besparicu mnogima je odlazak na more postao nemogućim, pa ga mogu samo »hvaliti« kroz sjećanja na vremena kada su redovito ljetovali na Jadranu. Ali zato se do mile volje mogu »držati kraja« u borbi da preguraju nekako do kraja mjeseca...

FOTO KUTAK

Fekete kupatilo!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Petar Matković

Koje je godine i gdje rođen hrvatski kartograf i akademik Petar Matković?

Gdje je stekao akademsku naobrazbu?

U kojim je gimnazijama predavao geografiju?

Kojih je godina radio kao prvi profesor na katedri za geografiju na Sveučilištu u Zagrebu?

Što mu je bila specijalnost u geografiji?

Čime se još znanstveno bavio?

Kada je obnašao dužnost tajnika JAZU?

Kada je i gdje umro Petar Marković?

Rođen je 18. lipnja 1830. godine u Senju.
U Beču, Pragu, Berlinu, Göttingenu, a doktorirao u Grazu.
U gimnazijama u Grazu, Varaždinu i Zagrebu.
Od 1883. do 1893. godine.
Povijesna geografija i statistika.
Orografijom i hipsometrijom.
Od 1874. do 1892. godine.
Umro je 25. ožujka 1898. godine u Beču.

VICEMI

Svađaju se dvije susjede:

- Vaš je pas zbilja nemoguć. Jučer je zavijao sve vrijeme dok je moja kćer vježbala pjevanje.
- Oprostite susjeda, ali vaša kćer je prva počela!

Visi devet slijepih miševa, samo jedan stoji upravno.

- Što mu je?
- Pao je u nesvijest.

Razgovaraju dva laboratorijska štakora:

- Izdresirao sam profesora Maxa - veli jedan
- Kako misliš? - upita drugi.
- Uvijek kada stisnem crveni gumb, on mi da komad sira!

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

5G INTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

BEKOVINA GRAĐANA DO **90** DANA

100

47 ■ 50 din

Franklin University Columbus
614-291-1811

699-9041

THE SECRETARY OF THE ARMY

